

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ปริญญาานิพนธ์

ของ

รติรัตน์ คล่องแคล่ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ปริญญาานิพนธ์

ของ

รติรัตน์ คล่องแคล่ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

บทคัดย่อ

ของ

รติรัตน์ คล่องแคล่ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

รติรัตน์ คล่องแคล่ว. (2551) ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ปริญญาโท กศ.ม.

(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสานจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชาวไทยอีสาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสามเสนนอก สำนักงานเขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยเกณฑ์การเลือกเด็กปฐมวัยไทย
อีสานที่มาเรียนสม่ำเสมอจากจำนวน 12 ห้องเรียนทั้งหมด 107 คน เพื่อจัดให้เด็กได้รับการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน
วันละ 50 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษา
แบบธรรมชาติ 2) แบบสังเกตทักษะการพูดที่ผู้วิจัยใช้ทำการสังเกตในระหว่างการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ 3) แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .90 ผู้วิจัยทดสอบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดย
ใช้ t – test

แบบ Dependent Samples

ผลการศึกษาพบว่า

1. คะแนนจากแบบทดสอบเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทาง
ภาษาแบบธรรมชาติก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
โดยรวมและรายด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานในระหว่างการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้น

THE EFFECTIVENESS OF WHOLE LANGUAGE APPROACH LEARNING
EXPERIENCED ON THAI EASARN YOUNG CHILDREN
THAI SPEAKING SKILL

AN ABSTRACT
BY
RATIRAT KLONKLAEW

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2008

Ratirat Klongklaew. (2008). *The Effectiveness of Whole Language Approach Learning Experienced on Thai Esarn Young Children Thai Speaking Skill*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Suchinda Kajonrunsilp, Assoc. Prof. Chusri Wongrattana.

The purpose of this research was to study the Effect of Whole Language Approach Learning environment on Thai Esarn Young children Thai Speaking Skill.

The Sample consisted of fifteen boys and girls, with 4-5 years of age, of Kindergarten 1 at Samsennok School, Dindang , Bangkok Province, in second semester, academic year 2008. One classroom with 107 boys and girls with high number of Thai Esarn Young Children from twelve classrooms was appointed for this study. From this classroom with 20 Thai – Esarn children the reasearcher proposed fifteen Thai – Esarn boys and girls who come to school regularly as the sample group. The Whole Language Approach Learning environment was applied to the study group for the period of 8 weeks – 3 days per week , 50 minutes per day.

The instruments used in this research were 1) Whole Language Approach Learning activities plans , 2) Observation form for Thai speaking behavior , and 3) Test for Thai speaking skill with reliability with .90 was used for pre - test and post - test. The data were analyzed by t – test Dependent Samples.

The results of this study revealed that

1. The sample this group who had experienced the Whole Language Approach Learning environment earned post – test score higher than pre – test score with statistically significance at .05 level for both all aspects and each aspects of test.

2. From weekly observation, the Thai Esarn young children also performed rising score in Thai Speaking Skills from week to week during the experiment.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ของ

รติรัตน์ คล่องแคล่ว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาบัตร รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาบัตร ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดและการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีโดยตลอดมาในการทำปริญญาบัตรจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริมา ภิญโญอนันตพงษ์และอาจารย์ ดร.วรนาท รักสกุลไทย กรรมการในการสอบปริญญาบัตร ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วัชรวิ ตระกูลงาม อาจารย์ ดร.วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์สำเร็จ จันทริโกกุล อาจารย์นฤมล เนียมหอม อาจารย์กนิษฐา ชูพันธ์ อาจารย์ลักษณะนา ฤทธาคนี ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์และขอบคุณเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสามเสนนอก สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรม สั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และให้ประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่าอย่างยิ่งกับผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสำเร็จ คล่องแคล่วและคุณแม่วิไลวรรณ คล่องแคล่ว ขอขอบคุณคุณภุชญา บุญมี คุณวรินทร์ทิพย์ ปรมัตถ์ชฎานนท์และสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยที่มีส่วนช่วยเหลือแนะนำ เป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญาบัตรสำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาบัตรฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่นและให้ทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยและพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

รติรัตน์ คล่องแคล่ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	9
ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษา แบบธรรมชาติ	10
กิจกรรมและการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	15
ลักษณะของห้องเรียนที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	17
บทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	18
การประเมินตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์	22
ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	22
ความสำคัญของการจัดประสบการณ์	22
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์	23
วิธีการและรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	25
การจัดประสบการณ์แบบการเล่านิทาน	31
การจัดประสบการณ์แบบการเล่นเกม	38
การจัดประสบการณ์แบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย.....	55
ความหมายของการพูด.....	56
ความสำคัญของการพูด.....	56
พัฒนาการความสามารถด้านการพูด.....	57
แนวทางและกิจกรรมในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูด.....	58
การจัดประสบการณ์ส่งเสริมการพูด.....	60
ทฤษฎี แนวคิด หลักการและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ทางการพูด.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่พูดสองภาษา.....	64
ความหมายของเด็กสองภาษา.....	64
ความสัมพันธ์ของภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง.....	66
แนวคิดในการเรียนรู้ภาษาที่สอง.....	68
การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่พูดสองภาษา.....	69
ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง.....	70
หลักและแนวการสอนภาษาที่สอง.....	73
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	80
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	80
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
วิธีดำเนินการทดลอง.....	89
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	111
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	111
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	111
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	111
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	111
วิธีดำเนินการทดลอง.....	112
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	113
สรุปผลการวิจัย.....	113
อภิปรายผล.....	113
ข้อสังเกตที่ได้จากงานวิจัย.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	135
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	193

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	89
2 วันและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำการทดลองและสังเกต.....	90
3 คะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานรายด้านระหว่าง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ รายบุคคล.....	98
4 คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน รายด้านระหว่างจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ รายกลุ่ม.....	105
5 การเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์.....	108
6 การเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการเล่าเรื่อง.....	108
7 การเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ.....	109
8 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อทักษะการพูด ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน.....	147

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนผังการเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ.....	15
2 แผนภูมิแสดงคะแนนระหว่างการจัดประสบการณ์ รายบุคคล.....	101
3 แผนภูมิแสดงคะแนนระหว่างการจัดประสบการณ์ รายกลุ่ม.....	105
4 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ.....	110

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ความต้องการและอารมณ์ต่างๆ ในสังคมของมนุษย์ที่มีการติดต่อสื่อสารมีการรับและการถ่ายทอดวิทยาการต่างๆ จากบรรพบุรุษ ทำให้มนุษย์สามารถดำรงวัฒนธรรมเอาไว้ได้มนุษย์ใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสาร แสดงความคิดเห็นความรู้สึกและประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและภาษาเขียนใช้สำหรับบันทึกเรื่องราว ความคิดความเชื่อต่างๆ ของสังคมไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รู้เรื่องและสืบต่อไปยังคนรุ่นใหม่ จากการบันทึกเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้เป็นเครื่องจรรโลงวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้เจริญเพราะมีภาษาใช้ ดังนั้นกลุ่มชนร่วมกันในสังคมเป็นประเทศชาติย่อมมีภาษาประจำชาติของตนเอง เพื่อสื่อสารทำความเข้าใจกันและเป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้รู้ว่าเป็นชนชาติเดียวกัน (ทิพากร วงศ์ปลั่ง. 2539: 23; อ้างอิงจาก Mill ; & Mills. 1993) เป็นที่ทราบว่าเป็นประเทศไทยประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกและภาคใต้ ซึ่งในแต่ละภาคนั้นมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นผลให้แต่ละภาคมีภาษาถิ่นเป็นของตนเองซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือในการดำรงวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นก็เป็นเสมือนเครื่องมือในการดำรงความเป็นตัวของตัวเองในเผ่าพันธุ์ไปสู่ความเป็นเผ่าพันธุ์ของตนเอง

การจัดการศึกษาปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพและเตรียมความพร้อมในด้านการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งพัฒนาการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการเรียนรู้พัฒนาการที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจและสติปัญญา ความพร้อมเป็นสิ่งที่พัฒนาได้โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก พัฒนาการด้านภาษาเป็นความสามารถสำคัญประการหนึ่งในพัฒนาการทางสติปัญญาที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในวัยต่อมา การจัดประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กควรจะต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติ การเรียนรู้หลักการสอน ตลอดจนการเลือกใช้กิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็ก เนื่องจากเด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายใน เมื่อได้รับการรู้และการเสริมแรงจากบุคคลใกล้ชิดด้วยกิจกรรมและวิธีการที่เหมาะสมก็จะแสดงความสามารถนั้นออกมา (วาสิ ปรุงสิงห์. 2524: 17; อ้างอิงจาก Froeble. n.d.) การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงพฤติกรรมเป็นการพูดและการกระทำออกมาให้มากที่สุดจะส่งผลต่ออัตราการเรียนรู้ถึง 90% (พรวณี บุญประกอบ. 2535: 63) และสิ่งเร้าที่มีประโยชน์ของภาษาพูดของเด็กก็คือ การเปิดโอกาสให้เด็กพูดถึงสิ่งที่ชอบหรือสนใจด้วยคำพูดของ

เด็กเอง ขณะจัดประสบการณ์ทางภาษาให้กับเด็กครูจึงไม่ควรควบคุมเด็กตลอดเวลาเพราะอาจทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ไม่เป็นอิสระขาดโอกาสในการคิดและพัฒนาทางภาษาได้น้อย ประสบการณ์ทางภาษาที่จัดให้เด็กควรเป็นการจัดให้เด็กเป็นประสบการณ์ตรงโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดแสดงออกและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทางภาษา ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเพียเจต์ที่ว่า การจัดประสบการณ์ตรงโดยให้เด็กสามารถเข้าใจกันได้เร็วกว่าครูเป็นผู้อธิบายหรือเล่าให้ฟัง (ศรียา นิยมธรรม; และ ประภัสสร นิยมธรรม. 2518: 45; อ้างอิงจาก Piaget. 1926)

ภาษา คือ เครื่องมือในการสื่อสารถ่ายทอดความคิด วิธีหนึ่งในการเริ่มต้นสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาลเริ่มจากหนังสือนิทานภาพสำหรับเด็ก เด็กอนุบาลในช่วงของขวบครึ่งถึงห้าขวบเป็นช่วงที่มีพัฒนาการทางภาษามาก การพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ต้องพัฒนาไปพร้อมกันแต่สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในช่วงสามปีแรกคือ พัฒนาการทักษะการฟังและการพูด ซึ่งทักษะในด้านนี้ จะมีการพัฒนาอย่างเด่นชัดในช่วงนี้ การเล่าเรื่องจากหนังสือภาพให้เด็กฟังไม่เพียงกระตุ้นจินตนาการของเด็กให้เกิดการสร้างภาพขึ้นหากยังเสริมทักษะการฟังให้กับเขาด้วยการที่เด็กได้ฟังบ่อยครั้ง จะช่วยให้เด็กเรียนรู้คำมากขึ้นเกิดเป็นการสะสมคำเป็นคลังคำ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะด้านอื่นต่อไป (วรนาท รักสกุลไทย. 2547: 5)

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยมีหลายวิธี เช่น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมหทางภาษา สมาพร สามเตี้ย (2545: 75) พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดโดยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเช่น ผลงานวิจัยของนภาพรณ์ อันทะผลา (2547: 71) เรื่องผลของกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อทักษะการพูดนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลราชินีบุล เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดกิจกรรมการเล่นิทานมีผลต่อพัฒนาการทางด้านทักษะการพูดของเด็กเพิ่มขึ้น ปานใจ จารุวณิช (2548: 87) เรื่องพฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง พบว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจอง เด็กมีพฤติกรรมทางการพูดสูงขึ้นและทักษะทางการพูดด้านความหมายและการใช้ภาษาสูงขึ้น จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าครูมีบทบาทต่อการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการพูด ซึ่งจัดในรูปแบบที่แตกต่างกันและมีหลายวิธีได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นิทานและคำคล้องจอง การเล่นเกมหทางภาษาก็สามารถพัฒนาการพูดของเด็กได้เช่นกัน ซึ่งในการจัดประสบการณ์ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้เป็นการจัดประสบการณ์ที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีผู้ใหญ่ให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการ

กิจกรรมที่สอดคล้องกับวัยและธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ ได้เคลื่อนไหว ได้ลงมือกระทำ ได้คิด ได้สังเกต สนทนา ซักถาม ภายใต้บริบทของภาษา การจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นทางเลือกในการจัดประสบการณ์ด้านภาษาสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภาษา โดยสอดแทรกกิจกรรมสนุกและเด็กได้ใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นการจัดโอกาสให้เรียนรู้ภายใต้ความเชื่อที่ว่า ความพร้อมทุกด้านทุกเรื่องเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมให้กับเด็ก เด็กจะได้พัฒนาความพร้อมทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคมและสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวมเป็นเด็ก เก่ง ดี มีความสุขตามเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาของชาติและสิ่งที่จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทางภาษาทุกด้าน ได้แก่ “ภาษาธรรมชาติ” (Whole Language Approach) เป็นการสอนภาษาแบบบูรณาการ คือ การสอนการฟัง พูด อ่าน เขียนไปพร้อมๆ กันอย่างมีระบบเชื่อว่า ถ้าสอนโดยรวมจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาได้ง่ายและเร็วขึ้นซึ่งดีกว่าสอนแบบเดิมที่ใช้วิธีการสอนแบบแยกออกไป เช่น พอถึงเวลาเขียนก็เขียน อ่านก็นั่งอ่านเพียงอย่างเดียว ไม่ได้บอกว่าการสอนแบบนี้ไม่ดี แต่มีการวิจัยออกมาพบว่า การสอนแบบภาษาธรรมชาติจะยึดเด็กเป็นศูนย์กลางแต่การสอนแบบเก่าจะยึดหลักสูตรหรือหนังสือแบบเรียนเป็นตัวหลักและการสอนแบบนี้จะช่วยเตรียมความพร้อมแก่เด็กในทุกๆ ด้าน (แพง ชินพงศ์; และ สุภาพร เทพสุวรรณ. 2547: 21)

นอกจากนี้กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดของเด็กเป็นอย่างดีและยังนิยมจัดมากในโรงเรียน ได้แก่ การเล่าเรื่อง เกมการศึกษาและการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับการเล่านิทานเป็นสิ่งที่เด็กชอบ มีอิทธิพลต่อความคิดจินตนาการและมีคุณค่าต่อพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างดีทั้งการพูดและการฟัง เด็กจะสามารถเก็บความจากเรื่องที่ได้ฟังตามสมควรแก่วัยและฝึกให้เด็กเป็นผู้ฟังที่ดี (เนื่อน้อง สนับบุญ. 2541: 73; อ้างอิงมาจาก จวีวรรณ กิณางค์. 2526) ความไม่สมบูรณ์ของกิจกรรมหรือกิจกรรมที่เปิดกว้าง เช่น การเล่านิทานค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดเป็นของตนเองและเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว (ปาริชาติ อรุณศักดิ์. 2533: 82) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่มีประโยชน์ต่อภาษาพูดของเด็กเป็นอย่างดี เพราะวิธีดังกล่าวส่งเสริมให้เด็กคิดและแสดงความคิดออกมาเป็นภาษาพูด เพื่อสื่อสารให้ครูหรือเพื่อนได้เข้าใจและรับฟัง การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาของ สมาพร สามเตี้ย (2547: 77) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษากับเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดดีขึ้น ส่วนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของ พนิดา ชาตยามา (2544: 94) ได้ศึกษากระบวนการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวทางการสอนภาษาธรรมชาติ พบว่าเด็กมีพัฒนาการด้านการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นทุกด้านทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ ทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ดังนั้นจึงส่งผลให้กับประชาชนในภูมิภาคต่างๆ ให้เดินทางเข้ามายัง กรุงเทพมหานคร หนึ่งในกลุ่มชนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร คือ กลุ่มของคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ที่อพยพเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงมีสาเหตุเนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ในภูมิภาคที่อาศัยอยู่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ บางส่วนไม่มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพและปัญหาการว่างงานในช่วงหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จึงส่งผลให้มีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครเพื่อหารายได้ให้กับครอบครัว เมื่อมีการย้ายถิ่นฐานหรือเข้ามาประกอบอาชีพทำให้มีการพบบุตรหลานที่เลี้ยงดูอยู่เข้ามาด้วย เมื่อถึงเกณฑ์ที่ต้องเข้ารับการศึกษาจึงได้ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกระจายอยู่ตามเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสามารถรองรับเยาวชนเหล่านี้ให้สามารถเข้าเรียนได้ ประกอบกับการเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนั้นไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ตามนโยบายเรียนฟรี 20 อย่าง ดีๆ จึงได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาพร้อมกับเด็กในกรุงเทพมหานคร จากการเข้ารับการศึกษาของเด็กๆ ทำให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน คือ เรื่องภาษาถิ่น เมื่อเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเด็กๆ จึงมีการนำภาษาถิ่นที่พูดอยู่ที่บ้านนำมาพูดกันที่โรงเรียน ทำให้เพื่อนๆ ในห้องและครูเกิดปัญหาในด้านการสื่อสารจากการสื่อสาร จากการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นของเด็กๆ กับบุคคลอื่นๆ ส่งผลกระทบต่อเด็กในด้านการเรียน การติดต่อสื่อสาร เรื่องต่างๆ ตลอดจนจนถึงการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ทำให้เด็กได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไม่สมบูรณ์ ส่งผลกระทบในด้านการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ การสื่อสาร ทักษะด้านต่างๆ ตลอดจนการอยู่ร่วมกับคนในสังคมอย่างมีความสุข

จากแนวคิดและเหตุผลที่กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ จะเป็นรูปแบบการเรียนรู้หนึ่งที่สามารถพัฒนาการทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานได้ เพราะเด็กปฐมวัยชาวไทยอีสานควรได้รับการพัฒนาด้านการพูดภาษาไทย ซึ่งเด็กปฐมวัยไทยอีสานกลุ่มนี้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนได้ ตามอนุญาตของกระทรวงศึกษาธิการที่เปิดโอกาสให้เด็กไทยทุกคนที่มีอายุถึงเกณฑ์เข้ารับการศึกษาได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียน เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มีปัญหาในเรื่องการสื่อสารภาษาไทยและไม่สามารถสนทนาโต้ตอบได้ถูกต้องทำให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้กับเด็กมีอุปสรรคไปด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยจัดในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางที่ให้ครูได้นำรูปแบบการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยให้กับเด็กปฐมวัยหรืออาจประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทักษะอื่นๆ สำหรับเด็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูในการใช้วัตกรรมการเรียนการสอน โดยการนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยเน้นการพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านต่างๆ ได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชาวไทยอีสาน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสามเสนนอก สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ห้องเรียน เด็กปฐมวัยไทยอีสานทั้งหมด 107 คน โดยพิจารณาจากกลุ่มประชากรที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ชาวอีสาน) ด้วยการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนในการใช้ภาษาในการสื่อสาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชาวไทยอีสาน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสามเสนนอก สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเลือกห้องเรียนที่มีจำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสานมากที่สุด 1 ห้องเรียนซึ่งมีเด็กปฐมวัยไทยอีสานทั้งหมด 20 คน ใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากเด็กที่มาเรียนสม่ำเสมอเพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ เวลา 09.00 – 09.50 น. วันละ 50 นาที รวม 24 ครั้ง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการพูดภาษาไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัยไทยอีสาน** หมายถึง เด็กปฐมวัยที่เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่บิดา – มารดามีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและได้ย้ายถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานครและใช้ภาษาถิ่น (ไทยอีสาน) ในการติดต่อสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

2. **ทักษะการพูดภาษาไทย** หมายถึง ความรู้ความสามารถของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติเพื่อพัฒนาทักษะทางการพูดส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ต่างๆ และการเล่าเรื่องราวได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1 การบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ต่างๆ หมายถึง ความสามารถในการใช้คำต่างๆ เป็นภาษาไทยกลางตรงกับรูปภาพหรือสัญลักษณ์ พูดแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่เกี่ยวข้องได้

2.2 การเล่าเรื่อง หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาไทยกลางเชื่อมโยงประโยค ให้มีความหมายโดยการสร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์ เล่าเรื่องราวต่างๆ ได้ต่อเนื่อง พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์

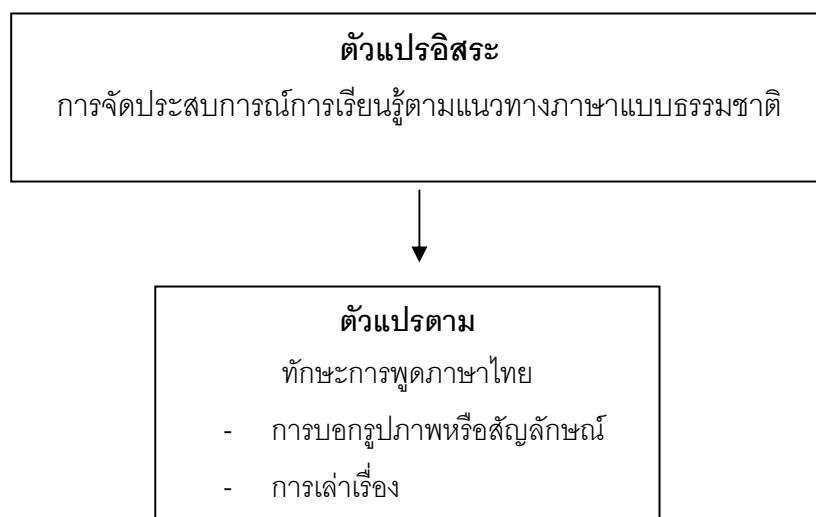
3. **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ** หมายถึง การสร้างสิ่งแวดล้อมและการจัดการให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจร่วมกับเพื่อนและครู โดยครูจะเตรียมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ยึดหลักการของภาษาแบบธรรมชาติ 4 ประการ ได้แก่ 1. การจัดให้เด็กได้เห็น ตัวอย่างการใช้ภาษาที่เหมาะสมมีโอกาสในการใช้ภาษาให้เหมาะกับบุคลิกภาวะและวัยของแต่ละบุคคล 2. การจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาภาษา 3. ต้องมีการใช้ภาษา

สื่อสารระหว่างกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว 4. จากการเก็บผลงานของเด็กไว้จะสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละคนผ่านผลงานของเด็ก ซึ่งในงานวิจัยได้คัดเลือกกิจกรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ได้แก่ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมแล้วสนทนาพูดคุยกัน เด็กแสดงออกทางความคิดอย่างมีกระบวนการด้วยการพูด การเขียน การวาด การแสดงหรือการประดิษฐ์ตามความสนใจ กิจกรรมจะเน้นให้เด็กได้ประสบการณ์ การสื่อสารด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนไปพร้อมกัน ครูมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการความสนใจของเด็กช่วยเหลือ แนะนำ กระตุ้นให้เด็กสืบเสาะหาความรู้ได้ อย่างอิสระโดยเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม ได้ตอบให้กำลังใจยอมรับความคิดเห็นและเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา

สมมติฐานในการวิจัย

หลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ใช้ภาษาไทยจะมีพัฒนาการด้านการพูดภาษาไทยโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1.2 ทฤษฎี แนวคิด หลักการและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1.3 กิจกรรมและการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติบทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1.4 ลักษณะของห้องเรียนที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1.5 การประเมินตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์
 - 2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ความสำคัญของการจัดประสบการณ์
 - 2.3 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์
 - 2.4 บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 3.1 ความหมายของการพูด
 - 3.2 ความสำคัญของการพูด
 - 3.3 ทฤษฎี แนวคิด หลักการและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด
 - 3.4 พัฒนาการความสามารถด้านการพูด
 - 3.5 แนวทางและกิจกรรมในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูด
 - 3.6 การจัดประสบการณ์ส่งเสริมการพูด
 - 3.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่พูดสองภาษา
 - 4.1 ความหมายของเด็กสองภาษา
 - 4.2 ความสัมพันธ์ของภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง
 - 4.3 แนวคิดในการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 4.4 การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่พูดสองภาษา
 - 4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 4.6 หลักและแนวการสอนภาษาที่สอง
 - 4.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่สอง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1.1.1 ความหมายการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

พัชรี ผลโยธิน (2537: 196) กล่าวถึง การสอนภาษาแบบธรรมชาติว่าเป็นการสอนที่พยายามจะใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด โดยไม่พยายามแยกภาษาออกเป็นส่วนตัวๆ แต่เป็นการพยายามมองภาษาโดยรวมสร้างสรรคสิ่งแวดลอมหรือสถานการณ์จริง มาช่วยทำให้ภาษานั้นง่ายต่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการพูด การอ่าน การฟังและการเขียน ถ้าเป็นสิ่งที่มีความหมายมีประโยชน์หรือเด็กสนใจและต้องการ จะเป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับการเรียนภาษา

เจเน็ต เฮิร์ชแมน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 19; อ้างอิงจาก Jennett Hirshman. 1995) กล่าวว่า ภาษาแบบองค์รวม คือ การนำเอาองค์ประกอบของภาษาทุกๆ ด้านมาใช้ในการสื่อความหมาย ซึ่งจะหมายรวมไปถึงทักษะในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน การแต่งเรื่อง และการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้

อีตัน บลูม (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 19; อ้างอิงจาก Iran Blum. 1995) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบองค์รวม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยนำสิ่งที่เขาประสบพบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งรวมหมายถึง วัฒนธรรมการดำรงชีวิตของเด็กแต่ละคนมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนเป็นการเรียนอย่างมีชีวิตชีวาจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ จากสภาพแวดล้อมที่เป็นชีวิตจริงและจากสิ่งที่เป็นอยู่จริงในชีวิตประจำวัน โดยเด็กเป็นผู้คิดค้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองกับเพื่อนๆ ไม่มุ่งเน้นการสอน เขียน อ่าน ไวยากรณ์หรือการอ่านหนังสือ แบบเรียนเพราะเป็นเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจและไม่ใช่อะไรที่เขาพบเห็นในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติ หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายโดยเน้นให้เด็กเรียนรู้ทักษะทางภาษา การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนไปพร้อมๆ กัน ไม่แยกเป็นทักษะย่อยยี่ดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและอาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน

1.1.2 ความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

อารี สัณห์วี (2535: 213) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้เด็กได้แสดงออกโดยไม่กลัวผิด มีแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนจากผู้ใหญ่ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุกได้มีประสบการณ์ตรงมีโอกาสได้อภิปรายพูดคุยในบรรยากาศที่อบอุ่นยอมรับเด็ก เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดีถ้าเข้าใจทั้งหมดช่วยให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขและใฝ่เรียนด้วยตนเอง

ฉันทนา ภาคบงกช (2537: 2) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนานในการเรียนภาษาและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้
2. ช่วย让孩子ได้รับการพัฒนาภาษา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนครอบคลุมทุกด้านและเต็มศักยภาพ
3. ทำให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจ ในการพัฒนาทางภาษาทั้งด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้น
4. สนองความต้องการของผู้ปกครองส่วนมาก ซึ่งต้องการให้เด็กได้รับการพัฒนาภาษาในช่วงปฐมวัย

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาธรรมชาตินั้นทำให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางภาษาทุกด้านอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน จากการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาทำให้การเรียนภาษาง่ายขึ้นและมีความหมายต่อผู้เรียน ดังนั้น การสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงมีความสำคัญต่อการสร้างความสนใจในการฟัง การพูดพร้อมทั้งสามารถพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดเพิ่มได้เช่นกัน

1.2 ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

นอกจากทฤษฎีพื้นฐานทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าว ยังมีแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่อธิบายถึงธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ซึ่งอารี สัณห์วี (2535: 62) ได้กล่าวถึงไว้ดังต่อไปนี้

เพียเจท์ (Piaget) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้จากกิจกรรมการเคลื่อนไหวของตนเอง และการได้สัมผัสกับสิ่งของภายนอกและเด็กคิดสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นภายในตนหรืออีกนัยหนึ่ง เด็กจะต้องเป็นผู้กระทำ (Active) ในการเรียนรู้ ในการคิด การเรียนมิใช่เป็นสิ่งที่เป็นการรับเข้าเฉยๆ (Passive)

จอห์น ดิวอี้ (Dewey) ได้กล่าวว่า เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการกระทำและหลักสูตรควรจะบูรณาการให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ไวโกตสกี (Vygotsky) กล่าวว่า อิทธิพลของสังคมและบุคคลอื่นมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก กล่าวคือ เด็กจะเรียนรู้ทีละน้อยโดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่นจนเด็กสามารถคิดและเกิดเป็นความรู้ภายในตนได้ ฉะนั้นแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงเน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ การสนทนาโต้ตอบ และการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ฮอลลิเดย์ (Halliday) กล่าวว่า มนุษย์ใช้ภาษาโดยมีจุดมุ่งหมายหรือประโยชน์ของภาษาไว้ 7 ประเภทคือ

1. แสดงความต้องการ เช่น ฉันอยากได้ลูกโป่งหรือแผ่นโฆษณาสินค้า
2. ใช้สั่งหรือควบคุม เช่น หยุด ห้ามวิ่งหรือสัญญาณไฟจราจรหรือเอกสารชี้แจง

วิธีการกระทำ

3. ใช้สื่อสารในปฏิสัมพันธ์ เช่น ไปเล่นกันเถอะหรือจดหมายส่วนตัวโต้ตอบ
4. ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ฉันชอบหนังสือเล่มนี้หรือบทบรรณาธิการ

บันทึกประจำวัน

5. ใช้ในการแสวงหาความรู้ เช่น นี่คืออะไรหรือจดหมายสอบถาม แบบฟอร์ม

ใบสมัครงาน

6. ใช้ในจินตนาการ คิดฝัน เช่น เธอเป็นพ่อ ฉันเป็นแม่หรือนิทาน คำประพันธ์

บทละคร

7. ใช้ในการบอกเล่า เช่น โรงเรียนเปิดแล้ว หรือรายงาน พจนานุกรม สารานุกรม

บัตรเชิญ ป้ายประกาศ

จากทฤษฎีแนวคิดดังกล่าวการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีหลักการ อารี สันหวิ (2535: 12) ได้กล่าวถึงหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การสอนภาษาจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ ซึมซับเรื่องราวในหนังสือโดยครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน สนทนาพูดคุยกับเด็ก ให้เด็กเล่าเรื่องโดยการพูด การเขียน หรือการวาดและการแสดง

2. การสอนภาษาจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถและสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน

3. การสอนภาษาจะต้องส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง การให้เด็กมีโอกาสเลือกอ่านหนังสือหรือเขียนสิ่งที่ตนสนใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษา
4. การสอนภาษาควรมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก
5. การสอนภาษาจะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ
6. การสอนภาษาควรจะเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ปฏิสัมพันธ์นี้จะนำไปในทางสนับสนุน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือและส่งเสริมซึ่งกันและกัน
7. การสอนภาษาควรทำให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าที่จะพูด อ่านและเขียน โดยไม่กลัวผิด
8. การสอนภาษาควรจะสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ ให้มีความต่อเนื่องเป็นหน่วยเดียวและสัมพันธ์กับชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียน การสอนจึงควรมีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการ
9. การสอนภาษา ครูจะต้องเป็นนักวิจัยเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่ศึกษา โดยเฉพาะในการสังเกต เด็กครูจะเรียนรู้จากเด็กแต่ละคนและสร้างหลักสูตรหรือเนื้อเรื่องที่จะสอนจากสิ่งที่สังเกตจากเด็ก

บุษบง ดันติวาศ์ (2536: 143-150) แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การอ่าน การเขียน ในระบบภาษาดังนี้

1. ทฤษฎีว่าด้วยระบบของภาษา ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์และระบบเสียง ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความหมายเป็นหัวใจของภาษา ส่วนไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบสถานการณ์กำหนดคำ ซึ่งกำหนดความหมายในการสื่อสารเด็กจะไม่พยายามอ่านและเขียนด้วยการสะกดคำไปที่ละตัว แต่จะคิดคำที่สื่อความหมายได้เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นด้วยเหตุนี้เด็กจึงไม่จำเป็นต้องรู้จักเสียงของตัวอักษรก่อนที่จะสามารถสื่อความหมายโดยการอ่านเขียนได้
2. ทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร ทฤษฎีนี้เชื่อว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่สามารถสื่อความหมายทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อความหมายจึงจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายและถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ หลากรูปแบบ ด้วยเหตุนี้การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนด้านภาษาตามแนวความเชื่อของทฤษฎีนี้ จึงรวมกับศิลปะ ดนตรีและละครเป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน ถ้าเด็กไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวจากภาษาได้ครบถ้วน เขาก็จะสามารถคาดคะเนเรื่องราวจากท่าทาง ภาพประกอบหรือดนตรีที่เข้ากับเหตุการณ์สำคัญของเรื่องได้
3. ทฤษฎีว่าด้วยการอ่านเขียนในระบบภาษา ทฤษฎีเชื่อว่าทุกคนต้องสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ความก้าวหน้าในการอ่านเกิดจากการได้ฟังคำสั่ง และฟังนิทาน การได้พูดคุยกับเพื่อนและการได้พยายามเขียนถ่ายทอดประสบการณ์เนื่องจากการอ่านเขียนจะช่วยให้เด็กเห็นการคาดคะเนลักษณะต่างๆ ตามความคิดของผู้อื่นซึ่งจะ让她เข้าใจ

ความหมายของเรื่องมากขึ้น การคาดคะเนซึ่งเป็นประสบการณ์จากการอ่านจะช่วยในการสื่อความหมายเมื่อเด็กเขียน การสื่อความหมายซึ่งเป็นประสบการณ์จากการเขียนช่วยในการคาดคะเนเมื่อเด็กอ่านการอ่านและการเขียนเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน

สติเฟน คราเซน และ เทรซี เทอร์เวล (สุมิตรา อังวัฒน์กุล. 2537: 26; อ้างอิงจาก Stephen Krashen ; & Tracy Terrel. 1987) มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. แนวคิดการสอนแบบธรรมชาติ เป็นวิธีการสอนที่เลียนแบบการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็ก กล่าวคือ ต้องจัดประสบการณ์ที่จะสอนให้เด็กได้พบและคุ้นเคยกับภาษาที่ตนเรียนมากที่สุด โดยให้ผู้เรียนได้พบปะคลุกคลีกับเจ้าของภาษาโดยตรง ผู้สอนจะเน้นเรื่องคำศัพท์มากโดยถือว่าการเรียนภาษานั้น คือ การเรียนคำศัพท์ ส่วนไวยากรณ์ที่เรียนนั้นก็จะเป็นแบบจำกัดความและเนื้อเรื่องที่เรียนก็มักยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเกณฑ์

2. แนวการสอนแบบธรรมชาติ เน้นการพูดเป็นหลักสำคัญโดยเน้นให้ผู้เรียนเคยชินกับแบบของภาษาพูดมากกว่าทักษะอื่นๆ แนวการสอนภาษาดังกล่าวไม่ได้ยึดความคิดที่ว่าทุกภาษามีแบบโครงสร้างของตนเองและในขณะเดียวกันไม่ใส่ใจในการเปรียบเทียบภาษาที่สอนกับภาษาของผู้เรียน

3. แนวการสอนแบบธรรมชาตินี้ ถือหลักไม่พูดภาษาของผู้เรียนในห้องเรียนแต่จะใช้วิธีการออกท่าทาง กิริยาและวิธีพูดซ้ำๆ และวิธีการแลกเปลี่ยนคำตอบ เพื่อให้ถ้อยคำของครูเป็นที่เข้าใจและใช้เลียนแบบได้ ครูจึงเป็นฝ่ายทำการพูดเสียเป็นส่วนใหญ่วิธีการดังกล่าวอาจจะใช้ได้ผลดีกับเด็กเล็กๆ แต่อาจไม่เหมาะกับผู้ใหญ่ซึ่งชอบเรียนภาษาด้วยการอ่านหรือศึกษากฎเกณฑ์แทนที่จะเรียนการพูดอย่างเดียว

พัชรี ผลโยธิน (2537: 12) ได้กล่าวถึงความเชื่อพื้นฐานและบทบาทของครูในการสอนภาษาธรรมชาติ ได้ดังนี้

1. เด็กเรียนรู้ภาษาธรรมชาติในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์และเครื่องหมายต่างๆ ที่พ่อแม่ใช้ในการสื่อความหมายกับเด็ก ทั้งนี้โดยธรรมชาติเด็กเป็นผู้กระตือรือร้นที่จะสำรวจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอยู่แล้วและเด็กจะค้นพบภาษาในชีวิตจริงของเด็กด้วยตนเอง

2. ภาษาจะง่ายต่อการเรียนรู้เมื่อเด็กได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมาย

3. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูต้องตระหนักถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละประสบการณ์เดิมที่ต่างกันของเด็ก

4. ครูไม่ควรเพิกเฉยต่อภาษาของเด็ก ควรให้เด็กมีโอกาสได้พูด คิด แสดงออกด้วยตัวเด็กเอง ครูต้องเป็นแบบอย่างให้เด็กเห็น ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์เพื่อที่จะค้นพบภาษาด้วยตนเอง

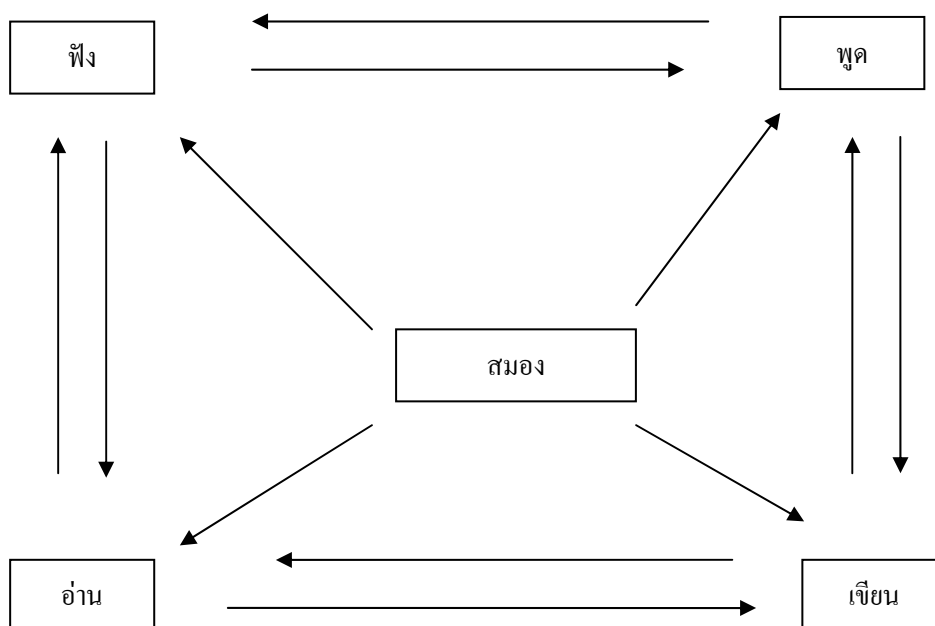
5. ครูต้องพยายามทำให้การอ่านเป็นเรื่องสนุกและสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน ให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก

คอร์เน็ตและเบลงเคนชิพ (นฤมล เนียมหอม. 2540: 14; อ้างอิงจาก Coemett and Blankenship. 1990) ได้กล่าวถึงหลักการของการสอนภาษาธรรมชาติไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาจะเป็นไปได้ง่ายและดีที่สุดภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

1. เมื่อเด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการใช้ภาษาและเด็กมีโอกาสได้ใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและอย่างมีความสุข
2. เมื่อการเรียนมีลักษณะเป็นองค์รวมไม่แยกเป็นทักษะย่อยๆ
3. เมื่อมีการเรียนเป็นแบบบูรณาการ
4. เมื่อภาษาเป็นการสื่อความหมาย
5. เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
6. เมื่อกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้มีลักษณะการใช้ภาษาในรูปแบบที่ซ้ำๆ กันและมีความหมาย
7. เมื่อเด็กได้รับผิดชอบและตัดสินใจการเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. เมื่อเด็กเกิดความเชื่อมั่น กล้าที่จะเสี่ยง ทดลอง ถามคำถามและแสดงความคิดเห็น โดยไม่กลัวความผิด
9. เมื่อการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาเกิดจากการส่งเสริมและให้กำลังใจจนกระทั่งเด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

เพราะฉะนั้นการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) จึงเน้นถึง การใช้ประโยชน์ของภาษาในบริบท (Context) ต่างๆ จากแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษาต่างที่กล่าวมาเป็นพื้นฐาน ความเชื่อสำคัญของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่คำนึงถึงการใช้ภาษาที่ต้องสัมพันธ์กันในบริบทต่างๆ ของผู้เรียนภาษา ซึ่งผู้สอนจะต้องมีจุดมุ่งหมายมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสมและมีความเข้าใจในศักยภาพการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 33) ได้กล่าวถึงแก่นสำคัญของ การศึกษาแบบ Whole language ก็คือ ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยทักษะแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงไม่แยกจากกัน เรียกว่า การเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 แผนผังการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543: 33)

1.3 กิจกรรมและการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

กิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนระดับปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติคล้ายคลึงกับชั้นเรียนที่สอนตามแบบปกติ เพียงแต่กิจกรรมจะมีการใช้ภาษาและตัวหนังสือมากขึ้น เพิ่มมุมห้องสมุดก็เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อและสิ่งแวดล้อมต่อการใช้ภาษามากขึ้น

กิจกรรมประจำวันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (อารี สัตนหวิ. 2535: 25; อ้างอิงมาจาก Raines and Canay. 1990) เป็นดังนี้

- 08.30 - 09.00 น. โรงเรียนเช้า รับเด็กเป็นรายบุคคล กิจกรรมเสรีตามมุม
กิจกรรมศิลปะที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้
- 09.00 - 09.30 น. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน
มีการสนทนา ร้องเพลง เล่นหุ่น อ่านหนังสือร่วมกัน
- 09.30 - 10.30 น. เล่นเสรีตามมุมและมีมุมพิเศษหนึ่งที่แสดงเรื่องราวตามหน่วย
- 10.30 - 10.40 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.40 - 11.15 น. เล่นกลางแจ้ง ทำให้การเล่นกลางแจ้งมีความสัมพันธ์กับ
หน่วยเรื่องที่กำลังเรียน

- 11.15 - 11.25 น. พัก เข้าห้องน้ำ ล้างมือ เด็กที่เสร็จก่อนทยอยมาดูหนังสือ
ที่มุมห้องสมุด
- 11.25 - 11.50 น. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำให้กิจกรรมนี้สัมพันธ์กับ
หน่วยที่กำลังเรียน
- 11.50 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวันและเตรียมนอนพักตอนบ่าย
- 13.00 - 14.30 น. นอนพัก
- 14.30 - 14.50 น. ตื่นนอน
- 14.50 - 15.10 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.10 - 15.30 น. เกมการศึกษา
- 15.30 - 15.50 น. สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน ครูจะฝากเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรม
หรือหน่วยเรื่องที่เรียนไปให้ผู้ปกครอง
- 15.10 - 15.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.30 - 15.50 น. เกมการศึกษา
- 15.50 - 16.00 น. สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน ครูจะฝากเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรม
หรือหน่วยเรื่องที่เรียนไปให้ผู้ปกครอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมการเล่นเสรี

การเล่นเสรีหรือศูนย์ต่างๆ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพราะทุกวันเด็กมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะเลือกกิจกรรมมุมใด และในแต่ละมุมจะมีวัสดุ อุปกรณ์ส่งเสริมภาษา เช่น มุมบ้าน ครูเพิ่มสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านให้มีของที่มีตัวหนังสือมุมบล็อก ครูจะหาสิ่งที่มีตัวหนังสือมาประกอบการเล่นบล็อกและสร้างเรื่องราว มุมวิทยาศาสตร์ ครูอาจเขียน บัตรคำบอกชื่อสิ่งต่างๆ ไว้ มุมห้องสมุดจัดให้มีบรรยากาศสบายๆมีมุมเขียนอยู่ใกล้ๆ มุมคณิตศาสตร์ จัดให้มีตัวเลข ตัวหนังสือที่ขงเล่น เป็นต้น การเล่นเสรีของเด็กนี้เป็นโอกาสที่ครูจะได้สังเกตเด็กและ สนทนาซักถามเด็กได้ที่ละคน พยายามชักชวนให้เด็กทำกิจกรรมหลากหลาย

2. การสอนเป็นหน่วยบูรณาการ

การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะใช้วิธีสอนเป็นหน่วยบูรณาการ เพื่อให้ประสบการณ์ ที่มีความหมายกับเด็กเพราะได้เห็นความสัมพันธ์ ตัวอย่าง เช่น “การเจริญเติบโตของพืช” แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการเนื้อหาในหน่วยการเรียน (Strickland; & Morrow. 1989 : 142) ประกอบกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมหาความรู้ เช่น การเพาะถั้ว สังเกตการณ์เจริญเติบโต วัดความเจริญเติบโตและบันทึก แกะเมล็ดในถั้วอภิปราย ศึกษาต้นไม้ในสถานศึกษา ฯลฯ
2. กิจกรรมครูอ่านหนังสือให้ฟัง เช่น อ่านนิทานเรื่อง “หัวผักกาดยักษ์” แล้วเปรียบเทียบวิธีการปรับปรุงหัวผักกาดเป็นอาหารแบบต่างๆ ฯลฯ
3. กิจกรรมที่ทำแล้วนำมาเล่าสู่กันฟัง เช่น เด็กไปทดลองเพาะพืชที่บ้าน แล้วนำมาเล่า
4. กิจกรรมเขียนอ่านร่วมกัน เช่น ช่วยกันทำชาร์ตว่าพืชต้องการอะไร อ่านบทกลอนเกี่ยวกับต้นไม้ ดอกไม้ ฯลฯ
5. กิจกรรมการเขียนตามคำฟัง เช่น วาดหรือเขียนเรื่องเกี่ยวกับพืชและการปลูกต้นไม้
6. กิจกรรมอ่านตามคำฟัง เช่น อ่านหนังสือเกี่ยวกับต้นไม้ในมุมห้องสมุด
7. กิจกรรมดนตรีและจังหวะ เช่น ร้องเพลงและแสดงท่าทางเกี่ยวกับพืช
8. กิจกรรมศิลปะ เช่น ปั้น วาด เกี่ยวกับพืช
9. กิจกรรมคณิตศาสตร์ เช่น เปรียบเทียบการเจริญเติบโตของพืช ฯลฯ
10. กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เช่น เล่น “ขายดอกไม้”

สรุปได้ว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีทั้งส่วนที่เด็กเรียนรู้โดยอิสระตามความสนใจของเด็กเองและมีทั้งส่วนที่ครูเสนอแนะการใช้ภาษาที่บูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการบูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

1.4 ลักษณะของห้องเรียนที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

จากหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เชื่อว่า เด็กควรมีสสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวหนังสือ มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู มีโอกาสเลือกและทำงานที่ชอบและสนใจเพราะฉะนั้นห้องเรียนของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติควรมีลักษณะดังนี้ (อารี สัตถหวิ. 2535: 14) มีมุมหรือศูนย์ต่างๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ตามปกติแต่ที่มุมหนังสือนั้นจะมีชั้นวางหนังสือเป็นห้องสมุด มีหนังสือวรรณกรรมเด็กอย่างน้อยเท่ากับจำนวนเด็กและจะเพิ่มมุมเขียนหนังสือ มุมอ่านหนังสือ มุมห้องสมุดในห้องเรียนจะถือเป็นจุดเด่นในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เด็กจะขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ โดยครูจะสนับสนุนให้พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังที่บ้าน สำหรับหนังสือวรรณกรรมเด็กที่มุมห้องสมุดนั้นครูจะต้องแสวงหาเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยอาจแลกเปลี่ยนกับห้องอื่น ถ้าโรงเรียนมีห้องสมุดกลางในโรงเรียน ครูควรหาโอกาสนำเด็กให้เลือกดู

หนังสือในห้องสมุด จัดกิจกรรมในห้องสมุดคู่กับบรรณารักษ์ แต่มุมห้องสมุดในห้องเรียนก็ต้องมี เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เด็กจะต้องใกล้ชิดและแวดล้อมด้วยหนังสือ ตามหลักการซึ่มซาบภาษา (Immersion) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามธรรมชาติ มุมเวทีหุ่น เพื่อให้เด็กแสดงออกทางภาษาในการแสดงการเล่าเรื่อง ส่วนมุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ก็มี ป้ายชื่อหรือบัตรชื่อ จำนวนเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสัญลักษณ์

สรุปได้ว่าห้องเรียนสำหรับการเรียนการสอนแบบธรรมชาตินั้น จะต้องเน้นการจัด สภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทางด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยการเรียนรู้เป็นไปอย่างอิสระขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก จากการจัดห้องเรียนในลักษณะนี้ เนื่องจากว่า การเรียนรู้ที่ดีตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นเกิดจากการได้สำรวจสิ่งแวดล้อม ได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การได้ลงมือกระทำ ปฏิบัติด้วยตนเองและทราบผลการกระทำ ด้วยตนเอง

1.5 บทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

เรนส์ และ คาเนดี้ (นฤมล เนียมหอม. 2540: 15; อ้างอิงจาก Raines ; & Canady. 1990) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการสอนภาษาธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1. ต้องให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการใช้ภาษา
2. ต้องให้เด็กมีโอกาสได้ใช้ภาษาอย่างหลากหลาย ให้เด็กมีเวลาเพียงพอที่จะทำ กิจกรรมทางภาษาและต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยด้วย
3. ต้องให้เด็กได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความหมาย
4. ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา
5. ครูจะต้องยอมรับว่าเด็กทุกคนมีความสามารถในการอ่านและเขียนอยู่แล้วและจะต้อง พัฒนาเด็กจากประสบการณ์เดิมของเด็ก
6. ครูจะต้องส่งเสริมและให้กำลังใจแก่เด็ก ให้เด็กมีความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถ ในการอ่านและเขียน

มอส และ นอดเด็น (นฤมล เนียมหอม. 2540: 15; อ้างอิงจาก Moss ; & Nodden. 1994) กล่าวถึง ความเชื่อพื้นฐานที่ทำให้เกิดการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นกรอบในการออกแบบการสอน และการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู ไว้ดังนี้

1. ภาษาของเด็กเป็นพื้นฐานของการเรียนอ่าน
2. ภาษาใช้สำหรับการสื่อสาร
3. ความหมายเป็นหัวใจของภาษา

4. การอ่าน การเขียน การพูดและการฟังเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กัน
5. การเขียนเป็นองค์ประกอบหลักของการรู้หนังสือ
6. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้หนังสือจะต้องมีความหมายจริงๆ

บุษบง ดันตวิวงศ์ (2538: 142-150) ได้กล่าวถึงบทบาทครูว่าครูควรคำนึงถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาให้กับเด็ก ครูจะแนะนำให้เด็กเข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ที่เด็กประสบในชีวิตประจำวันและจะเปิดให้เด็กตัดสินใจ โดยเสี่ยงกับความล้มเหลวน้อยที่สุด เพราะเด็กสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนได้เสมอ เด็กจะได้รับประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยไปพร้อมๆ กัน ครูจะถือว่าการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางภาษาเมื่อเด็กได้เริ่มงานแล้ว เด็กจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการนำเสนอผลงานของตนครูจะจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้กับเด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นและสนับสนุนให้เด็กสื่อสารและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

จากที่กล่าวมานั้นบทบาทของครูมีส่วนสำคัญที่ทำให้การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ประสบผลสำเร็จ เพราะบทบาทของครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นส่งผลให้เกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น อยากทำกิจกรรมด้วยตนเองอันเป็นความต้องการที่เกิดแรงจูงใจภายในตัวเด็ก ดังนั้นบทบาทครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นจะส่งผลให้เด็กมีทักษะการพูดสูงขึ้น

1.6 การประเมินตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การประเมินแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ใช้แนวคิดเรื่องแฟ้มรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ (Portfolio) พอลสัน (Paulson, 1990: 79) กล่าวถึง แฟ้มรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม (Portfolio) ว่าหมายถึง การรวบรวมทั้งผลงานและหลักฐานแสดงกระบวนการทำงานของเด็กที่แสดงความพยายาม ความก้าวหน้าและความสำเร็จมากกว่าหนึ่งจุดมุ่งหมายการเก็บรวบรวมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกผลงานของตนเอง แมคคาฟี (Mcafee, 1994: 18) ได้ให้ความหมายของแฟ้มรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมว่าเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลของเด็ก เป็นวิธีที่รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ เป็นการจับเก็บที่มีระบบ จุดมุ่งหมายการรวบรวมเอกสารทุกชิ้นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ แมคคาฟี (Mcafee) ได้สรุปการใช้แฟ้มรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้
2. เป้าหมายคือสิ่งที่เด็กสามารถทำได้
3. เชื่อมโยงความประเมินได้หลายวิธี
4. มีความต่อเนื่องในการประเมินมากกว่าเป็นคะแนนหรือเป็นเกรด
5. ให้ข้อมูลเป็นรายละเอียดของพฤติกรรมเด็กมากกว่าการทดสอบ

พอลสัน (1990: 89) กล่าวถึงวิธีการประเมินการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่ยึดผู้เรียนมากกว่าการยึดเกณฑ์ปกติหรือเกณฑ์มาตรฐาน
2. เป็นการประเมินจากสิ่งที่ได้รู้ ไม่ใช่การประเมินเริ่มต้นสิ่งที่ได้ไม่รู้
3. เป็นการเริ่มต้นจากการประเมินด้วยตนเอง และประเมินโดยเพื่อน ครูและผู้ปกครอง
4. เป็นการประเมินที่สอดคล้องกับกระบวนการ ไม่ใช่พิจารณาผลงานอย่างเดียว
5. เป็นการประเมินที่ต่อเนื่องทั้งหลักสูตรและการสอน ไม่ขัดแย้งกับหลักสูตร
6. เป็นการประเมินที่ไม่มีการกำหนดล่วงหน้า สามารถจัดระบบและแก้ไขได้เมื่อต้องการ
7. เป็นการประเมินที่ไม่แยกทักษะย่อยของภาษา
8. เป็นการประเมินที่ประกอบด้วยการประเมินเนื้อหาภาษาความคิดและการสนทนา
9. เป็นเทคนิคการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
10. เป็นการประเมินที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การจัดประสบการณ์ทางภาษาธรรมชาติที่มีต่อทักษะการฟังและการพูดภาษาไทย ครูจะต้องเข้าใจแนวคิด หลักการและองค์ประกอบและการพัฒนาด้านการฟังและการพูดตามแนวทางการสอนตามแนวทางภาษาธรรมชาติจึงสามารถจัดสื่อและอุปกรณ์รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่มีพื้นฐานแนวคิดและหลักการมาใช้กับเด็กโดยครูเป็นผู้สนับสนุนและเอื้ออำนวยในการเรียนรู้ของเด็ก

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

งานวิจัยต่างประเทศ

เครส (Cress. 1989: 11-A) ได้ศึกษาการตอบสนองของเด็กอนุบาลต่อการเรียน เขียน บันทึกรทุกวันกรณีศึกษาเป็นเด็ก 5 คน ที่เขียนบันทึกกับเพื่อนในมุมเขียนในห้อง ครูจะเขียนตอบงานของเด็กแต่ละคนทุกวัน ผลงานวิจัยพบว่า การเขียนบันทึกส่งเสริมให้เด็กเข้าใจว่าการเขียนสามารถเป็นวิธีสื่อสารได้เด็กสามารถที่จะสนทนาในเรื่องที่เขียนกับครู

รีด (Goodman. 1989: 118; citing Read. n.d.) ได้ศึกษาการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยสอนให้เด็กวาดภาพและเขียนเพื่อสื่อสารโดยอิสระไม่บังคับที่จะต้องเขียนสะกดให้ถูกต้องตั้งแต่ต้น เพื่อให้เด็กมีแรงจูงใจในการเขียนสื่อสารพบว่า ในระยะเริ่มต้นการเขียนเพื่อสื่อสารเด็กจะคิดแบบการเขียนของตนขึ้น

วอร์ด (Ward. 1989: A) ได้วิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ โดยการศึกษาจากห้องเรียนของครูประจำชั้นประถมศึกษาที่บอกว่าตนเองเป็นครูสอนตามแนวนี้ตามจำนวน 4 คน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตในห้องเรียน สัมภาษณ์ครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามแผนการสอน ศึกษาผลงานของนักเรียนหนังสือที่ใช้

และคู่มือหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดหรือปรัชญาเกี่ยวกับการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่มีอิทธิพลต่อการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ครูที่มีแนวคิดการสอนแบบธรรมชาติมักจะเน้นเรื่องพัฒนาการทางภาษา การซาบซึ้งกับภาษาและให้เด็กแสดงออก

งานวิจัยในประเทศไทย

ศิริประภา พงศ์ไทย (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับครูอนุบาลโดยใช้วิธีการไตร่ตรองสารนิทัศน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูอนุบาล 17 คน จากโรงเรียนเอกชน 2 โรงเรียน กระบวนการเรียนรู้ของครูเริ่มจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการสอน การเก็บรวบรวมสารนิทัศน์ การไตร่ตรองสะท้อนความคิด การปฏิบัติที่สะท้อนก่อนรูปร่างความรู้ความเข้าใจ ผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนสะท้อนหลักการสอนภาษาธรรมชาติสูงขึ้นและอยู่ในระดับ 3 ขึ้นไปทุกรายการ ครูและผู้บริหารทั้งหมดมีความพึงพอใจมาก

มยุรี กันทะลือ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางด้านการอ่านภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พนิดา ชาทยามา (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยมีการปรับบทบาทของตนเองทุกสัปดาห์ เด็กมีพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นทุกด้านทั้งฟัง พูด อ่านและเขียน

นฤมล เขียบแหลม (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กอนุบาล 1 อายุ 4-5 ปี จำนวน 10 คน ผลการศึกษพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติมีพัฒนาการด้านการเขียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่า หลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติให้กับเด็กปฐมวัยนั้น ควรจะมีการคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวการจัดกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกในสิ่งที่ตนเองชอบและสนใจ เด็กปฐมวัยจึงจะมีการพัฒนาการด้านภาษาโดยเฉพาะการฟังและการพูดให้ดีขึ้น โดยการจัดประสบการณ์ทางภาษาธรรมชาติโดยใช้นิทานเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาสูงขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์

2.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ความหมายของจัดประสบการณ์

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 58) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่าการจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยได้ให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาโดยมีเป้าหมายให้อ่านเขียนได้ ดังเช่นในระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538: 13) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีหลายลักษณะ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเนื่องมาจากความต้องการของเด็ก มวลประสบการณ์ทั้งหมดของเด็กในโรงเรียน แผนสำหรับการสอน งานวิชาต่างๆ โปรแกรมการศึกษา

กรมวิชาการ (2546: 11-12) ได้ให้ความหมาย การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีได้มุ่งหวังให้อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นหรือเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ แต่จะเป็นการปูพื้นฐานวิชาต่างๆ ให้ในรูปกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่า เช่น การสอนให้เด็กเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อดทน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ไม่อาจทำได้ด้วยการสอนด้วยคำพูด แต่จะเกิดจากการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นรูปธรรม

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์นั้น หมายถึง การจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานให้กับเด็กให้เด็กสามารถมีพัฒนาการพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

2.2 ความสำคัญของการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 24) มีดังนี้

1. เป็นการจัดโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษแก่เด็กอายุ 3 – 9 ปี ทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาผ่านกระบวนการเล่นที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้าน สถานศึกษาและชุมชน

2. มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างแต่ละบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา

3. ครอบคลุมประสบการณ์ที่สำคัญที่เด็กทุกคนควรได้รับมี 9 ประการ คือ การสื่อความคิดที่เป็นการกระทำ การใช้ภาษา การเรียนรู้ทางสังคม การเคลื่อนไหว ดนตรี การจำแนก เปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์และเวลา

ความสำคัญสำหรับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะทางด้านความคิดได้แสดงออกอย่างอิสระร่วมกับเพื่อนและสื่อต่างๆ โดยนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์มาใช้

2.3 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์

จอห์น ดิวอี้ (1944: 54) ได้พัฒนาแนวคิดที่ว่าประสบการณ์สำหรับเด็กเกิดขึ้นได้ต้องใช้ความคิดและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทดลองและค้นพบด้วยตนเอง ไม่นิยมการสอนให้เด็กท่องจำแต่เชื่อในการให้อิสระเด็กได้สำรวจ เล่นในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยกิจกรรมที่จะนำไปสู่ความสนใจของเด็ก ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กนั้นจะเรียนสิ่งที่เด็กเกี่ยวข้องด้วยหรือต่อเมื่อเด็กยอมรับด้วยใจของเขาเองหรือสมัครใจทำเอง การที่เด็กจะเรียนมากน้อยเพียงใดก็แล้วแต่ว่าสิ่งนั้นจะมีความสำคัญต่อเด็กเพียงใดหรือเกี่ยวข้องมีความหมายกับสิ่งที่เด็กทราบอยู่แล้ว

เพียเจต์ (1955: 87) นักจิตวิทยาชาวสวิส ได้อธิบายถึงกระบวนการคิดและสร้างความรู้ให้เด็ก หลักการทางทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์หลายประการที่ช่วยคุณให้คิดสร้างสรรค์จัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก กล่าวคือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่อาศัยความกระตือรือร้นทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียน
2. พัฒนาการแต่ละขั้นจะดำเนินไปตามขั้นตอนจะข้ามขั้นไม่ได้และด้วยอัตราที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล
3. ภาษาไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และความคิดรวบยอดเพียงอย่างเดียว
4. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กส่งเสริมได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ผู้ใหญ่ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

จะเห็นได้ว่า นักปรัชญาการศึกษา นักปฐมวัยศึกษาและนักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการมีความเชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กนั้นได้รับอิทธิพลทั้งภายนอกและกระบวนการทางวุฒิภาวะ ดังนั้นการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดและความเชื่อของนักปรัชญาการศึกษา

นักปฐมวัยศึกษาและนักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ ควรมีลักษณะดังนี้ (พัชรี ผลโยธิน. 2537: 121-125; อ้างอิงมาจาก Dopyera. 1990) และยังมีนักปรัชญาอีกหลายคนที่เน้นประสบการณ์ที่เหมาะสมและการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการช่วยให้เด็กพัฒนายิ่งขึ้น ได้แก่

1. จัดให้เด็กมีโอกาสเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ
2. มีวัสดุ อุปกรณ์หลายชนิดให้เด็กเลือกใช้ โดยผู้ใหญ่จะจัดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เหมาะสมกับความสนใจและระดับขั้นพัฒนาการ ถ้าเด็กไม่เลือกใช้แสดงให้เห็นว่าวัสดุอุปกรณ์นั้นไม่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ
3. กิจกรรมที่จัดให้เด็กจะมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่มีลักษณะให้เด็กออกแรงเคลื่อนไหวและไม่ต้องออกแรงเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ทำเป็นกลุ่มกับที่เป็นรายบุคคลและกิจกรรมที่กำหนดให้กับที่ไม่กำหนดให้
4. เด็กจะไม่ถูกกดดันหรือถูกหว่านล้อมให้แสดงหรือทำในสิ่งที่เกินระดับความสามารถ เด็กจะค่อยๆ พัฒนาความสามารถขึ้นเอง ถ้าได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่สม่ำเสมอไม่เร่งรัด
5. เด็กได้รับการยอมรับชี้แนะอย่างอ่อนโยนและอำนวยความสะดวกให้เด็ก ตามความต้องการและความสนใจเป็นสิ่งที่ควรทำ แต่ไม่มีบทบาทในการควบคุม
6. ครูมีบทบาทในการช่วยเด็กให้เข้าใจและยอมรับตัวเอง
7. กิจกรรมที่จัดควรให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะเด็กจะได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
8. ให้เวลาเด็กทำกิจกรรมที่เด็กสามารถเลือกวางแผนได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ
9. ให้โอกาสเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ซึ่งช่วยในการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของเด็ก
10. ให้เด็กได้นึกย้อนกลับ สังเคราะห์ คาดคะเน ประเมิน สาธิตและทดลองอยู่เสมอ
11. มีการเน้นความคิดรวบยอดของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคม
12. ครูมีบทบาทในการเสริมแรงเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้หรือมีพฤติกรรมที่ต้องการ
13. เนื่องจากมีการพิจารณาว่าภาษามีความหมายหรือความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองโดยการใช้อวัยวะและประสาทสัมผัสรับรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งแนวคิดของนักปรัชญานักปฐมวัยศึกษาและนักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ มีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในระดับปฐมวัยนั้น มีหลายบุคคลด้วยกันจากการศึกษาของพัชรี ผลโยธิน (2537: 121-125) ได้กล่าวถึงแนวความคิดต่างๆ ไว้ดังนี้

จอห์น ล็อก (John Lock) มีความเห็นว่าเด็กทารกนั้นเปรียบเสมือนผ้าขาว ประสบการณ์ต่างๆ และสิ่งแวดล้อมจะมีความสำคัญอย่างมากต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน

บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้นเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นได้ด้วยตัวเสริมแรง ดังนั้นในการสอน ครูสามารถนำเด็กไปสู่พฤติกรรมหรือการเรียนรู้ที่ต้องการได้ การเรียนรู้ภาษาของเด็กก็เช่นเดียวกัน

รูสโซ (Rousseau) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสซึ่งเชื่อในพื้นฐานความดีของสัญชาตญาณ ในมนุษยย์เราเป็นนักภูมิภาชนะนิยมที่เห็นว่าถ้าเราให้โอกาสเด็กเจริญเติบโตตามวิถีทางธรรมชาติแล้วเด็กจะพัฒนาได้เต็มศักยภาพ เพราะฉะนั้นพ่อแม่หรือครูควรหลีกเลี่ยงที่จะขัดขวางการเจริญเติบโตตามธรรมชาติของเด็ก ไม่บังคับเด็ก

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีความเห็นว่า อิทธิพลสำคัญที่สุดของพัฒนาการนั้นมาจากภายในตัวเด็กทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาและทางกาย

เกสเซิล (Gesell) มีความเห็นว่า พัฒนาการของเด็กจะเป็นไปตามธรรมชาติ ตามอายุของเด็กเมื่อถึงวันนั้นเด็กจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้โดยไม่ต้องไปเร่งหรือฝึกเด็ก นักการศึกษาหรือพ่อแม่ควรให้อิสระเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ

ดังนั้นการฝึกใช้ภาษาอย่างถูกต้องและการฝึกใช้ถ้อยคำเชิงเหตุผล ถือเป็นวิถีทางของการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา จะเห็นว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานหลายแนวคิด การนำแนวความคิดแบบใดนำไปจัดประสบการณ์นั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อส่วนบุคคล สิ่งที่สำคัญสำหรับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นคือ บทบาทของครูที่มีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรม ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะช่วยปรับทัศนคติที่มีต่อการเรียนในทางที่ดีเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

2.4 วิธีการและรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวถึง หลักการจัดประสบการณ์ว่า ควรคำนึงถึงวัยของเด็กเป็นหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพียเจต์และบรูเนอร์ (Bruner) ได้สนับสนุนการให้เด็กได้เรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเองและการคำนึงถึงความพร้อมของเด็ก ครูต้องจัดรูปแบบกิจกรรม สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก การจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าหรือกิจกรรมที่เปิดกว้างจะช่วยกระตุ้นให้เด็กคิดรวบทั้งการที่เด็กได้กระทำต่อวัตถุต่างๆ

หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์ ได้แก่

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการเพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สสำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
8. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นร่วมกับผู้อื่น กรมวิชาการ (2546: 11-12)

จากการศึกษาในเรื่องของจิตวิทยาพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ปี จะพบว่า พัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยล้วนมีความสำคัญและมีความแตกต่างกัน ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง การเรียนรู้ของเด็กจึงควร เป็นการเรียนรู้ที่ผ่านการเล่น โดยให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองหรือสำรวจสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและกิจกรรมที่จัดก็ควรจะเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในการจัดกิจกรรมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กิจกรรมนั้นต้องมีความเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย นักการศึกษาจึงควรยึดหลักการดังนี้

1. ควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้
2. กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงความสนใจของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน กิจกรรมที่จัดจึงควรมีความหลากหลายแตกต่างกัน
3. ควรให้เด็กได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้ตามความสนใจและความสามารถของเด็กโดยผ่านกิจกรรมการเล่น
4. กิจกรรมที่จัดควรเป็นโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ด้วยตัวของเด็กเอง ตามความเหมาะสม
5. กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กทำเองคนเดียว ทำกลุ่มย่อย (3-4 คน) และกลุ่มใหญ่ (8-10 คน)
6. เด็กในวัย 3 – 5 ปีนี้ มีช่วงเวลาของความสนใจแตกต่างกัน ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงควรคำนึงถึงช่วงความสนใจของเด็กในการจัดกิจกรรมด้วย เด็กวัย 3 ปี มีความสนใจประมาณ 9 นาที เด็กวัย 4 ปี มีความสนใจประมาณ 12 นาทีและเด็กวัย 5 ปีมีความสนใจ 15 นาที
7. กิจกรรมที่จัดควรมีความยืดหยุ่น พร้อมทั้งจะปรับให้เหมาะกับความต้องการ ความสนใจ รวมถึงสภาพของเด็ก
8. กิจกรรมที่จัดควรให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ อุปกรณ์ในการจัดควรเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องซื้อมาทั้งหมด อาจนำวัสดุในท้องถิ่นมาดัดแปลงทำเป็นอุปกรณ์ต่างๆ

(http://www.northeducation.ac.th/elearning/ed_child/chap06/6_10_2.html)

การบูรณาการ

การบูรณาการ หมายถึง การจัดรูปแบบกิจกรรมสร้างประสบการณ์โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง นำสิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้ในทุกด้านมาลำดับความสำคัญของประสบการณ์จัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและชีวิตของเด็ก หลักการบูรณาการที่เหมาะสม คือ

1. ยึดเด็กเป็นสำคัญ ใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นเรื่องที่เด็กสนใจและใกล้ตัวเด็ก ให้มีโอกาสทำกิจกรรม อาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ความยากง่ายของกิจกรรมมีปะปนกัน
2. สอดคล้องกับพัฒนาการ เด็กปฐมวัยมีความสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ฉะนั้นจึงควรเลือกสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กคุ้นเคยมาให้เด็กเรียนรู้
3. ให้ประสบการณ์กว้างขวาง เมื่อเด็กพบเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเด็กมีโอกาสดำเนินประสบการณ์หลายด้านพร้อมกัน ดังนั้นการช่วยให้เด็กได้ประโยชน์เต็มที่จึงน่าจะจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ

กรมวิชาการ (2540: 11) ได้กล่าวถึงรูปแบบการบูรณาการว่าการจัดเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งสามารถจัดเพื่อส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ได้อย่างผสมกลมกลืนและกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ไปพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 6) ที่ว่า การสอนแบบบูรณาการเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก ทำให้เด็กสนใจและได้เรียนรู้ทักษะหลายทักษะในแต่ละกิจกรรมเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน

การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

นักการศึกษาหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งหลักการนี้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อแนวการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ภรณ์ คุรุรัตน์ (2532: 3-4) ได้กล่าวสรุปผลงานจากงานวิจัยหลายฉบับว่า ในสภาพการเรียนการสอนครูยังเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดเป็นศูนย์กลางของห้องเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนที่ว่า “เด็กควรจะได้มีเสรีภาพในการคิด การแสดงออกการศึกษาจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง”

การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center) เป็นการเพิ่มบทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กเป็นผู้ร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยให้การสนับสนุนให้คำแนะนำการที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กร่วมกิจกรรมนั้นจะเป็นการนำไปสู่การเรียนรู้โดยการกระทำเด็กจะมีอิสระในการคิด การเล่น การแสดงออกทั้งทางวาจา ท่าทางอันจะส่งผลต่อการพัฒนาทุกด้านของเด็กในที่สุด

สรุปหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การสอนเน้นการสอดแทรกการสอนภาษาตลอดเวลาจากการฟังเด็ก จดบันทึกสิ่งที่เด็กพูด เพื่อจะได้รู้ความสนใจของเด็กจะได้จัดกิจกรรมได้ถูกต้อง ให้เด็กแสดงความคิดเห็น จัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยหนังสือ จะได้กระตุ้นการเรียนรู้ อ่าน เขียน เล่นเกมที่สัมพันธ์กับตัวหนังสือ การหัดสะกดชื่อ เขียนชื่อกิจกรรมโดยไม่เน้นความถูกต้องของการเขียนเพราะเด็กสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้เองเมื่อสังเกตสิ่งแวดล้อมที่เขียนถูกต้องได้ตลอดเวลา

ลินฟอร์ด (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 23; อ้างอิงจาก Lindfodrs. 1980) ได้สรุปหลักการ 7 อย่างในการจัดสถานการณ์การเรียนภาษาที่สองในห้องเรียนดังนี้คือ

1. การพัฒนาการเรียนภาษาที่สองเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความต้องการที่จะสื่อสารและต้องการที่จะพูดอย่างถูกต้อง
2. สถิติปัญญาเป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนภาษาที่สอง
3. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ภาษาที่สอง
4. จัดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉงในสถานการณ์ที่มีความหมาย เช่น การเล่นกับผู้พูดภาษาที่สองที่เป็นเพื่อนที่ตนเลือก

5. สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนที่สอดคล้องกับการเรียนภาษาที่สอง ครูจัดเตรียมสถานการณ์ที่สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการภาษาและความเข้าใจของเด็ก
6. เน้นความสำคัญของความหมายมากกว่ารูปแบบที่ถูกต้อง การฝึกปฏิบัติซ้ำๆ จะทำให้เด็กเน้นการเรียนรูปแบบของภาษามากกว่าการสื่อความหมาย
7. จัดสิ่งแวดล้อมหลากหลายที่ประกอบได้ด้วยประสบการณ์ ทั้งด้านวจนภาษาและอวจนภาษา จัดประสบการณ์ให้เด็กได้สำรวจ ทดลองจากกิจกรรมหลายๆ อย่างที่เด็กมีโอกาสเลือก

การจัดการศึกษาปฐมวัยหลายวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาปฐมวัยหลายวัฒนธรรมเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กรู้จักสิ่งที่ผูกพันคนไว้ด้วยกัน เพื่อให้เด็กมองเห็นความเหมือนกันในมนุษย์โดยไม่ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมอีกทั้งทำให้การพัฒนาความเข้าใจซึ่งกันและกัน

หรรษา นิลวิเชียร และ พรรณรัศมี เกษธรรมสาร (2534: 77) ได้กล่าวถึง แนวคิดในการสอนเด็กให้ตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมและเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมคนอื่นไว้ว่า ควรให้ความสำคัญทุกคนเท่าเทียมกันไม่มีใครเหนือกว่าใครหรือชนชาติใดเหนือกว่าชนชาติใด การสอนควรเน้นความเหมือนมากกว่าความแตกต่างของคนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. รูปแบบของศิลปะ (Art Forms) เด็กที่ได้รับการส่งเสริมให้สร้างศิลปะของตนในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น บทร้อยกรอง การระบายสี การเต้นรำ วรรณกรรม หัตถกรรมจะเข้าใจซาบซึ้งในงานศิลปะของผู้อื่น กิจกรรมที่จัดอาจให้เด็กได้ชมการแสดงงานศิลปะของเพื่อนคนอื่นที่ต่างวัฒนธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนศิลปะซึ่งกันและกัน
2. กฎของกลุ่ม (Group Rules) กฎเป็นสิ่งจำเป็นของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ เด็กควรจะเรียนรู้สิทธิของตน โดยครูช่วยให้เด็กสร้างกฎต่างๆ เช่น กฎของห้องเรียน กฎของการใช้เครื่องเล่นสนาม เด็กจะเรียนรู้ว่าจะอยู่ที่ไหน คนเราจะต้องมีกฎของการอยู่ร่วมกันครูอาจสอนให้เด็กรู้จักกฎของโรงเรียนตลอดจนกฎของเมืองและประเทศด้วย
3. หน่วยของสังคม (Social Organizations) เด็กควรเรียนรู้การประกอบกันเป็นหน่วยของสังคมในรูปแบบต่างๆ กัน เด็กควรเรียนรู้ว่ามนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นหน่วยของสังคม ครูควรช่วยให้เด็กเข้าใจความเหมือนของกลุ่มสังคมโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น เขียนกราฟแสดงองค์ประกอบของครอบครัว จัดนิทรรศการโดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น
4. ความต้องการพื้นฐานที่เหมือนกัน (Similar Needs) ผู้คนทั่วโลกที่ความต้องการพื้นฐานเหมือนกัน คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและสิ่งที่เป็นอื่น ๆ ครูจึงอาจจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

4.1 วาดรูปบ้านที่อยู่อาศัย อภิปรายความจำเป็นของการมีบ้าน

4.2 เขียนสมุดบันทึกสิ่งที่ครอบครัวจำเป็นต้องมี

4.3 อภิปรายเกี่ยวกับอาหารที่เด็กชอบ ทำไมต้องกินอาหาร อาหารในโอกาสพิเศษ และอาหารของชาติหรือกลุ่มชนต่างๆ

4.4 อภิปรายลักษณะของเสื้อผ้าที่คนจำเป็นต้องใช้ในส่วนต่างๆ ของโลกหรือฤดูกาล

5. ภาษา (Language) คนเราสื่อสารโดยใช้วาจาหรือวจนภาษา (Verbal Communication) และไม่ใช่ภาษาวาจาหรือวจนภาษา (Non Verbal Communication) เด็กจะเรียนรู้การสื่อสาร ทั้งสองแบบดังกล่าวในขณะที่เด็กแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติและความรู้ การสื่อสาร โดยไม่ใช่ภาษาวาจา อาจจะมีประโยชน์เมื่อเกิดความไม่เข้าใจในภาษาวาจา ครูควรเปิดโอกาสให้เด็ก สื่อสารเป็นการส่วนบุคคลเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่และได้พูดภาษาอื่นๆ ในรูปของวลีหรือเพลงง่ายๆ ตามโอกาส

ซุนัล (สมาพร สามเตี้ย. 2545: 33; อ้างอิงจาก Sunal. 1990) ได้กล่าวว่า เด็กที่อยู่ใน ชั้นเรียนที่มีเด็กหลายวัฒนธรรมควรจะได้รับพัฒนาในเรื่องการเกิดความรู้สึกที่ดี แนวความเชื่อต่อไปนี้ คือ การจัดการศึกษาแบบหลายวัฒนธรรม (Multicultural) จึงกำหนดบนพื้นฐานความเชื่อต่อไปนี้

1. ทุกเชื้อชาติมีศักดิ์ศรีและความสำคัญเท่าเทียมกัน

2. วัฒนธรรมหรือวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละชุมชนพัฒนาจากความจำเป็นและความต้องการเฉพาะของชุมชนนั้น ดังนั้นจึงมีคุณค่าและความสำคัญสำหรับบุคคลในชุมชนนั้นๆ และไม่สามารถใช้มาตรฐานของวัฒนธรรมของชุมชนหนึ่งไปตัดสินวัฒนธรรมของชุมชนอื่น

3. คนที่มาจากพื้นฐานวัฒนธรรมต่างกัน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีวิถีชีวิตหรือผสมกลมกลืนให้มีวัฒนธรรมของสังคมใดสังคมหนึ่งเพียงวัฒนธรรมเดียว หากทุกฝ่ายในสังคมยอมรับและเคารพสิทธิเสรีภาพทางความคิดความเชื่อและวิถีการดำรงชีวิต

4. เด็กที่ได้รับการยอมรับในวัฒนธรรมของตนจากสังคมจะพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อ วัฒนธรรมของชุมชนตน ซึ่งจะเกิดความรู้สึกที่ดีและภาคภูมิใจในสถานภาพของตน

5. คนคนเดียวกันสามารถมีสำนึกว่าตนมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในสิ่งแวดล้อมและบริบท ที่ต่างกันได้โดยไม่ใช่เรื่องที่เสียหายแต่อย่างใด เพราะสำนึกในเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ได้ไม่ถาวร

6. การมีเพื่อนต่างวัฒนธรรมจะเป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมหลายวัฒนธรรม ซึ่งจะชวนขยายความรู้ประสบการณ์และโลกทัศน์ของเด็ก และช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกความเข้าใจที่ ชัดเจนขึ้นทั้งวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น

7. การเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นของเพื่อนสมาชิกในชุมชนเดียวกันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับและนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาชุมชนที่อยู่ร่วมกันทั้งที่เป็นชุมชนระดับ ห้องเรียน โรงเรียน หมู่บ้าน ตำบล จนถึงระดับประเทศ

กล่าวได้ว่า หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็ก มีพัฒนาการทั้งสี่ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยยึดหลักการจัดใน ลักษณะบูรณาการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง มีรูปแบบที่ หลากหลายสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์ กิจกรรมมีความหมายต่อ ผู้เรียนและหลักการเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการสร้างความสนใจของเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดความ สนใจในการพูดเพิ่มขึ้น

รูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยนั้นจัดในรูปแบบการบูรณาการ จัดให้เนื้อหาวิชาต่างๆ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นเรื่องเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 24) ได้เสนอการจัดประสบการณ์ไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยระบุว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมิได้แบ่งเป็นวิชาแต่จัดรวม (บูรณาการ) เนื้อหาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันเป็นหน่วยการสอนและประมวลทักษะต่างๆ ให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอน หลากรูปแบบ ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นเกม การทำกิจกรรมศิลปะ ในที่นี้จะขอกล่าวรายละเอียด 3 รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ คือ การเล่านิทาน การเล่นเกม การทำกิจกรรมศิลปะ ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์แบบการเล่านิทาน

1.1 ความหมายและความสำคัญของนิทาน

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 32) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาที่มีได้เจาะจงแสดงประวัติความเป็นมาของเรื่อง จุดใหญ่ก็เพื่อความสนุกสนาน ความพอใจ ทั้งผู้เล่าและผู้ฟังและมุ่งที่สนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจ เอาไว้ด้วย

สุภาวดี ไยพิมล (2534: 24) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึงเรื่องราวที่เล่า สืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกความคิด คุณธรรม อันดีงามเข้าสู่จิตใจเด็กและเป็นแนวทางที่ถูกที่ควรในการดำรงชีวิตในสังคม

สมศักดิ์ บริบูรณ์ (2542: 48) สรุปความหมายของคำว่านิทานไว้ว่า

1. เป็นเรื่องที่เกิดขึ้น
2. เป็นเรื่องเล่าที่ใช้วาจาเป็นสื่อในการถ่ายทอด หรือเขียนทำนองการเล่าด้วยปากเปล่า

3. เป็นบทประพันธ์ที่มีลีลาการเล่าแบบเป็นกันเองทำนองการเล่าด้วยวาจา
4. เป็นเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อความบันเทิงใจและมีสิ่งสอนใจเป็น

จุดประสงค์รอง

สรุปนิทานเป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นใหม่โดยมีจุดประสงค์ในการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการจินตนาการอาจมีการสอดแทรกคติธรรมหรือแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันที่ดีงามสำหรับเด็ก

ความหมายของการเล่านิทาน

ลัดดา นีละมณี (2527: 248) ได้ให้ความหมายของการเล่านิทานไว้ว่า การเล่านิทาน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่นำมาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ประสบการณ์ ทักษะคติและค่านิยมที่เหมาะสมสำหรับเด็กมาใช้ในการเล่านิทาน นอกจากนี้ยังควบคุมถึงอุปกรณ์ วิธีการที่ควรส่งเสริมให้เด็กเล็กๆ เพื่อใช้เล่านิทาน เพื่อให้เพื่อนชม และฟัง เนื่องด้วยเด็กมีจินตนาการและมโนธรรมสูงอยู่แล้วเด็กสามารถที่จะช่วยกันเล่านิทานแต่งเรื่อง นิทานใหม่ๆ แปลกๆ ขึ้นเอง ซึ่งการเล่านิทานโดยให้เด็กเป็นผู้เล่าเอง สามารถทำได้หลายรูปแบบคือ

1. การเล่านิทานโดยเด็กเป็นผู้เล่าเอง
2. การเล่านิทานจากหนังสือภาพ
3. การเล่านิทานต่อจากเรื่องที่ไม่สมบูรณ์
4. การขยายเรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟังมา

ดังนั้นการเล่านิทาน หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กได้เข้าใจ โดยการเล่าเรื่อง การใช้น้ำเสียง ท่าทาง สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการประกอบการเล่าเรื่องและครอบคลุมถึงการให้เด็กได้มีโอกาสได้เป็นผู้เล่าเอง

คุณค่าของการเล่านิทาน

เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 – 6 ปี เป็นวัยแห่งการพ้อฝันสามารถสร้างจินตนาการมากมาย แต่ความจำกัดทางการรับรู้จึงขาดประสบการณ์ต่างๆ ฉะนั้นเด็กวัยนี้เป็นวัยที่เหมาะสมที่อาจจะสร้างเสริมหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเล่านิทาน เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่ง จิวรรณ กินาวงศ์ (2526: 126) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานนั้นมีอิทธิพลและคุณค่าต่อเด็กมากโดยเฉพาะเด็กก่อนระดับ วิทยาระถมศึกษา การที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็ก ยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีคุณค่าดังนี้

1. ช่วยชดเชยและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการ
2. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย
3. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก
4. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบนิทานและความรู้สึกชื่นชมในหนังสือนิทานหรือก่อนที่จะอ่านอย่างเข้าใจ
5. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้างยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
6. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กจากการสนทนาหรือซักถามในขณะฟังนิทาน

นอกจากการเล่านิทานยังเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดี เราสามารถนำเอาวิธีการเล่านิทานมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนได้หลายๆ ประการดังนี้ (สรราชัย ศรีสุข. 2530: 26)

1. เป็นการลดความตึงเครียดที่จัดความเบื่อหน่ายของนักเรียนในขณะที่ยังเรียน
2. เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเตรียมความพร้อมเด็ก
3. เป็นการเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อที่ผิดๆ บางประการ
4. ใช้สอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น
5. ใช้สอนวิชาเรียงความ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ เป็นต้น
6. ใช้สอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การอ่าน การเขียน เป็นต้น
7. เป็นการฝึกทักษะทางการอ่าน ช่วยให้เกิดรักการอ่าน เป็นต้น
8. ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออก เช่น การแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวที่กำหนดไว้
9. เป็นการสร้างความสนิทสนมและความเข้าใจในตัวละครที่เกิดขึ้นแก่เด็ก
10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ให้แก่เด็ก

1.2 ประเภทของนิทาน

วรรณิ์ ศรีสุนทร (2532: 13-19) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กแบ่งออกเป็น 5 ประเภทได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานแบ่งออกเป็น
 - 1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talk – Beast Tales)
 - 1.2 นิทานไม่รู้จบ (Commutative Tales)
 - 1.3 นิทานตลกขบขัน (The Dolls or Humorous Tales)
 - 1.4 นิทานอธิบายเหตุผล (Pourgoi Stories or Tales that Tell Why) มีเนื้อเรื่อง
ที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆ ว่า “ทำไม ...” เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ หรือเป็นผู้วิเศษ สามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ มีโครงเรื่องง่ายๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้จะรวบรวมนิทาน สุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาล เกี่ยวกับพื้นโลกและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

4. มหาकाพย์และนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัมต่างกัน ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้มนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบความสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal Stories) ไพพรธณ อินทนิล (2534: 27-28) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักจะกำหนดสถานที่ที่เลือนลอยไม่แน่ชัด เช่น ในกาลครั้งหนึ่งมีเมืองๆ หนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็จะแต่งงานกับเจ้าหญิงสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ทอง สโนว์ไวท์ ซินเดอเรลล่า

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อถือ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องที่พิสดารแต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง เช่น เรื่องพระยาพาน พระร่วง นิทานท้องถิ่น

3. เทพปกรณัม (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ ทำวมหาสงกรานต์ เมขลา – รามสูร

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tales) แต่มีความประหลาดเช่นเดียวกับมนุษย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม (Fable) คล้ายกับนิทานคติสอนใจ คือ ตัวเองต้องเป็นสัตว์แต่มีคติสอนใจ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำๆ หรือเล่าไม่รู้จบ (Formulla Tales) เช่น เรื่องยายกะตามีวิธีการเล่าเรื่องแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญอยู่ที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นเรื่องการแก้แค้น แก้อั่ว การแสดงปฏิภาณไหวพริบ เป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องการหลุดพ้นจากกรอบของวัฒนธรรม ประเพณีและกิจวัตร ฉะนั้นนิทานประเภทนี้จึงรวมไปถึงนิทานเหลือเชื่อ ซึ่งทั้งผู้ฟังและผู้เล่าไม่ตีความไม่สมจริงเหล่านั้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานสามารถแบ่งได้หลายประเภทโดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไปตามรูปแบบและลักษณะของนิทานขึ้นอยู่กับนำไปใช้ นิทานทุกเรื่องมีคุณค่าสำหรับเด็กครูจึงควรเลือกนิทานที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

1.3 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็ก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 147-148) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็กดังนี้

1. เป็นหนังสือภาพเนื้อเรื่องสั้นๆ ส่วนมากเป็นภาพการ์ตูนภาพประมาณ 60% หรือ 70% เนื้อเรื่องประมาณ 30% หรือ 40% ภาพนั้นอาจจะอยู่ด้านขวา มีคำอธิบายอยู่ด้านซ้ายหรืออยู่หน้าเดียว (สัดส่วนของภาพ : เนื้อเรื่องประมาณ 3 : 4)
 2. รูปเล่มกระทัดรัด ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป อาจใช้สูตร 4 : 3
 3. กระดาษที่ใช้กระดาษอย่างดี หนา แข็งแรงอาจจะเป็นหนังสือที่ทำด้วยผ้า
 4. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย
 5. ตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์
 6. ตัวอักษรควรใช้ตัวโต คำหนา ขนาด 32 พอยท์ หรือ 5 ม.ม.
 7. เนื้อหาเป็นศัพท์ที่เด็กมักจะพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สัตว์ ต้นไม้ดอกไม้ ปากกา ดินสอ โต๊ะ เก้าอี้ ช้อน ส้อม รองเท้า กระเป๋า หมวด ฝักบัวน้ำอา ปูย่าตายาย เป็นต้น
 8. ควรเลือกใช้ศัพท์ต่างๆ หรืออักษรซ้ำๆ จะทำให้เด็กจดจำได้เพราะเห็นบ่อย (Repetition)
 9. จำนวนหน้าประมาณ 10 – 20 หน้า
 10. เด็กวัยนี้ยังไม่มีหนังสือ ตำราเรียน (Text Book) และสารคดี
- รัญจวน ประโมจันทร์ (2544: 14) ได้กล่าวถึงการเลือกนิทานให้กับเด็กดังนี้
1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจ ชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือ ประมาณ 10 -15 นาที หรือประมาณ 12 หน้า
 2. เนื้อหาสาระว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดคุณธรรมเพียงใด
 3. รูปภาพประกอบ มีสีสันสดใส ขนาดเหมาะสม มีภาพประกอบ 60% หรือ 70% มีเนื้อเรื่องประมาณ 40% หรือ 30% หรือประมาณ 4 : 3
 4. รูปเล่มมีขนาดกระทัดรัด เหมาะสมกับมือเด็ก ขนาด 16 หน้า หรือ ขนาด 17 x 18.50 ซม.
 5. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาสั้นๆ ง่ายๆ ขนาดของตัวอักษร 32 พอยท์ หรือ 5 ม.ม. และตัวอักษรไม่ควรเป็นอักษรประดิษฐ์ ควรเลือกใช้ศัพท์หรือตัวอักษรซ้ำๆ จะทำให้เด็กจำได้และเห็นบ่อย

6. การเลือกนิทานต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของเด็กทั้งเนื้อเรื่องตัวละคร รูปภาพ ภาษาและความยาวของนิทานก็เหมาะสมกับช่วงความสนใจตามระดับอายุ

1.4 รูปแบบและวิธีการเล่านิทาน

ฉวีวรรณ กิनावงศ์ (2526: 131-132) ได้เสนอแนะรูปแบบการเล่านิทาน ดังนี้

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน
2. การใส่หน้ากากหรือแสดงตัวละครในเรื่องโดยคาดศีรษะคนเดียว อาจแสดงได้หลายบทบาทโดยเปลี่ยนหน้ากาก และเปลี่ยนเสียงไปตามละครนั้นๆ
3. การเล่าโดยใช้เสียงประกอบผู้เล่าจะใช้เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีประกอบจะทำให้สนุกสนานหรือน่าตื่นเต้นขึ้น
4. การเล่าโดยใช้นิทานที่ครูสรรสร้างขึ้นมาหรือซื้อมา
5. การเล่าโดยการฉายสไลด์ประกอบ
6. การเล่านิทานโดยการเล่นนิ้วมือ ใช้สำหรับนิทานเรื่องสั้นๆ หรือกลอนสั้นๆ โดยเด็กได้มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรม

7. การเล่านิทานประเภทหุ่นต่างๆ เช่น หุ่นมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 37) ได้เสนอรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า
2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป
3. การเล่านิทานใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบ

วิธีการเล่านิทานจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสบายใจ มีความรู้สึกที่เป็นอิสระทั้งร่างกายจิตใจ และเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซากจำเจควรพยายามแสวงหาวิธีต่างๆ ในการเล่านิทานให้น่าสนใจเพื่อให้การเล่านิทานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และ ซอลท์ (รัญจวน ประโมจนีย์. 2544: 17; อ้างอิงจาก Dixon Johnson ; & Salt. 1997: 367-379) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่มในจำนวน 3 กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทาน ให้ฟังโดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนาหรือพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่หรือแสดงเลียนแบบตัวอักษรและอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุมผลการทดลอง พบว่า ในการฟังนิทานนั้นถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบหรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จและยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตของเด็ก

คลอร์และเบรย์ (รัญจวน ประโมจันย์. 2544: 17; อ้างอิงจาก Clore ; & Bray. 1978: 159) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 62 คนจากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยใช้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ววัดทัศนคติทันที พบว่า เด็กชายเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์และหลังจากนั้นอีก 3 สัปดาห์ทำการวัดอีกครั้งหนึ่งผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคงเด็กชายที่เคยล่าสัตว์เลืกฆ่าสัตว์โดยแน่นอน ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

ทรงพร สุทธิธรรม (2534: 85-89) ได้ศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4 – 5 ปี จำนวน 30 คนกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครองและกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทร์เพ็ญ สุภาผล (2538: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมความช่วยเหลือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมความช่วยเหลือมีพฤติกรรมทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนีย์ อินทรบำรุง (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนกลับบ้านกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนกลับบ้านแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย – หญิงอายุ 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนกลับบ้านมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนกลับบ้านแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า นิทานมีความสำคัญกับเด็กมากโดยเฉพาะเด็กระดับปฐมวัย เพราะจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน สร้างเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา เราสามารถนำนิทานมาเป็นสื่อเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้สะท้อนความคิดจินตนาการออกมาและถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้

2. การจัดประสบการณ์แบบการเล่นเกม

2.1 ความหมายของเกมและเกมการศึกษา

อาร์โนลด์ (แบ่งน้อย เพียรสุขสวัสดิ์. 2525: 20 ; อ้างอิงจาก Arnold. 1975) กล่าวว่า เกมเป็นสื่อที่อาจกล่าวได้ว่ามีความใกล้ชิดกับเด็กมากมีความสัมพันธ์กับชีวิตและพัฒนาการของเด็ก มาตั้งแต่เกิดและมีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนแกรมส์ คาร์ และ ฟิทช์ (Grambs; Carr; & Fitch. 1970: 244) กล่าวว่า เกมเป็นนวัตกรรมการศึกษาซึ่งครูส่วนมากยอมรับว่ากิจกรรมการเล่นหรือเกมสามารถใช้ในการจูงใจนักเรียน ครูสามารถนำเกมไปใช้ในการสอนเพื่อให้การสอนดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมายได้

บุญโชติ นุ่มปาน (2537: 18) ได้ให้ความหมายของเกมว่า เกม หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่ใช้ความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยฝึกทักษะให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในส่วนของเกมที่เล่นเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการสร้างความสนใจและสร้างความสนุกสนาน เป็นสื่อที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ รวมทั้งพัฒนาการคิดของเด็กอีกด้วย

สรุปได้ว่า เกมเป็นการเล่นที่มีกติกา มีกฎเกณฑ์ เกมทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียดและยังส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาโดยเฉพาะทางด้านภาษารวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

ความหมายของเกมการศึกษา (Didactic Game)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 :15) ได้นิยามคำว่า เกมการศึกษา (Didactic Game) หมายถึง เกมที่จัดให้เด็กวัย 4 – 6 ขวบ ได้เล่นเพื่อฝึกความพร้อมเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาต่างๆ เกมการศึกษามุ่งเน้นให้เด็กได้ใช้สติปัญญาในการสังเกต การคิด การหาเหตุผลและแก้ปัญหาโดยพยายามฝึกใช้เวลาสั้นที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540:145) ได้กล่าวถึงความหมายของเกมการศึกษา (Didactic Game) ว่า เกมการศึกษาเป็นของเล่นที่ช่วยให้ผู้เล่นเป็นผู้มีความสังเกตดี ช่วยให้มองเห็นได้ฟังหรือคิดอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกมการศึกษาจะต่างจากของเล่นอย่างอื่นแต่ละชุด จะมีวิธีเล่นโดยเฉพาะอาจเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่ม ผู้เล่นสามารถตรวจสอบการเล่นว่าถูกต้องหรือไม่

โคลัมบัส (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 51; อ้างอิงจาก Kolumbus. 1979) ได้ให้ความหมายของเกมการศึกษา (Didactic Game) คือ เกมที่พัฒนาการคิดของเด็กซึ่งจะต้องคิดและหาเหตุผลครุสามารถบอกได้ว่าเด็กคนไหนมีความเข้าใจในความคิดรวบยอดเรื่องนั้นๆ อย่างไร

จากข้างต้นสรุปได้ว่า เกมเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนา ด้านความคิด สติปัญญา การสังเกต การคิดหาเหตุผลและสามารถพัฒนาการด้านการพูด เพราะขณะที่เด็กทำเล่นเกมจะมีการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดกับบุคคลอื่นด้วย

2.2 จุดมุ่งหมายของเกม

ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525: 162) ได้ให้ความมุ่งหมายของเกมไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูอาจารย์รู้จักคิดหาเกมการเล่นมาใช้ในวิชาต่างๆ ที่ตนสอนอยู่
2. เพื่อให้กิจกรรมการสอนของครูบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูกับนักเรียนมีการวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา
5. เพื่อส่งเสริมให้การปกครองชั้นดำเนินไปตามหลักประชาธิปไตย

สมจิต สนวนนไพบูลย์ (2526: 133-134) ได้มีจุดมุ่งหมายของการเล่นเกมดังนี้

1. เพื่อช่วยสื่อความหมายระหว่างครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียน
2. เพื่อส่งเสริมและฝึกฝนการตัดสินใจการปฏิบัติตามกติกาของนักเรียนเพื่อก่อให้เกิด

ความเพลิดเพลินสนุกสนาน

3. เพื่อเป็นการฝึกความจำและเสริมสร้างความรู้เข้าใจในเนื้อหาวิชา
4. เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักปรับตัว กล่าวพูด กล่าวแสดงมีน้ำใจนักกีฬา

ความมุ่งหมายของเกมกล่าวโดยสรุป คือ เกมเป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ – จิตใจและสังคม ฝึกให้มีการปรับตัว กล่าวพูด กล่าวแสดงออก มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความสามารถในการแก้ปัญหา ช่วยฝึกความจำและเสริมสร้างความรู้เข้าใจในเนื้อหา

2.3 ประเภทของเกม

โลเวล (พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. 2546: 34; อ้างอิงจาก Lovell. 1971) ได้กล่าวถึงประเภทของเกมที่เป็นพื้นฐานของเกมต่างๆ ไปว่าสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. เกมเบื้องต้น (Preliminary Game) เป็นกลุ่มที่สนุกสนาน การเล่นเกมมีแบบแผน มีความสัมพันธ์กับความคิดรวบยอดน้อยมากเหมาะสำหรับเด็กอนุบาลหรือเด็กเล็ก ๆ

2. เกมที่สร้างขึ้น (Structured Game) เป็นเกมที่สร้างขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน การสร้างเกมจะสร้างไปตามความคิดรวบยอดที่สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน

3. เกมฝึกหัด (Practic Game) เกมนี้ช่วยเน้นความเข้าใจมากยิ่งขึ้น การจัดเกมดังกล่าวควรเริ่มต้นเป็นขั้นตอน ตั้งแต่เกมที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะเนื้อหาที่เด็กทำความเข้าใจได้ช้า

กิลแมนและคนอื่นๆ (พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. 2546: 34; อ้างอิงจาก Gilman ; others. 1976) ได้แบ่งประเภทของเกมประกอบการสอนเป็น 3 ประเภทคือ

1. เกมพัฒนาการ (Developmental Game) เป็นเกมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ที่ตนยังไม่เคยเห็น

2. เกมยุทธศาสตร์ (Strategy Game) เป็นเกมที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในด้านต่างๆ

3. เกมเสริมแรง (Reinforcement Game) เป็นเกมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นพื้นฐานต่างๆ และเป็นการเพิ่มพูนทักษะในการนำเอาสิ่งใหม่ๆ กลับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้

เกมลอตโต (Lotto) เป็นเกมสำหรับฝึกแยกประเภทชนิดหนึ่ง โดยครูจะต้องเตรียมกระดาษซึ่งขีดเอาไว้เป็น 4 หรือ 6 หรือ 9 ส่วน โดยมีภาพในแต่ละส่วนแล้วให้เด็กนำภาพหรือสิ่งของมาวางไว้ให้ตรงกับช่องที่มีภาพนั้นอยู่ วิธีเล่นก็จะแตกต่างกันไปตามชนิดของเกมนั้นตามปกติ เกมลอตโตจะเป็นเกมที่เล่นอย่างง่าย ๆ โดยเด็กจะมีรูปภาพเล็กๆ อยู่ชุดหนึ่ง ซึ่งจะนำมาจับคู่กับกระดาษโดยรูปที่เด็กเลือกออกมาเข้าจะต้องหารูปที่เหมือนกันวางลงให้ได้ ถ้ารูปนั้นไม่มีคู่เขาก็จะวางบัตรแล้วหาภาพใหม่ เกมลอตโตมีหลายแบบ เช่น จับคู่ของประเภทเดียวกัน จับคู่สิ่งตรงกันข้าม จับคู่สิ่งทีออกเสียงเหมือนกัน จับคู่ตัวอักษรกับภาพ จับคู่สิ่งที่หายไป

ลักษณะของเกมทางการศึกษา เช่น การจับคู่ภาพเหมือน (Lotto) การต่อภาพเหมือน (Domino) เด็กฝึกสังเกตภาพที่เหมือนกันและภาพที่ต่างกัน นำภาพที่เหมือนกันเรียงเข้าคู่กันหรือต่อกัน เมื่อเด็กฝึกสังเกตภาพเหมือนกันแล้วนำไปสู่การสังเกตตัวอักษรที่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวหนังสือหรือตัวเลขก็ตามจะช่วยให้ฝึกความจำและการเขียน การพูดเป็นได้เร็วขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เกมมีหลายประเภทในแต่ละประเภทของเกมจะมีจุดมุ่งหมายและรายละเอียดของเกมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ เกมทุกชนิดล้วนเป็นเกมที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก ครูจึงควรเลือกเกมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนมาใช้ตามความเหมาะสม เกมฝึกทักษะการพูดเป็นสื่อในรูปของเกมมีจุดประสงค์เน้นทักษะการคิดเป็นหลัก โดยเด็กมีอิสระในการเลือกเล่นตามความสนใจและในการเล่นมีกติกา ข้อตกลงและวิธีการเล่นที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระตุ้นให้เกิดทักษะการพูด ให้มีการพัฒนาการต่อเนื่องไปและยังช่วยพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาด้วย

2.4 ประโยชน์ของเกมและการนำเกมไปใช้

ภรณี คุรุรัตน์ (2535: 112) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมและการเล่นว่า การเล่นเกมหรือการเล่นทั่วไปของเด็กนั้นไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กของเด็กเท่านั้น แต่เป็นการสร้างพัฒนาการด้านจิตใจของเด็กเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจโครงสร้างทางด้านสรีระและยังช่วยให้เด็กได้ค้นหาความสามารถพิเศษของตนเอง การเล่นเกมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในชีวิตประจำวันของเด็กจนอาจกล่าวได้ว่า เด็กใช้เวลาถึงร้อยละ 80 สำหรับการเรียนจนมีนักการศึกษาบางท่านกล่าวว่า การเล่นของเด็กคือ การทำงานการฝึกฝนประสบการณ์และพัฒนาตนเอง เมื่อการเล่นเป็นชีวิตจิตใจของเด็กเช่นนี้ครูจึงควรสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสได้เล่นให้มาก เพราะจะทำให้เกิดประโยชน์กับเด็กอย่างมากคือ

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็ก
2. ช่วยให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินและเป็นการผ่อนคลายจากกิจกรรมอื่น
3. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสร้างสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น
4. สร้างเสริมนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก
5. ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก
6. ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
7. ช่วยพัฒนารูปแบบการคิดของเด็กให้เข้ารูปเข้ารอยมากขึ้น

แกรมส์ และคนอื่นๆ (พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. 2546: 36; อ้างอิงจาก Grambs ; others. 1970: 251) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเกมไว้ดังนี้

1. เกมทำให้สภาพจำเจของห้องเปลี่ยนเป็นภาพสนุกสนาน
2. เกมทำให้เด็กได้เล่นวัสดุที่คุ้นเคยในแบบใหม่
3. เกมช่วยจูงใจเด็กในการเรียนรู้แบบต่างๆ ที่ต้องฝึก
4. เกมช่วยให้เด็กที่ไม่สนใจมีส่วนร่วมในการเรียน
5. เกมช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนาน

สรุปได้ว่า เกมเป็นสื่อและกิจกรรมที่มีประโยชน์กับเด็กปฐมวัย ซึ่งเกมจะสามารถพัฒนาพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้ทุกด้านได้เป็นอย่างดี โดยเป็นการเรียนรู้และซึมซับอย่างค่อยเป็นค่อยไป

2.5 หลักการนำเกมไปใช้

ภรณี คุรุรัตน์ (2535: 121) ได้กล่าวว่าการจัดเกมควรมีเกณฑ์กำหนดไว้เด่นชัดให้เด็กปฏิบัติตามและขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเล่นเกม เพื่อฝึกความพร้อมด้านต่างๆ ซึ่งมีเกมฝึกความพร้อมแบบต่างๆ ไว้ให้เด็กได้เล่นในเวลาที่กำหนดหรือนอกเวลาเมื่อเด็กอยากเล่น เกมแต่ละชุดจะต้อง

ทำกล่องใส่ไว้เป็นชุดๆ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้เข้าใจว่าเกมแต่ละชุดจะจัดใส่ไว้ในแต่ละกล่องและเก็บไว้ที่ชั้นเรียงไว้เด็กๆ ควรจะได้พยายามเล่นเกมให้ครบทุกชุด เนื่องจากแต่ละชุดมีจุดมุ่งหมายต่างกัน การเล่นเกมเป็นเวลาที่กำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวันครูจะเป็นผู้วางไว้ตามโต๊ะ ให้เด็กหมุนเวียนกันเล่น แต่หากเป็นนอกเวลาให้เด็กเล่นกันเอง ครูควรมีเวลาเดินดูการเล่นเพื่อให้คำแนะนำเด็กที่เล่นผิด เมื่อเล่นเสร็จครูจะต้องฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติจนเป็นนิสัยว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้ว จะต้องเก็บเกมลงกล่องเป็นชุดๆ แล้วยกเข้าเก็บตามที่

ดิลล์ (พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. 2546: 38 ; อ้างอิงจาก Dill. 1981) ได้เสนอแนะแนวทางในการเลือกและข้อปฏิบัติในการควบคุมเกมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เกมนั้นจะต้องเหมาะสมกับเด็ก จะต้องสลับซับซ้อนพอที่จะเรียกร้องความสนใจ
2. ให้แก่เด็ก แต่ก็ไม่ถึงกับซับซ้อนมากเกินไปจนต้องใช้เวลาศึกษาล่วงหน้านานเกินกว่าควรเล่นอย่างไร เกมจะต้องมีลักษณะซึ่งดูประหนึ่งเป็นการทดสอบความสามารถและประสบการณ์ในการศึกษา ถ้าจำเป็นต้องเลือกใช้เกมซึ่งกำหนดสถานการณ์ไว้

3. เกมนั้นจะต้องง่ายต่อการควบคุม เกมที่ซับซ้อนมากอาจเป็นการทำลายความสนใจของเด็กมากที่สุด

4. เนื้อหาสาระต่างๆ ของเกมที่สอนจะต้องเห็นได้ชัดเด็กจะต้องเคารพต่อเกณฑ์ในการสร้างเกมจะต้องได้รับความเชื่อถือจากเด็ก มิฉะนั้นการเล่นเกมจะไม่ได้ผลไร้ประโยชน์

สรุปได้ว่าการนำเกมมาใช้ต้องมีความยาก – ง่าย เหมาะสมกับวัยเด็ก เด็กสามารถเลือกเล่นได้ อย่างอิสระตามความสนใจทั้งเกมใหม่และเกมที่เล่นมาแล้วสลับกัน ขณะเดียวกันจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้มีระยะเวลาการเล่นที่เหมาะสมและเมื่อเล่นเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นเกม

งานวิจัยต่างประเทศ

คินแคด (นฤมล ปิ่นดอนทอง. 2544: 34 ; อ้างอิงจาก Kincaid. 1977) ได้ทำการศึกษาผลของการนำเกมคณิตศาสตร์ไปใช้ที่บ้าน โดยการฝึกบิดาหรือมารดาของเด็กนักเรียนเป็นพิเศษ เพื่อศึกษาทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทำการทดลองกับนักเรียนระดับ 2 ซึ่งบิดามารดาของเด็กสมัครใจที่จะร่วมศึกษา จำนวน 35 คน เข้าประชุมร่วมกันเพื่อศึกษาและสร้างอุปกรณ์ในการเล่นเกมไปใช้ที่บ้านของตนก่อนที่จะนำกลับไปบ้านจะต้องทดลองอย่างเต็มที่ใช้อุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพทำการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้เล่นเกมสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ไม่ได้เล่นเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วินรอต (พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. 2546: 40; อ้างอิงจาก Wynroth. 1970) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้เกมกับเด็กอนุบาล โดยจัดแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกสอนโดยใช้เกมและกลุ่มที่สองสอนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ กลุ่มที่สอนโดยใช้เกมประกอบการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามปกติ

ออกคัทท์ (พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. 2546: 40; อ้างอิงจาก Orcutt. 1972) ได้ทำการทดลองใช้เกมการสอนกับเด็กอนุบาล ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ใช้เกมมีความสามารถในการใช้ภาษาดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้เกมและกลุ่มที่เด็กเป็นผู้เลือกเกมเองมีความสามารถในการใช้ภาษาดีกว่ากลุ่มที่ครูเลือกเกมให้

งานวิจัยในประเทศ

นฤมล ปิ่นดอนทอง (2544: 52) ได้ทำการศึกษาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมสร้างมโนทัศน์ด้านจำนวน กับเด็กปฐมวัยอายุ 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับการเล่นเกมสร้างมโนทัศน์ด้านจำนวนและกลุ่มควบคุมได้รับการเล่นเกมแบบปกติ ผลปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมสร้างมโนทัศน์ด้านจำนวนและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมปกติมีการคิดเชิงเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

สมภาพร สามเตี้ย (2545: 7) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมหาภาษา กับเด็กปฐมวัยอายุ 5 – 6 ปี จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมหาภาษามีพัฒนาการทางการพูดเฉลี่ยรวมก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า การนำเกมมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กนั้น ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นและมีความคงทน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยการเล่นเกมหาภาษาจะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการที่ดีให้กับเด็กในทุกด้าน

3. การจัดประสบการณ์แบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

3.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539: 52) ให้ความหมายของศิลปะว่า หมายถึง ความพยายามอันเกิดจากจิตสำนึกในอันที่จะสร้างสรรค์สี รูปทรง เส้น เสียง สีลาการเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ด้านอื่นๆ ที่แสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรืออารมณ์

กรมวิชาการ (2540: 27) ให้ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ว่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปักหมุด ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 35) ให้ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ว่า เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงานศิลปะศึกษาต่างๆ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ และประดิษฐ์เศษวัสดุ ฯลฯ ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ การรับรู้เกี่ยวกับความงามและส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนได้แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเอง

กล่าวโดยสรุป ศิลปะ ประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้มีความคิดและอารมณ์ เป็นความพยายามจากจิตสำนึกและที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ที่จะสร้างสรรค์ศิลปะ รูปทรง เส้น เสียง สี การเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ด้านอื่นๆ ซึ่งแสดงออกทั้งความคิดปัญญา ความรู้สึก อารมณ์และเป็นศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่สามารถพัฒนาได้ ตลอดจนเป็นประสบการณ์ที่ส่งเสริมประสบการณ์ด้านอื่นๆ ให้พัฒนาขึ้น

ความหมายของศิลปะเด็ก

นภเนตร ธรรมบวร (2544: 110) มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ศิลปะถือเป็นกิจกรรมแก้ปัญหา อีกด้วย เพราะกิจกรรมศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจและแก้ปัญหาผ่านผลงานต่างๆ ในการค้นหา คำตอบเด็กได้ค้นพบวิธีการใหม่ๆ ในการแสดงออกถึงสิ่งที่ตนเห็นและรู้สึก และเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการใช้อุปกรณ์ทางศิลปะ เด็กได้รวบรวมและจัดระเบียบความคิดของตน ตลอดจนพยายามที่จะแสดงความคิดดังกล่าวผ่านงานศิลปะซึ่งต้องใช้ทักษะต่างๆ อาทิ การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

ปีเตอร์สัน (เพ็ญทิพา อ่วมมณี. 2547: 28; อ้างอิงจาก Perteson. 1985) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์และต้องการที่จะแสดงออกทางด้านความคิดและความรู้สึกต่างๆ ซึ่งเป็นศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก เด็กที่ต้องการที่จะแสดงออกที่จะถ่ายทอดความรู้สึก ความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพ ตลอดจนความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดมาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็กแต่ละคนนั่นเอง

เฮอร์ลอค (เพ็ญทิพา อ่วมมณี. 2547: 28; อ้างอิงจาก Hurlock. 1956) กล่าวเพิ่มเติมว่า เด็กปฐมวัยจะแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของการเล่น การเล่นเกมสร้างสรรค์

ที่นิยมที่สุดของเด็ก คือ การประดิษฐ์สิ่งต่างๆและการวาดภาพ ไม่มีอะไรที่สร้างความพึงพอใจและสนุกสนานเท่ากับการที่เด็กได้มีโอกาสสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาด้วยตัวเด็กเอง

กล่าวโดยสรุป ศิลปะเด็ก หมายถึง การแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการจากประสบการณ์ตามความสนใจและความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยถ่ายทอดจินตนาการ ความรู้สึก ความคิดตามธรรมชาติหรือคิดประดิษฐ์ผลงานเป็นการสื่อสารเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กและสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาผ่านผลงานทางศิลปะ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการเด็กเป็นงานศิลปะที่มองเห็นได้ที่เรียกว่า “ทัศนศิลป์” ผ่านวัสดุที่เหมาะสมโดยเน้นกระบวนการ ความสนุกสนาน เพลิดเพลินอันมีผลต่อบุคลิกลักษณะนิสัยของเด็กด้วย ซึ่งศิลปะเด็กนั้นสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนและจิตวิทยาในการเรียนการสอนไปพร้อมกัน

ความสำคัญของศิลปะ

โลเวนเฟลด์ (นภเนตร ธรรมบวร. 2544: 110; อ้างอิงจาก Lowenfeld ; & Brittain. 1987) กล่าวว่า การที่เด็กได้ปฏิบัติงานศิลปะนั้นช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสุนทรียภาพ การรับรู้สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสร้างสรรค์และเทคนิคการทำงานและศิลปะช่วยเด็กเป็นตัวของตัวเองแทนการเลียนแบบผู้อื่น เด็กแต่ละคนมีความต้องการภายในที่จะแสดงออก ศิลปะถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความต้องการภายในของคน ศิลปะเป็นกระบวนการพื้นฐานของมนุษย์และช่วยให้มนุษย์ได้สำรวจ ทดลองและค้นพบ รวมตลอดถึงแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้และประสบการณ์ของตน ศิลปะเป็นกระบวนการซึ่งความคิดพัฒนาขึ้น

แลงเกอร์ (เพ็ญทิพา อ่วมมณี. 2547: 29; อ้างอิงจาก Schirmacher. 1993) มีความเชื่อว่า คนเราทุกคนเกิดมาเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะ ศิลปะช่วยให้เรานำเสนอประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านออกมา ความเข้าใจ ความคิดและการแบ่งปันประสบการณ์ของตนที่จะนำเสนอความรู้สึกประสบการณ์ของตนเองออกมาในรูปงานศิลปะ

สรุปได้ว่าศิลปะนั้นมีความสำคัญ กล่าวคือ ศิลปะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ตรงเป็นกระบวนการพื้นฐานของมนุษย์และช่วยให้ได้สำรวจ ทดลองและค้นพบและแสดงออกทางความคิดให้กับเด็กได้มีโอกาสสัมผัส ได้ใช้ความสามารถทั้งทางมือ ทางตา ตลอดจนด้านความคิดให้สัมพันธ์กัน ช่วยให้เด็กได้แสดงออกตามแนวความต้องการภายในตนเอง เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตามกระบวนการและกลวิธีการทำงาน รู้จักแก้ปัญหาต่างๆ และเมื่อทำสำเร็จจะเกิดความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งจะเห็นได้ว่างานศิลปะช่วยพัฒนาเด็กได้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญาและเป็นไปอย่างธรรมชาติของเด็กตอบสนองความต้องการของเด็กได้ดี

3.2 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กรมวิชาการ (2540: 27) ที่ให้ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้าง รูปจาก กระดาษปึกหมุด ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 35) ให้ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ว่า เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงานศิลปะศึกษาต่างๆ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ และประดิษฐ์เศษวัสดุ ฯลฯ ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ การรับรู้เกี่ยวกับความงามและส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนได้แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเอง

กล่าวโดยสรุปว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองและปฏิบัติอย่างอิสระซึ่งเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความนึกคิด ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการผ่านการสร้างสรรค์งานวัสดุต่างๆ ที่เหมาะกับการพัฒนาการเด็กและเป็นกิจกรรมที่สร้างความสุข ความประทับใจให้กับเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในงานที่สำเร็จอีกทั้งเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสร้างความรู้สึกชื่นชมต่อผลงานศิลปะด้วย

ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535: 67) อธิบายว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงไม่เป็นเพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ – ตา และการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ที่อาจมีเท่านั้นแต่ยังเป็นการส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการรู้จักทำงานด้วยตนเองและฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งทางความคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดมาเป็นผลงานทางศิลปะและยังนำไปสู่การเรียนรู้ เขียน อ่าน อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2545: 36) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้โลกภายนอกด้วยประสาทสัมผัส (Senses Perception) เป็นธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กอยู่แล้วและ กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ฝึกให้เด็กรู้จักนำเอาธรรมชาติของตนเองที่มีอยู่มาใช้เก็บเกี่ยวความรู้ต่างๆ ที่อยู่รอบตัว โดยเฉพาะความรู้อันเป็นพื้นฐานพัฒนาคุณภาพทางสุนทรียภาพให้แก่ตน นอกจากนี้ยังเป็นประสบการณ์หรือความรู้ทางอ้อมที่ได้จากงานศิลปะ ได้แก่ ประสบการณ์สังคม ประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือต่างๆ รู้จักวัสดุต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนาการเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ – จิตใจและสังคมของเด็ก

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญ กิจกรรมหนึ่งที่เด็กนำเอาธรรมชาติที่มีอยู่ในตนเองมาเก็บเกี่ยวความรู้ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก จึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กอย่างยิ่ง ซึ่งศิลปะ นับเป็นสื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็ก ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคิด ซึ่งเป็นการคิดที่มีความหมายสำหรับตัวเด็กเองและส่งเสริมประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือต่างๆ รู้จักวัสดุต่างๆ อีกทั้งเป็นประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ – จิตใจ สังคมและร่างกาย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สำคัญและมีคุณค่ามากมายกับเด็กปฐมวัย

3.3 หลักการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

กรมวิชาการ (2540: 23-24) กำหนดหลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน จึงควรจัดให้มีกิจกรรมหลายประเภทที่เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ
2. กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม
3. กิจกรรมที่จัดควรมีความสมดุลคือ ให้มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ กิจกรรมที่เด็กและครูริเริ่ม
4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น
 - วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที
 - วัย 4 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที
 - วัย 5 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที
5. กิจกรรมที่จัดควรเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กๆ และผู้ใหญ่

นภเนตร ธรรมบวร (2544: 115) ที่กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการทำงานศิลปะ คือ เวลาเด็กจำเป็นต้องมีช่วงเวลาที่ต่อเนื่องและยาวนานเพียงพอที่จะทำงานศิลปะ

เซอร์มาเซอร์ (เพ็ญทิพา ช่อมณี. 2547: 35) กล่าวว่า นักการศึกษาปฐมวัยได้มองเห็นคุณค่าของงานศิลปะที่เด็กได้ทำ ถึงแม้ว่าเด็กในวัยนี้จะไม่สนใจและไม่พร้อมที่จะรับความรู้เชิงวิชาการ แต่เด็กก็ยังมีความสนใจและพร้อมที่จะทำกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งได้สรุปเกี่ยวกับศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเองอย่างอิสระเสรี เด็กต้องการแสดงความรู้สึกของตนเองผ่านงานศิลปะและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
2. ส่งเสริมให้เกิดความสมดุลระหว่างกระบวนการและผลผลิตทางศิลปะ โปรแกรมศิลปะที่ดีจะต้องให้เด็กได้เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดในข้อเท็จจริงที่เด็กแต่ละคนสามารถเกิดได้ ทั้งกระบวนการและผลผลิต รวมทั้งทักษะที่ต้องการให้เกิดแก่เด็ก เช่น การหยุด การตัด การม้วน การโรย การติดและการถัก ผลผลิตของการลงมือกระทำคือ ผลงาน
3. ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ การกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - เด็กต้องการทำอะไร (เนื้อหา)
 - เด็กต้องการทำอย่างไร (กระบวนการ)
 - เด็กต้องการได้อะไรเป็นผลผลิตขั้นสุดท้าย (ผลผลิต)
4. ส่งเสริมให้เด็กลงมือกระทำและค้นพบด้วยตนเอง เด็กสามารถสร้างผลงานศิลปะ โดยผ่านการค้นพบและการทดลองการวางแผนในกิจกรรมศิลปะแต่ละครั้งจึงต้องสอนวิธีการแต่ละขั้น เพื่อให้เด็กมีโอกาส แสดงความเป็นตัวของตนเองไม่ว่าจะเป็นการค้นพบ การสืบค้น การประดิษฐ์ และการทดลองที่สร้างสรรค์
5. ส่งเสริมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมตลอดเวลา เด็กมีการเคลื่อนไหว และแสดงออกถึงศิลปะ การยกมือ การระบายสี การใช้ดินน้ำมัน การฉีก การทาบ ดึง ม้วน กด จิก หยิบ ซึ่งการเคลื่อนไหวเหล่านี้เป็นการกระตุ้นพัฒนาการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว การส่งเสริมการแสดงออกอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่
6. สร้างแรงจูงใจให้เกิดภายในตัวเด็ก ศิลปะเป็นกิจกรรมที่ต้องเกิดจากแรงจูงใจภายในตนเองซึ่งนักการศึกษาปฐมวัยพบว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะเกิดจากแรงจูงใจภายในที่เด็กต้องการเรียนรู้และรับรู้สิ่งรอบตัว
7. สร้างความสำเร็จและความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง การเลือกกิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสมกับพัฒนาการของวัยและการส่งเสริมความสำเร็จของเด็ก ความรู้สึกที่เด็กได้ทำสำเร็จช่วยให้เกิดความคิดเชิงบวกของตนเอง กิจกรรมที่ยากเกินไปจะเป็นตัวสกัดกั้นเด็กและนำไปสู่ความล้มเหลวในที่สุด นับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็ก
8. ส่งเสริมตามความเหมาะสมของพัฒนาการแต่ละวัย กิจกรรมทางศิลปะที่ดี ต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย ซึ่งเด็กแต่ละวัยจะมีขีดจำกัดในด้านการควบคุมอวัยวะและการใช้มิติสัมพันธ์

9. ใช้สื่อและอุปกรณ์ทางศิลปะอย่างเหมาะสม เด็กสามารถใช้อุปกรณ์งานศิลปะได้อย่างหลากหลาย ครูจึงต้องนำสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการศิลปะในทางที่สร้างสรรค์ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ต้องเหมาะสมกับพื้นฐานของเด็ก ตลอดจนคำนึงถึงราคาอุปกรณ์ การคุ้มค่าในการลงทุน การดูแลและรักษาเป็นอย่างดี

10. เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมและเป็นไปอย่างเสรี

กล่าวโดยสรุป หลักการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเสมือนหัวใจของกิจกรรมที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กับเด็ก โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัย ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กมีความอิสระในการคิดการแสดงออก ทดลองค้นคว้าและสื่อสารกับผู้อื่น ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการเล่นและมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อวัสดุที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก สร้างความสำเร็จและภาคภูมิใจในผลงานของเด็กเอง ตลอดจนส่งเสริมความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

3.4 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 29-31) กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ดังต่อไปนี้

1. การปูพื้นให้เด็กมองเห็นความงามทางศิลปะ

- ฝึกสังเกตรูปทรงรอบๆ ตัว
- ให้เด็กสัมผัสสิ่งต่างๆ ที่มีรูปร่างเหมือนกัน แตกต่างกันและคล้ายกัน
- ให้เด็กช่วยกันจัดแจกัน
- เด็กช่วยกันจัดมุมห้องให้สวยงาม
- เด็กและครูช่วยกันจัดหาสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปมาแต่งห้อง
- เด็กและครูช่วยกันสะสมภาพต่างๆ ที่มีรูปร่างและเส้นที่สวยงาม เพื่อใช้ตกแต่ง

ห้องหรือเพื่อเก็บไว้ให้เด็กดูตามชอบใจ

- ให้เด็กได้มีโอกาสไปชมการแสดงภาพเขียนหรือสิ่งประดิษฐ์ ของเด็กวัยต่างๆ

บ้างถ้าสามารถทำได้

2. การวาดภาพระบายสี

- ให้เด็กวาดภาพโดยเสรี ด้วยดินสอ สีเขียนหรือดินสอดำ แล้วเล่าเรื่องราวจากภาพที่เขียน
- ให้ป้ายสีด้วยพู่กันบนกระดาษโดยเสรี แล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพที่เขียน

- ให้เด็กใช้สีเทียนระบายลงกระดาษ โดยใช้ปลายหรือข้างสีเทียนแล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพ
 - ให้เด็กทดลองใช้ข้างของสีเทียนเขียนด้วยวิธีต่างๆ เช่น หมุนเป็นวงกลม ครึ่งวงกลม ลากเป็นแถบยาวหรือซิกแซก
 - ให้ระบายสีตามรูปทรงที่กำหนดให้
 - ให้วาดภาพระบายสีตามความคิดคำนึงของเด็กแล้วให้เด็กบอกความหมายของภาพนั้นๆ
 - พาเด็กออกไปศึกษานอกสถานที่แล้วกลับมาเขียนภาพที่พบเห็นและประทับใจ
3. การทดลองเกี่ยวกับสี
- ให้ละเลงสีหลายๆ สีด้วยส่วนต่างๆ ของช่วงแขน
 - ให้ละเลงสีหลายๆ สีเป็นภาพโดยอิสระ แล้วให้เด็กบอกความหมายของภาพนั้นๆ
 - ให้ละเลงสีหลายๆ สีเป็นภาพที่ครูกำหนด
 - ให้หยดสีโปสเตอร์หรือสีฝุ่นบนกระดาษเปียก
 - ให้เทสีโปสเตอร์หรือสีฝุ่นบนกระดาษเปียก
 - ให้เด็กเป่าสีบนกระดาษ
 - ให้เด็กทดลองผสมสีหลายๆ สี แล้วสังเกตการผสมผสานกันของสี
 - ให้ใช้สีย้อมผ้าหรือต่างทาบพิมพ์รอยบนกระดาษเปียก
 - ให้ใช้ลูกแก้วลิ่งสีโปสเตอร์ที่หยดบนกระดาษที่อยู่ในภาชนะ เอียงภาชนะไปมาให้ลูกแก้วลิ่งผ่านสีและผ่านกระดาษ
4. การพิมพ์
- ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่างๆ ของช่วงแขน
 - ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่างๆ
 - ให้เด็กพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ที่ครูทำ
 - ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยตรายางและระบายสี
 - ให้เด็กใช้กระดาษวางซ้อนวัสดุที่มีลายนูนแล้วใช้ดินสอดำหรือดินสอสีถู
5. การปั้น
- ให้เด็กเล่นดินน้ำมัน ดินเหนียวหรือแป้ง
 - ให้ปั้นรูปทรงต่างๆ แล้วนำมาต่อกัน
 - ให้ปั้นตามเรื่องราวหรือนิทานที่ครูเล่าหรือเด็กแต่งเอง

- ให้เด็กปั้นแบ่งทำขนมง่ายๆ เช่น ขนมบัวลอย ขนมกรอบเค็ม ฯลฯ
- ให้ปั้นตามใจชอบเป็นรูปสัตว์ คนหรือสิ่งของเครื่องใช้
- ให้เล่นกองทราย

6. การพับ ฉีก ตัด ปะ

- ให้ฉีกหรือตัดกระดาษตามคำสั่งครู
- ให้เด็กตัดหรือฉีกกระดาษและแปะลงบนกระดาษอีกแผ่นหนึ่ง อาจจัดเป็น

เรื่องราวต่างๆ ที่ครูกำหนดให้หรือความคิดคำนึงของเด็ก

- ให้เด็กพับหรือม้วนกระดาษที่เป็นแถบยาวๆ เป็นวงกลมหรือรูปสี่เหลี่ยมต่างๆ แล้วนำรูปทรงต่างๆ มาประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ ดอกไม้และอื่นๆ ตามใจชอบ

- ให้พับผ้าเช็ดหน้า ใบตอง ใบมะพร้าวง่ายๆ ตามใจชอบหรือตามแบบอย่าง

7. การประดิษฐ์

- เด็กประดิษฐ์ภาพและเครื่องห้อยแขวนจากวัสดุ
- ให้ประดิษฐ์ของเล่นและของใช้ต่างๆ จากเศษวัสดุ
- ให้ร้อยดอกไม้ ลูกปัดหรือเศษวัสดุต่างๆ ด้วยก้านธูป ก้านมะพร้าว ลวดต่างๆ

เชือกหรือด้าย

- ให้เย็บหรือร้อยตามรอยบุของรูปภาพ ผ้าเนื้อหยาบหรือกระสอบด้วยเข็มใหญ่ๆ

ปลายทู่ๆ

- ให้ใช้กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว ลวดกำมะหยี่ สานหรือประดิษฐ์ของเล่น

แฮมมอนด์ (เยาวพา เดชชะคุปต์. 2542: 108; อ้างอิงจาก Hammond. 1967)

ได้สรุปกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ที่ควรจัดให้กับเด็กไว้ ดังนี้

1. การปั้น
2. การประดิษฐ์
3. การฉีก - ตัด - ปะ
4. การระบายสี
5. การวาดภาพด้วยนิ้วมือ
6. การเล่นบล็อก
7. การวาดภาพด้วยทราย
8. การวาดภาพด้วยฟองสบู่

วิรุณ ตั้งเจริญ (2544: 42) กิจกรรมประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก เพราะได้อิสรະที่จะจินตนาการถึงของเล่นที่ชอบอิสรະที่จะเลือกสรรวัสดุหรือวัสดุต่างๆ ต่อประกอบเข้าด้วยกัน การต่อประกอบเข้าด้วยกันอย่างมั่นคง เด็กมีสมาธิและความสุขในการทำงาน ซึ่งการประดิษฐ์วัสดุเป็นกิจกรรมที่เด็กชื่นชอบและสามารถแสดงออกได้อย่างน่าสนใจเป็นการสร้างสรรค์รูปทรง วัตถุและวัสดุต่างๆ เข้าด้วยกัน เด็กต้องใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างมาก ในการประดิษฐ์ ต้องเลือกสรรสิ่งต่างๆ มาต่อประกอบเข้าด้วยกันหรือตัดตกแต่งสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ให้สอดคล้องกับจินตนาการที่คาดหวังและเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กฝึกฝนการแก้ปัญหาอีกด้วย

ดังที่กล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ที่สามารถจัดให้กับเด็กนั้นมีหลากหลาย กิจกรรมล้วนเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสรະตามความสนใจ ความคิด และจินตนาการและการคิดแก้ปัญหาของเด็ก นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกด้านไปตามวัยอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปสร้างสรรค์

งานวิจัยต่างประเทศ

ฟิลลิปส์ (พินดา ซาตยาภา. 2544: 35; อ้างอิงจาก Stapp. 1994: A) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้สอนการศึกษาระดับปฐมวัยในด้านกระบวนการความงามทางศิลปะและศิลปะศึกษา โดยวิธีการทดลองลงมือกระทำโดยตรงกับสื่อที่หลากหลายและเน้นการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสรະ และมีความคิดเห็นแตกต่างกันในวรรณคดีเกี่ยวกับศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ศิลปะเป็นจุดเล็กๆ และถูกมองว่าเป็นวิชาหนึ่งในโรงเรียนเท่านั้นแต่ในมหาวิทยาลัยศิลปะจะมีการสอนที่เข้มข้นมากเกี่ยวกับความรู้ ความคิดรวบยอด คำศัพท์ สื่อทางศิลปะโดยตรงที่ใช้ในการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนต้องการเรียนเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะมากกว่าความรู้ ความคิดรวบยอด คำศัพท์ สื่อทางศิลปะและหลักสูตรที่ใช้ในการสอนศิลปะ ก็ยังเป็นที่ต้องการ

แสตมป์ (พินดา ซาตยาภา. 2544: 35; อ้างอิงจาก Stapp. 1964: 52-53) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาของนักศึกษาที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กันแต่นักเรียนที่เรียนศิลปะได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่เรียนศิลปะ

งานวิจัยในประเทศ

จงใจ ขจรศิลป์ (2535: 80) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแตกต่างกัน พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ

กรภัสสร ประเสริฐศักดิ์ (2539: 55) ได้ศึกษาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชิงเหตุผลและคำถามเชิงเปรียบเทียบพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชิงเปรียบเทียบและกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์แตกต่างกัน

จากรายงานการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ควรให้เด็กได้ลงมือกระทำโดยตรงกับสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้ในสิ่งที่ตนต้องการ

2.4 บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533: 7-9) กล่าวถึงการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับเด็กไว้ดังนี้

1. แสดงการยอมรับ ชื่นชมในตัวเด็ก เช่น ยิ้ม สัมผัส พูดคุยกับเด็ก
2. รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของเด็ก พยายามให้เวลาแก่เด็กและกระตุ้นให้สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นและความรู้สึก
3. พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง สุภาพอ่อนโยน พยายามพูดกับเด็กแต่ละคนบ่อยๆ โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาให้แก่เด็ก
4. ปฏิบัติต่อเด็กอย่างเท่าเทียมเสมอกัน และให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมทั้งชายและหญิง
5. ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ซึ่งการให้โอกาสเด็กได้ทำสิ่งต่างๆ ตามความสามารถของตนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย
6. ใช้การให้กำลังใจเด็กมากกว่าใช้วิธีการแข่งขัน เปรียบเทียบหรือวิพากษ์วิจารณ์
7. บรรยากาศในห้องเรียน ควรเป็นบรรยากาศที่มีความสนุกสนาน เป็นกันเอง พูดคุยหัวเราะได้ กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม สามารถเคลื่อนไหวทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการของเด็ก

8. ครูควรส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกัน มีการหมุนเวียนกันเล่น ช่วยเหลือกันคิด แก้ไขปัญหาด้วยกันจะทำให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีจากครูและจากเด็ก

9. ครูควรพิจารณาและเห็นความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

ซิคเคแดนส์ และคนอื่นๆ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 87; อ้างอิงจาก Schickedanz; et al. 1983) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้เด็กนั้นครูต้องจัดสภาพแวดล้อม จัดสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งการจัดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสม จัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้พลังงานไปในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ

สรุปได้ว่า บทบาทของครูนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ซึ่งบทบาทของครูนั้นมีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับครูแสดงบทบาทที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จากบทบาทที่แสดงออกจะส่งผลให้เด็กเกิดความอบอุ่น จะทำให้อารมณ์ที่จัดประสบการณ์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจะดำเนินต่อเนื่องกันด้วยความราบรื่นและประสบความสำเร็จเด็กจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้น การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กมีความสนใจในการพูดบทบาทของครูก็มีอิทธิพลด้วยเช่นกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

งานวิจัยต่างประเทศ

ไบรอันท์ และ ฮังเกอร์ฟอร์ด (Bryant; & Hungerford. 1993: 44-49) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์กลวิธีสอนความคิดรวบยอดและค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาล โดยทดลองเรื่องสิ่งแวดล้อมและปัญหาหมอกควันใช้เวลาทดลองสอน 1 เดือน ผลปรากฏว่าเด็กอนุบาลสามารถสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผลสืบเนื่องของสิ่งแวดล้อมและสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและได้วิเคราะห์ว่า ความสำเร็จในการสร้างความคิดรวบยอดและค่านิยมขึ้นอยู่กับการพัฒนาการสอน ผู้สอนจะต้องให้ความรู้อย่างเพียงพอและกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น สิ่งที่สำคัญที่ควรพิจารณา คือ ต้องสอนให้เด็กเข้าใจสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะสอนถึงผลสืบเนื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อม

ดิกสัน และ คนอื่นๆ (Dixon; et al. 1997: 367-369) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม ได้รับการเล่านิทานให้ฟังหลังจากได้ทำกิจกรรม คือ ฟังนิทานแล้วมีการสนทนาหรือพาไปศึกษานอกสถานที่หรือแสดงบทบาทเลียนแบบตัวคน อีกกลุ่มหนึ่งฟังนิทานโดยไม่มีกิจกรรมอื่นๆ ผลการทดลอง พบว่า ในการฟังนิทานนั้นถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่างๆ ได้ดีที่สุดแสดงว่า หลังจากเด็กได้ฟังนิทานแล้วถ้าเด็กได้มีการสนทนาเล่าเรื่องได้ไปศึกษานอกสถานที่และได้มีการเลียนแบบตัวละครจะพัฒนาการคิดได้ดีกว่าเด็กที่ฟังนิทานโดยไม่มีกิจกรรมอื่นๆ

งานวิจัยในประเทศ

วไลพร พงษ์ศรีทัศน์ (2533: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ ผลการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารแบบปกติที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารกับแบบปกติ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองกับแบบปกติมีทักษะการสังเกต การสื่อความหมาย การลงความเห็นและการหาความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาริชาติ อรุณศักดิ์ (2533: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่านิทานไม่จบเรื่องสมบูรณ์และการเล่านิทานตามปกติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานโดยวิธีการเล่าเรื่องไม่จบสมบูรณ์และโดยวิธีการเล่าแบบปกติ มีการคิดแบบอเนกนัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลวรรณ เกื้อทาน (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิง อายุ 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน กลุ่มทดลอง 15 คนและกลุ่มควบคุม 15 คน และโรงเรียนไตรภูมิวิทยา กลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน จากนั้นจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและกลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์เล่นตามมุมปกติ เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนและหลังการทดลองมีค่าความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

3.1 ความหมายของการพูด

ศรียา นิยมธรรมและประภัสสร นิยมธรรม (2541: 49) ได้กล่าวถึง ความหมายของการพูดไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic level)
2. ด้านสรีระวิทยา (Physiological level)
3. ด้านความรู้ในเรื่องเสียง (Acoustic level)
4. ด้านจิตวิทยา (Psychological level)

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 86) ได้กล่าวว่า การพูด หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง อากัปกริยา ท่าทาง สีหน้า แววตาเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและเกิดการตอบสนองได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 559) พูด หมายถึง เปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำ

สรุปได้ว่า การพูดเป็นการแสดงถึงความรู้สึกจากการได้ฟังและสื่อสารถ่ายทอดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจสามารถแสดงออกมาในลักษณะ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความรู้ประสบการณ์ต่างๆ โดยใช้ น้ำเสียงเป็นสื่อในการอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจ

3.2 ความสำคัญของการพูด

วรรณิ โสมประยูร (2537: 98) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุด เพราะคำพูดเป็นเครื่องมือสื่อความคิดที่รวดเร็วแพร่หลายได้ผลอย่างยิ่ง นอกจากจะพูดในโอกาสทั่วไปในชีวิตประจำวันแล้วยังมีโอกาสอื่นๆ ที่ต้องพูดอย่างเป็นทางการหรือพูดในเชิงวิชาการ ซึ่งเป็นการเผยแพร่หรือถ่ายทอดความรู้และความคิดเห็นที่นับว่าสำคัญ

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 63-64) ได้กล่าวถึง การพูดเป็นเครื่องมือสำคัญของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต การฝึกพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยฝึกทักษะด้านภาษาได้เป็น

อย่างดีซึ่งจุดประสงค์ของการฝึกพูด มีดังนี้

1. เพื่อให้เด็กพัฒนาการพูดได้คล่องเป็นธรรมชาติ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ
2. พัฒนาความสามารถในการพูดได้ชัดเจน ได้ฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก เช่น เสียง “ส” นอกจากนี้ยังควรพูดเสียงที่นำฟัง รื่นหู ไม่ดัง ไม่ค่อยเกินไป มีความมั่นใจในการพูด
3. พูดถูกต้องจนเป็นนิสัย เช่น เด็กๆ มักจะพูดประโยคปฏิเสธว่า “ผมเปล่าทำ” ต้องแก้เป็น “ผมไม่ได้ทำครับ” หรือ “ไม่ได้ทำค่ะ”
4. เพื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อสังคมกับเพื่อนๆ และบุคคลอื่นๆ การที่เด็กจะเป็นที่น่าคบหาสมาคมด้วยย่อมต้องมีภาษาที่สุภาพ ดังนั้น การให้การศึกษาแก่เด็กวัยนี้ย่อมต้องฝึกให้เด็กรู้จักใช้คำสุภาพทั้งหลาย เช่น “ขอโทษ” “ขอบคุณ” “ขอใจ” โดยต้องเป็นแบบให้เด็กและให้เด็กใช้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะต้องให้รู้จักกาลเทศะด้วย เสียงที่พูดในห้องเรียนย่อมจะไม่ต้องดังเหมือนเสียงที่ใช้ในสนาม
5. เพื่อพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่นคือไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นของตนเท่านั้นแต่ยังสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูด สามารถพูดสิ่งที่ผู้อื่นกล่าวไว้ได้

6. การฝึกเลียนเสียงคำพูดก่อนที่จะบรรยายเรื่องราวต่างๆ หากไม่ฝึกในเรื่องนี้เด็กบางคนจะเล่าเรื่องไม่ตรงจุด เช่น เด็กอาสาจะเล่าเรื่อง “ไปเที่ยวทะเล” แทนที่จะพูดถึงการไปทะเล เด็กบางคนจะมั่วพะวงแต่จุดไม่สำคัญ เช่น มั่วพูดเกี่ยวกับการแต่งตัว การซื้อของต่างๆ สำหรับเดินทาง ครูอาจต้องช่วยเตือนเด็กให้พูดเข้ามาหาเรื่องอีกทีหนึ่ง

7. เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น หลักการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ การเว้นวรรค การเรียบเรียงคำให้เป็นประโยคและคำบางคำมีความหมายได้หลายอย่าง

ดังนั้นสรุปได้ว่าการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะสื่อสารให้กับผู้อื่นได้รู้และเข้าใจในความรู้สึกนึกคิด โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยบุคคลที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องมีความรู้และมีเทคนิคที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาพูด รู้จักการเรียงลำดับการพูด เรื่องราวต่างๆ ได้ตามลำดับก่อนหลังจะเป็นการสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการให้กับผู้อื่นได้เข้าใจอย่างถูกต้อง

3.3 พัฒนาการความสามารถด้านการพูด

ซีเฟลท์ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 208; อ้างอิงจาก Seefeldt. 1986) ได้กล่าวถึงการเรียนภาษาระดับพื้นฐานของเด็กไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ระบบเสียง (Phonology)
2. ลักษณะคำพูด (Morphology)
3. การสร้างประโยค (Syntax)
4. ความหมาย (Semantics)
5. การใช้ภาษา (Pragmatics)

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 68-70) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูดมีกระบวนการในการพูดของเด็กปฐมวัย 3 ขั้นตอน คือ

1. การออกเสียงทำได้โดยการเลียนแบบ เด็กเลียนแบบเสียงคำและสำเนียงจากบุคคลที่เด็กติดต่อกี่ยวข้องด้วย เมื่อไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่สำเนียงพูดต่างออกไป เด็กจะเปลี่ยนภาษาพูดไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่นั้น เพราะกลไกการออกเสียงและนิสัยการพูดยังไม่ลงรูปแบบแน่นอนด้วยเหตุนี้พ่อแม่และนักการศึกษาบางคนจึงเห็นว่าวัยเด็กเล็กเป็นช่วงที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาต่างประเทศ เด็กจะพูดได้เหมือนเจ้าของภาษาแต่ถ้ารอไปเรียนเมื่อเด็กอยู่ชั้นมัธยมเด็กจะพูดภาษาด้วยสำเนียงภาษาแม่ของตน

2. การสร้างคำ คือ การเชื่อมโยงกับความหมาย คำหลายๆ คำมีเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน เช่น สาด สารท ศาสน์ การสร้างคำจึงยากกว่าการออกเสียงทั้งการเชื่อมโยงเสียงกับความหมายมีโอกาสผิดได้ง่าย ระยะเวลาเด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำที่ต้องการใช้ก่อน ถ้าไม่พอก็ใช้ท่าทางช่วย เมื่อโตขึ้นก็หันไปใช้คำแสดงแทน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะทราบศัพท์ใหม่และความหมายใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะครูสอนได้โดยตรงและจากประสบการณ์ของเด็กเอง จากการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์นอกจากนี้เด็กอายุเท่ากันทราบจำนวนศัพท์ไม่เท่ากัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านสติปัญญา อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและแรงจูงใจ

3. การสร้างประโยค ระยะเวลาเด็กอายุ 12 – 18 เดือน พุดประโยคที่มีคำเพียงคำเดียว ใช้ท่าทางประกอบเช่น “ขอ” และชี้ไปที่ตุ๊กตา หมายความว่า ขอตุ๊กตาให้หนู อายุ 2 ปี เด็กใช้ประโยคสั้นๆ ได้แล้ว อายุ 4 ปี เด็กจะพุดประโยคต่างๆ ได้ดีขึ้น เด็กชอบใช้ประโยคคำถามมาก พอเด็กพุดได้ เด็กจะพุดไม่หยุดเหมือนกับตอนที่เด็กเดินได้เด็กจะเดินไม่หยุดเช่นเดียวกัน พัฒนาการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เด็กเกิดทักษะและความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ

พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กวัยก่อนเรียน ในระยะ 2 – 5 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความพร้อมทางภาษาอย่างมาก การเรียนรู้ภาษาจะเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งในระยะนี้ เด็กจะจำคำศัพท์ได้อย่างรวดเร็ว ในช่วงอายุหนึ่งๆ คือ ระยะ 2 ขวบ ถึง 3 ขวบ เด็กจะรู้คำศัพท์เพิ่มมากกว่า 1 เท่า ปัญหาทางด้านภาษาที่ควรสนใจในระยะนี้ก็คือ เช่น ปัญหาทางด้านภาษาพูดของเด็ก เช่น พบว่าเด็กบางคนทีพัฒนาการทางภาษาช้ากว่าเด็กอื่นๆ เช่น ปัญหาการพุดไม่ชัด (Articulation) ปัญหาการพุดติดอ่าง ปัญหาความผิดปกติทางสมองประเภท Aphasia รวมทั้งปัญหาเด็กมีความผิดปกติทางอวัยวะในการพุดหรือการได้ยินด้วย การพุดของเด็กไม่เป็นไปตามอายุ มีลักษณะที่สังเกตได้ คือ เด็กไม่ค่อยเข้าใจคำพุดของคนอื่นในวัยเดียวกัน พุดได้ไม่สมอายุ สื่อสารกับผู้อื่นด้วยคำพุดไม่ได้หรือถ้าพุดได้ก็ไม่สามารรถเล่าเรื่องต่อเนื่องกัน ซึ่งในเด็กที่พุดช้าจะรู้จักคำศัพท์ในวงจำกัดและเรียบเรียงถ้อยคำได้ไม่ดี เด็กเหล่านี้จึงควรได้รับการกระตุ้นและแก้ไขความผิดปกติโดยเร็วที่สุด

จึงสรุปได้ว่าพัฒนาการทางด้านการพุดของเด็กปฐมวัยนั้น จะเริ่มจากการพุดออกเสียงทีละคำ จากนั้นก็จะมีการพัฒนาต่อเนื่องขึ้นเป็นใช้คำมาแทนประโยคและเมื่อเด็กมีความพร้อมทางด้านภาษามากขึ้นจะสามารถนำคำต่างๆ มาประกอบกันขึ้นเป็นรูปประโยค จนในที่สุดเด็กจะสามารถเรียนรู้ในการผูกประโยคต่างๆ ขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อความคิด ความเข้าใจ ความหมายต่างๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้

3.4 แนวทางและกิจกรรมในการส่งเสริมความสามารถด้านการพุด

กรมวิชาการ (2540: 36-37) มีแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ
2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน นุ้่นการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง
3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องทำให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา
4. การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเองได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหาและส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช
5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่างๆ รอบโรงเรียนหรือสถานที่นอกโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก
6. การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจและก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น นุ้่นสวมศีรษะที่คาดศีรษะรูปคนและรูปสัตว์แบบต่างๆ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ
7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะมีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

นงเยาว์ คลินิกคลาย (2543: 21) เด็กปฐมวัยมีความอยากรู้อยากเห็นและความต้องการที่จะสื่อสารกับผู้อื่นเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการแสดงออกทางความคิดในด้านการพูด แต่เด็กมีถ้อยคำในการสื่อสารที่ค่อนข้างจำกัด จึงพยายามแสวงหาการใช้คำพูดด้วยตนเองสิ่งเร้าที่มีประโยชน์ต่อการพูดของเด็ก คือ การเปิดโอกาสให้เด็กพูดถึงสิ่งที่ชอบด้วยคำพูดของเขาเอง ดังนั้นครูผู้สอนควรจะได้ศึกษาถึงพัฒนาการด้านภาษาและความสามารถในการพูดของเด็กในแต่ละช่วงอายุ เพื่อจัดกิจกรรมตอบสนองความสามารถด้านการพูดได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ดังนั้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย สามารถจัดประสบการณ์ที่หลากหลายซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เช่น การเล่าเรื่องราวต่างๆ จากประสบการณ์ของเด็กและสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก การพูดเพื่อแสดงความรู้สึกทำให้เด็กได้แสดงออกในโอกาสต่างๆ เช่น การเล่าเรื่อง การร้องเพลง การแสดงละคร เป็นต้น โดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะชอบและสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวกับนิทาน การเล่าเรื่องราวต่างๆ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน จึงน่าจะเป็นตัวส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถกล้าแสดงออกและมีพัฒนาการด้านการพูดได้ผลมากที่สุด

3.5 การจัดประสบการณ์ส่งเสริมการพูด

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 15) เสนอแนะแนวการสอนภาษาที่สองไว้ดังนี้

การจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาในด้านการฟังและการพูด ได้แก่

1. เตรียมสื่อการฟัง โดยฝึกการใช้หูฟังเสียงต่างๆ ฟังเสียงที่คุ้นเคยในภาษาถิ่น ฟังเสียงที่ไม่คุ้นเคย
2. เตรียมเพื่อการพูด โดยฝึกการใช้ปาก ลิ้น เลียนเสียงต่างๆ เลียนเสียงที่คุ้นเคย เลียนเสียงที่ไม่คุ้นเคย
3. การสอนเพื่อออกเสียงหลายพยางค์
4. ควรสอนคำใหม่ประมาณวันละ 5 คำ เพราะต้องสอนตามกระบวนการให้ครบลำดับขั้นของการสอนคำ ความหมายและการนำไปใช้ให้เกิดข้อความ
5. การสอนคำต้องสอนคำที่ง่ายและมีพยางค์น้อยก่อน
6. การสอนศัพท์มากอาจใช้เป็นวิธีการสอนเป็นกลุ่ม
7. การสอนคำที่เป็นนามธรรม เป็นการยากที่จะให้เข้าใจความหมาย จึงเสนอว่าสื่อที่จะช่วยในการสอนคำที่เป็นนามธรรมเหล่านี้ได้ดี ได้แก่ การอธิบายความหมายโดยเทียบกับภาษาที่ใช้ที่บ้าน ใช้บทบาท ใช้ภาพ ใช้เพลงหรือคำคล้องจอง
8. เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ว่า เมื่อครูสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายและออกเสียงศัพท์ได้แล้ว ครูต้องให้เด็กรู้จักนำคำที่เรียนมาแล้วถูกเป็นประโยคง่ายๆ และค่อยๆ เพิ่มคำให้มากขึ้นเป็นประโยคยาวๆ
9. การส่งเสริมให้เด็กเล็กสองภาษาออกเสียงภาษาไทยได้ชัดเจนวิธีหนึ่ง ได้แก่ การฝึกคำคล้องจอง

10. นำภาพที่แสดงความหมายของคำมาวางเรียงกัน แล้วให้เด็กเรียนอ่านจากภาพหรือการแสดงท่าทางประกอบ (ภาษาท่า)

11. เมื่อเด็กออกเสียงและเข้าใจความหมายของคำใหม่ได้ถูกต้องแล้ว ครูควรประเมินผลว่า นักเรียนเข้าใจความหมายและออกเสียงคำได้ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายๆ วิธี

เทคนิควิธีการฝึกทักษะเฉพาะด้านการพูดและการฟังสรุปได้ ดังนี้

1. ฝึกการออกเสียงให้รู้ความหมาย ให้พูดเป็นคำตามเสียงครู พร้อมกับให้ดูสิ่งของรูปภาพหรือแสดงท่าทาง ครูชี้ภาพ สิ่งของหรือท่าทางแล้วพูดออกเสียงให้เด็กว่าตาม
2. ฝึกให้พูดโดยบอกสิ่งของหรือรูปภาพ ใช้ภาพหรือสิ่งของที่ฝึกในข้อ 1. แต่ครูไม่ต้องพูดนำเพียงแต่คอยชี้และให้นักเรียนออกเสียงบอกชื่อสิ่งของหรือภาพนั้นๆ
3. ฝึกออกเสียงพร้อมกันในคำหรือประโยคที่มีความหมายโดยใช้ภาพหรือสิ่งของ ครูชี้พร้อมกับพูดประโยคสั้นๆ ให้เด็กว่าตาม
4. ฝึกบรรยายภาพ เป็นการฝึกประโยคสั้นๆ โดยใช้ภาพสิ่งของเป็นเครื่องจูงใจ ครูชี้ที่ภาพหรือสิ่งของแล้วเด็กพูดเป็นประโยคสั้นๆ
5. จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการพูด โดยฝึกการใช้ปาก ลื่นเสียงเสียงต่างๆ เลียนเสียงที่คุ้นเคย เลียนเสียงที่ไม่คุ้นเคย
6. จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการฟัง โดยฝึกการใช้หูฟังเสียงต่างๆ ฟังเสียงที่คุ้นเคยในภาษาถิ่น ฟังเสียงที่ไม่คุ้นเคย

กล่าวโดยสรุปคือ การจัดประสบการณ์พูดนั้นเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กที่พูดภาษาที่สองให้สามารถเข้าใจความหมายของคำ การพูดเป็นประโยคอย่างรู้ความหมายโดยมีกระบวนการพัฒนาการที่ถูกต้อง สำหรับครูการสอนให้เด็กสามารถเข้าใจความหมายการออกเสียงคำศัพท์ได้แล้ว ครูต้องรู้จักให้เด็กรู้จักนำคำที่เรียนมาแล้วผู้เป็นประโยคง่ายๆ แล้วค่อยๆ เพิ่มคำให้มากขึ้นเป็นประโยคยาวๆ เพื่อให้เด็กสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ

3.6 ทฤษฎี แนวคิด หลักการและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 27-30) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูดไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเสริมกำลัง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข โรนโกลด์ (Rheingold) และ คณะพบว่า เด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือเสริมกำลัง วินิทซ์ (Winitz) ได้อธิบายถึงการที่เด็ก

เกิดการรับรู้ในระยะการเล่นเสียงตอนต้นๆ ว่า เป็นการกระทำตามธรรมชาติของมนุษย์ในการที่จะมีจุดหมายปลายทางตัวอย่าง เช่น เมื่อเด็กหิวก็เคลื่อนไหวกิน ซึ่งก็มีจุดหมายปลายทางที่การดูดและการกินอาหารต่อมาเมื่อโตขึ้นก็อาจใช้วิธีทำเสียงอ้อแอ้โดยหวังว่าแม่จะเข้ามาหาและเล่นเสียงคุยตามไปด้วย

2. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ในบางครั้งเด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนมาก่อนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ในระยะการเล่นเสียงก็ได้เปล่งเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีนี้ให้คำตอบในแง่ที่ว่า ลิเบอร์แมน (Lieberman) ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการเปล่งเสียงจึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย ทำนองเดียวกันเด็กหัดเดิน การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟังพูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

3. ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory) ชอมสกี (Chomsky) นักภาษาศาสตร์อเมริกันเป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ เขาอธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D.) เครื่องมือนี้จะเป็นฝ่ายรับข้อมูลทางภาษาซึ่งมาจากประโยคต่างๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้กฎต่างๆ ทางไวยากรณ์ที่มีใช้ในภาษากฎทางไวยากรณ์ต่างๆ นี้ก็คือ ความรู้ในภาษา (Competence)

4. ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Interaction Theory) ได้มีนักสังคมวิทยาภาษาศาสตร์และนักจิตวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งเสนอขึ้น โดยกล่าวว่า คนเราเกิดมานั้นจะต้องมีบางสิ่งบางอย่างติดตัวมาซึ่งทำให้คนผิดไปจากสัตว์อื่นแต่ไม่ใช่ แอล เอ ดี สิ่งนั้นคือ ความสามารถในการเรียนภาษา (Language Capacity) และความรู้เกี่ยวกับโลก (Cognitive Knowledges)

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาอื่นๆ อีก เช่น

- ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Luck) ซึ่งธอร์นไดร์ (Thorndike) เป็นผู้คิดอธิบายว่าเมื่อเด็กกำลังเล่นอยู่นั้น เผลอมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้รางวัลทันที ด้วยวิธีนี้เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาไปเรื่อย

- ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) ของอีริค เลนเนเบอร์ก (Eric Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นมีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ก็เกิดจากการที่คนสามารถถ่ายทอดภาษากันได้

- ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) จอห์น ดอลลาร์ด (John Dollard) และ นีล มิลเลอร์ (Neel Miller) เป็นผู้คิดตั้งทฤษฎีนี้ โดยย้าเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาทางภาษาของเด็กว่าภาษาที่แม่ ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก

จากการศึกษาทฤษฎีต่างๆ สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กนั้นมีการพัฒนาการที่ต่อเนื่อง แต่หากต้องการให้พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นมากที่สุดนั้นจะต้องมีการใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ในหลายๆ ด้านจะทำให้เกิดการพัฒนาการได้มากที่สุด ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว จากประสบการณ์และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เอื้ออำนวยอย่างสูงสุด

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซิมสัน (Simpson. 1988: 71) ได้ศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ช่วยให้เกิดพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดลออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of a T-Unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำ

ไพน์ (Pine. 1997: 807-819) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบที่แตกต่างในขั้นตอนการใช้คำเดี่ยวที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำพูดของแม่และการผสมคำของเด็ก Stylistic Variation at the "Single – Word" Stage : Relations between Maternal Speech Characteristic and Children's Vocabulary Composition and Usage พบว่า ความสัมพันธ์ของการใช้คำของเด็กแตกต่างกันไปตามการใช้คำพูดของแม่ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่และเด็ก 26 คู่ เด็กผู้หญิง 14 คนและเด็กผู้ชาย 12 คน เริ่มจากคำ 10 คำ 50 คำและ 100 คำตามลำดับ วิธีการพูดของแม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการใช้คำพูดของลูกโดยตรง คือ แม่ที่พยายามอธิบายความหมาย คำศัพท์โดยอิงสภาพแวดล้อมจะสามารถถ่ายทอดคำพูดใหม่ๆ ให้ลูกได้มากกว่าแม่ที่พูดโดยวิธีการออกคำสั่งว่า เช่นนั้น เช่นนี้และแม่ที่พูดเก่งๆ จะทำให้เด็กเรียนรู้คำต่างๆ เช่น คำอุทาน คำสั้นๆ ได้เป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าแม่ที่ไม่ค่อยพูด โดยมีเช็คลิสต์ (Checklist) ให้แม่เช็คคำต่างๆ ที่เด็กเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและมีการลดเสียงพูดของเด็กเพื่อพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกแบบปกติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยชาย – หญิงอายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดไม่แตกต่างกัน

นงเยาว์ คลินิกคล้าย (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามปกติ

จุฑา สุภักดิ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย โดยกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติ มีความก้าวหน้าของพัฒนาการทางการพูดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นมีพัฒนาการที่เป็นขั้นตอน กระบวนการและสามารถที่จะจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการทางการพูดได้โดยการพูดคุย เล่าเรื่องให้ฟัง เล่นนิทาน การเล่นเกมและการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นตามมุมที่จัดไว้ในห้อง การเคลื่อนไหวประกอบเพลงซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถและส่งเสริมพัฒนาการทางภาษามากยิ่งขึ้น

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่พูดสองภาษา

4.1 ความหมายของเด็กสองภาษา

เด็กสองภาษา หมายถึง เด็กที่มีภาษาแม่หรือภาษาของเชื้อชาติตนเป็นภาษาแรกที่เด็กเรียนรู้และต้องมาเรียนภาษาอื่นที่แตกต่างจากภาษาแม่เป็นภาษาที่สอง จากภาษาแม่ที่เด็กใช้ติดต่อสื่อสารเราสามารถเรียกอีกอย่างว่า ภาษาถิ่น ซึ่งในแต่ละประเทศย่อมมีภาษาที่ใช้มากกว่า 1 ภาษาและภาษาที่ใช้เหล่านั้นก็คือ ภาษาถิ่น (Dialect) ซึ่งจะเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มหรือชุมชน เช่น เด็กไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศอังกฤษ เด็กอินเดียที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เด็กเหล่านี้ใช้ภาษาที่บ้านและที่โรงเรียนต่างกัน เด็กไทยที่ใช้ภาษาที่บ้านและต้องเรียนภาษาที่สองในโรงเรียน เช่นเดียวกับเด็กอินเดีย ซึ่งใช้ภาษาอินเดียที่บ้านและต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในโรงเรียนเหล่านี้ เป็นต้น (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 23) ในปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างประเทศต่างๆ มากขึ้น ดังนั้นภาษาที่ใช้ติดต่อกันของแต่ละที่ก็มีความแตกต่างกันไป จึงมีความจำเป็นที่เราจะต้องเรียนรู้ภาษาของท้องถิ่นนั้นเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลเหล่านั้นได้

“ถิ่น” หมายถึง ที่ , แดนที่อยู่

“ภาษาถิ่น” หมายถึง ภาษาเฉพาะของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ที่มีรูปลักษณะเฉพาะตัว ทั้งถ้อยคำและสำเนียง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2542: 822)

สาเหตุการเกิดภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นเกิดด้วยสาเหตุจากประวัติศาสตร์ สภากฎุมิศาสตร์ ดินฟ้าอากาศ ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ การอยู่ห่างไกลกันมีธรรมชาติขวางกั้นไม่ได้ติดต่อกันเป็นเวลานาน ซึ่งต่างพวกต่างกลุ่มก็ต่างคนต่างอยู่ การอยู่นั้นเมื่ออยู่ใกล้ชนชาติใดก็จะติดต่อไปมาหาสู่กัน ทั้งในด้านสันติและทางสงคราม ดินฟ้าอากาศและอาชีพก็แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้เกิดการกลายเสียง การเลียน การยืมภาษากันใช้ เมื่อพบเห็นสิ่งใหม่ซึ่งตนไม่เคยมีอยู่ก่อนก็จะตั้งชื่อหรือสร้างคำขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยคำที่เป็นอยู่ก่อนแล้วหรืออาจยืมมาแล้วแต่กรณีแม้คำที่เคยใช้ร่วมกันเมื่อนานๆ เข้า ทั้งคำและความหมายก็ยิ่งผิดแผกแตกต่างกันไปยิ่งขึ้น ภาษาที่แต่ละกลุ่มแต่ละท้องถิ่นใช้เรียกว่า “ภาษาถิ่น”

สาเหตุของการเกิดภาษาถิ่นแบ่งได้ 4 สาเหตุ ได้แก่

1. สาเหตุอันเนื่องมาจากสภากฎุมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศอันมีภูเขา แม่น้ำ ทะเล ห้วย หนอง คลอง บึงซึ่งเป็นภูมิประเทศที่กีดกันการติดต่อต่างคนต่างแยกกันอยู่กันคนละภูมิประเทศและขาดการติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะความห่างไกลเสียงของภาษาก็แตกต่างกันไปตามสภาพของภูมิประเทศ เสียงคำเดียวกันก็กลายเป็นเสียงเพี้ยนเสียงไป ตามลักษณะภูมิประเทศของถิ่นนั้นๆ เช่น เสียงดิ่งห้วนเพราะอยู่ริมทะเล ลมพัดจัดชาวเรือที่อยู่ตามแบบชายทะเลพูดกันเสียงค่อยๆ ก็จะได้ยินเพราะเสียงคลื่นลมจะกลบหมด การพูดต้องเสียงดิ่งเพื่อแข่งกับเสียงคลื่นลมทะเลด้วย ฉะนั้นเสียงของคนภาคใต้อาจมีเสียงห้วนมากกว่าคนภาคอื่นๆ หมด คนภาคเหนือมีเสียงพูดอ่อนหวานและเบา เพราะอากาศหนาวเมื่อพูดเปิดปากแคบกว่า การอยู่ห่างไกลกัน มีธรรมชาติขวางกั้นเดิมเคยใช้ภาษาร่วมกันเมื่อแยกกันอยู่เป็นเวลานานได้พบเห็นสิ่งที่ไม่เคยพบไม่เคยรู้จักต่างก็สมมติเรียกชื่อขึ้นเองและเป็นธรรมดาเมื่อไม่ได้นัดหมายกันก็ต้องเรียกแตกต่างกันไป โดยการสร้างคำขึ้นใหม่หรือยืมคำมาจากภาษาเทศ

2. สาเหตุอันเนื่องมาจากเหตุทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากการอพยพ การคบหาสมาคมกับชาวพื้นเมืองเดิมและชนชาติที่อยู่ใกล้เคียงกัน ทำให้เสียงของคำคล้ายไปทางภาษานั้น ถ้าเดิมคำที่ใช้เรียกสิ่งของที่ใหม่ไม่มีใช้ก็ยืมคำภาษานั้นมาใช้ การอยู่ห่างจากพวกเดิมทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และเวลานานไม่ได้มีการติดต่อกับพวกของตนเองเลย ถ้าศึกษาประวัติศาสตร์ก็จะพบว่า ชนชาติไทได้

แตกแยกออกไปหลายครั้งหลายครา ไปคนละทิศละทางมีความสัมพันธ์และปะปนกันกับคนชาติอื่นๆ จึงขอยืมภาษาของกันและกันใช้ เพราะภาษาเป็นเครื่องสื่อสารความคิดของมนุษย์ การติดต่อกับชนชาติอื่นที่ใกล้เคียงกัน จะด้วยทางสันติหรือทางสงครามก็ตามภาษาที่คนนำไปจะปนเข้าหากัน กาลเวลาล่วงเลยมานานเข้าคำของภาษาก็กลายเสียงและความหมาย มีการสร้างคำยืมคำมาใช้ ภาษาที่เป็นจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เราดูภาษาปัจจุบันกับเมื่อ 20 ปีก่อนก็ไม่เหมือนกัน เช่น ภาคเหนือติดกับชาวเขา มอญ พม่าและไทใหญ่ ภาษาก็จะไปมาเข้ามาปะปนกันด้วย ภาคอีสานติดต่อกับเขมร ลาว ญวน ภาษาเหล่านั้นก็จะเข้ามาปนกับภาษาไทยอีสาน ภาคใต้ ติดต่อกับมลายูชวา จึงมีคำมลายู ชวาเข้าปน

3. สาเหตุอันเนื่องมาจากสภาพดินฟ้าอากาศ ท่านศาสตราจารย์พระยาอนุมานราชธน ได้เขียนไว้จากความคิดเห็นของนักภาษาศาสตร์ชาติอื่น พอสรุปได้ดังนี้ว่า ภาษาอังกฤษ มักมีเสียงชนิดไม่เปิดกว้างเพราะอากาศหนาวจัด ผู้พูดจึงไม่เปิดปากกว้าง ชาวคอเคซัสพูดเสียงพยัญชนะแข็งกระด้างเพราะอยู่ในประเทศที่ร้อนแค้น อาหารการกินไม่บริบูรณ์และว่าถ้าอาหารการกินบริบูรณ์ก็พูดสำเนียงอ่อนหวาน (ภิญโญ จิตต์ธรรม. 2513 : 18-23) จากเหตุผลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า ชาวภาคเหนือทั่วไป เสียงนุ่มนวลและอ่อนหวานเพราะอากาศหนาว ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเสียงกระด้าง เพราะอากาศหนาวจัด ร้อนจัด อาหารไม่บริบูรณ์ ภาคใต้ส่วนใหญ่เสียงกระด้าง อาหารบริบูรณ์ แต่อาจกระด้างเพราะเสียงดังอยู่ชายทะเลต้องพูดแข่งกับเสียงคลื่นลม เป็นต้น

4. สาเหตุอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ การที่คนพวกเดียวกันแยกกันอยู่คนละถิ่น ย่อมมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่แตกต่างกันไปตามสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลของชนชาติอื่นที่เรารับเข้ามา เช่น คนที่มีเชื้อชาติเดียวกันแต่อยู่กันคนละพื้นที่ก็ย่อมมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งภาษาพูด การแต่งกายและการดำรงชีวิต เป็นต้น

ดังนั้นภาษาถิ่นจึงเป็นได้ทั้งภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองขึ้นอยู่กับบุคคลที่ใช้ภาษาจะมีการย้ายถิ่นฐานไปยังสถานที่ใด ในประเทศต่างๆ ทั่วโลกแต่ละประเทศย่อมมีภาษาที่ใช้ติดต่อกันมากกว่าหนึ่งภาษาและภาษาที่ไม่ใช่ภาษาราชการก็คือ ภาษาถิ่น สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการอยู่ร่วมกันของคนหลายชนชาติแต่ละชนชาติก็มีภาษาถิ่นเป็นของตนเอง ภาษาถิ่นที่เป็นที่รู้จักทั่วไป ได้แก่ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นใต้และในแต่ละถิ่นก็ยังมีแยกย่อยออกไปอีก เช่น ภาษาถิ่นเพชรบุรี ภาษาถิ่นสุพรรณบุรี ภาษาถิ่นกาญจนบุรี เป็นต้น

4.2 ความสัมพันธ์ของภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง

แรมสมร อยู่สถาพร (2532: 27; อ้างอิงจาก Prator. 1969) อธิบายถึงความแตกต่างของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองไว้ 10 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านเวลา เวลาของการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นจำกัด ในขณะที่เวลาของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้นมีอยู่ตลอดเวลาตลอดวัน
2. ความรับผิดชอบของครู เนื่องจากเวลาที่จำกัดความรับผิดชอบของผู้สอนภาษาที่สองจึงมีขอบเขตกว้างขวาง ในขณะที่ผู้สอนภาษาที่หนึ่งใช้วิธีการสอนที่เร้าใจให้เด็กเกิดความอยากเรียนและมีประสบการณ์ด้านการใช้ภาษาเพิ่มขึ้น ผู้สอนภาษาที่สองต้องรับผิดชอบในทุกๆ ด้านของการเรียนการสอนภาษาที่สอง
3. เนื้อหาที่กำหนด เนื่องจากเวลาที่ใช้ในการเรียนภาษาที่สองเป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้น เนื้อหาของภาษาที่สองที่นักเรียนจะต้องเรียนนั้น ครูจะต้องวางแผนลำดับเนื้อหาไว้เป็นอย่างดีล่วงหน้าทั้งนี้เพื่อให้การเรียนภาษาที่สองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. กิจกรรมที่เป็นแบบแผน ในห้องเรียนภาษาที่สองผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องมีความสามารถที่จะต้องควบคุมและนำการฝึกการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การเรียนภาษาที่หนึ่งของนักเรียนอาจจะไม่ต้องเน้นกิจกรรมดังกล่าวมากนัก
5. แรงเสริม เด็กที่เรียนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองนั้นจะมีแรงเสริมที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แรงเสริมที่สำคัญของเด็กที่เรียนภาษาที่หนึ่งนั้น ได้แก่ ความหิว ความกลัว ความต้องการความรักและความจำเป็นที่ต้องสื่อสาร ในทางตรงกันข้ามครูที่สอนภาษาที่สองต้องใช้ความพยายามที่จะชักจูงโน้มน้าวให้เด็กเห็นความสำคัญของภาษาที่สองที่จะเรียนตลอดจนชักจูงให้เด็กเห็นคุณค่าและบทบาทที่สำคัญในสังคมของภาษานั้นๆ ด้วย
6. ประสบการณ์ชีวิต ประสบการณ์ที่เด็กจะต้องใช้ในการเรียนภาษาที่สองนั้นมักมีขอบเขตกว้างขวางและลึกซึ้ง ในการเรียนการสอนครูจะต้องเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ การเรียนในช่วงนั้นและให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของภาษาและความคิดรวบยอดของเรื่องที่เรียนด้วย จึงจะทำให้การเรียนการสอนภาษาที่สองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
7. ลำดับทักษะในการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้น เด็กจะเรียนรู้ได้ตามลำดับการเรียนรู้ภาษาธรรมชาติ ซึ่งในบางครั้งไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์ของการเรียนรู้ภาษาที่สอง
8. การเปรียบเทียบและการสรุปหลักเกณฑ์กระบวนการเปรียบเทียบและสรุปหลักเกณฑ์ของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาพบว่า ถ้าเด็กเข้าใจกฎหรือไวยากรณ์ของภาษาที่เรียนแล้วก็จะสามารถเรียนได้ดีและรวดเร็วขึ้น
9. ความเข้าใจผิดด้านวัฒนธรรม ในการสอนภาษาที่สองให้แก่เด็กนั้น เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากของตนเอง ดังนั้นครูจึงควรระมัดระวังในด้านนี้ให้มาก การสร้างทัศนคติที่ดีต่อภาษาที่เรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก

10. อุปสรรคทางด้านภาษาศาสตร์ ในการเรียนภาษาที่สองนั้นเด็กจะมีความรู้ภาษาที่หนึ่งอยู่ก่อนแล้วอิทธิพลของภาษาที่หนึ่งนี้ จะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้นครูควรคำนึงถึงจุดนี้ให้มากในการจัดโปรแกรมการสอนสองภาษา

การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น กล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ที่ค่อนข้างเป็นทางการหรือเป็นระบบ เพราะเกิดจากการสอนที่เป็นแบบแผนของครู โรงเรียนและผู้ปกครองที่จัดให้เด็กอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นการเรียนภาษาที่สองนั้นอาจจะสูญหายไปถ้าเกิดการยุติการใช้ภาษานั้นไปเลย ดังนั้นการคงภาษาที่สองไว้จึงต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชนและบ้านของเด็ก

4.3 แนวคิดในการเรียนรู้ภาษาที่สอง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537: 15; อ้างอิงจาก Stephen Krashen. 1975) ได้กล่าวถึงสมมติฐานในการเรียนรู้ภาษาที่สองไว้ สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองของคนเรามีอยู่ 2 แบบคือ การรู้ภาษาและการเรียนภาษา

การรู้ภาษา (Language Acquisition) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สองที่มีกระบวนการคล้ายคลึงหรือเหมือนกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ คือ เป็นการเรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัว (Subconscious) การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ผู้เรียนมักไม่รู้ตัวว่าได้เรียนกฎเกณฑ์ของภาษาแล้ว เพราะไม่มีการเน้นเรื่องกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่ผู้เรียนก็จะรู้สึกได้ถึงความถูกต้องของภาษา แม้จะไม่ได้เรียนกฎเกณฑ์โดยตรง การเรียนรู้แบบนี้จึงมีลักษณะเป็นธรรมชาติและไม่เป็นทางการ (Informal)

การเรียนภาษา (Language Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างรู้ตัว (Conscious) เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษาเป็นหลักซึ่งผู้เรียนมักจะสามารถอธิบายกฎเกณฑ์ของภาษาได้ มีความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาที่เรียน แต่ในกระบวนการเรียนด้วยวิธีนี้ไม่มีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเหมือนในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ (Formal)

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการภาษาแรกเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กมี 2 แบบด้วยกัน คือ การรู้ภาษาเป็นการเรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัวและการเรียนภาษาเป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างรู้ตัวโดยมีครูจัดการเรียนการสอนให้อย่างเป็นทางการกับเด็กที่ไม่สามารถพูดภาษาที่สองได้ เพราะกระบวนการเปรียบเทียบและสรุปหลักเกณฑ์ของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้

4.4 การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่พูดสองภาษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527: 23-24) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการอบรมครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษา พบว่า ครูมักมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระยะแรกที่เด็กยังพูดภาษาไทยกลางไม่ได้ การเตรียมความพร้อมทางภาษาแก่เด็กปฐมวัยที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้านควรสอนให้คำหนึ่งถึงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและพัฒนาการทางภาษาโดยเน้นกิจกรรมที่ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริงประกอบกับต้องอาศัยเทคนิคหลายด้านส่วนการที่จะให้เด็กที่มีปัญหาทางภาษาได้รู้และเข้าใจความหมายของคำ รู้จักคำมากขึ้นสามารถเลือกใช้คำที่เหมาะสม สนใจคำใหม่ๆ ศัพท์ต่างๆ สามารถพูดได้เป็นประโยคชัดเจน ออกเสียงชัดเจนถูกต้อง รู้จักฟังเข้าใจและทำตามคำสั่งได้ ครูจะต้องใช้เทคนิคและวิธีเตรียมความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กเหล่านี้โดยศึกษาขั้นตอนวิธีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนและคิดใช้หลักบูรณาการในการสอน คือ ควรนำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้มาสัมพันธ์กับคำใหม่และผูกประโยคให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้นจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน เช่น สภาพแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่บ้านของเด็ก ครู ตัวเด็ก ฯลฯ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยเฉพาะเด็กที่เรียนภาษาใดภาษาหนึ่งภาษาเดียวก่อนมาเข้าโรงเรียน เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนแล้วจะต้องเรียนรู้ภาษาที่สอง

มิลล์ และ มิลล์ (Mills; & Mills. 1993: 53) ได้กล่าวว่า ถ้าเด็กกำลังพัฒนาสองภาษาไปพร้อมกับความรู้ในภาษาที่สอง ซึ่งในที่นี้คือภาษาอังกฤษของเด็กก็จะขยายตัวตลอดเวลาและเด็กจะใช้อย่างถูกต้องขึ้นเรื่อยๆ หลักฐานของพัฒนาการของทักษะภาษาจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการประเมินว่าเด็กได้เพิ่มการใช้ภาษามากขึ้นทางใดบ้าง เด็กอาจแสดงออกโดยการไม่พูด การเลียนแบบคนอื่นเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ภาษา ดังนั้นขณะเด็กเงี่ยบจึงเป็นไปได้ว่าเด็กกำลังเฝ้าดูเด็กคนอื่นอย่างตั้งใจและทำตามพฤติกรรมนั้น สายตาของเขาอาจกำลังกวาดไปรอบๆ ห้องเรียน เขาอาจหาเพื่อนโดยการยิ้มหรือใช้ท่าทางต่างๆ หรือแม้แต่การไม่พูด สักคำก็เป็นได้ ครูบางคนที่สอนเด็กเหล่านี้จึงมีสมุดโน้ตย่อประจำตัวอยู่เสมอเพื่อบันทึกตัวอย่างที่พบเห็นเพื่อจะนำไปใช้ในการสอนครั้งต่อไป

กลวิธีทางภาษาในการพูดคุยเพียงสั้นๆ ของเด็กกับผู้อื่น เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษาถึง 2 ทางด้วยกันคือ

1. เพิ่มความเป็นไปได้ที่มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับผู้อื่นทั้งทางด้านสังคมและความรู้
2. ทำให้ตัวเด็กผู้พูดได้ทำความเข้าใจกับความรู้ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการทำงานของภาษาได้ดีขึ้น

4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง

พินทิพย์ ทวยเจริญ (2536: 20) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก อาจกล่าวได้กว้างๆ 4 ประการ คือ ภาษา ตัวเด็ก ครูและสังคม

1. ภาษา ปัจจัยทางด้านภาษาที่หนึ่ง สามารถมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก เพราะเมื่อภาษาสองภาษาได้ก็ตามได้มา มีการสัมผัสกันแล้วภาษาหนึ่งจะมีอิทธิพลต่ออีกภาษาหนึ่งหรือภาษาทั้งสองต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน ดังนี้คือ

1.1 การถ่ายทอระหว่างภาษา (Linguistic Transference) การถ่ายทอระหว่างภาษาเป็นปรากฏการณ์ปกติที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการพูดสองภาษาหรือเมื่อมีการเรียนภาษาที่สอง ซึ่งจะเป็นการนำเอาโครงสร้าง รูปแบบ ตลอดจนกฎในภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่จะเรียนโดยเหตุที่ภาษาต่างๆ ก็มีลักษณะส่วนประกอบของโครงสร้างภาษาด้วยกันทั้งสิ้น คือ มีระบบเสียง ระบบหน่วยคำ ระบบไวยากรณ์ ระบบความหมาย และคำศัพท์ ดังนั้นการถ่ายทอระหว่างภาษาจึงเกิดขึ้นในระบบต่างๆ

1.2 การแทรกแซงอันเป็นผลจากการที่ภาษาแตกต่างกัน การแทรกแซงจากภาษาแม่จะเกิดได้ในส่วนต่างๆ ของภาษา เช่น ด้านเสียง ด้านไวยากรณ์ ด้านคำศัพท์ เป็นต้น

2. ตัวเด็ก เด็กทุกคนโดยเฉพาะเด็กเล็กๆ ที่กำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาความสามารถทางการใช้ภาษาที่สอง มีปัจจัยหลายๆ อย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก ดังนี้

2.1 อายุของเด็ก เด็กที่พูดภาษาถิ่นเมื่อแรกเข้าเรียนยังมีอายุน้อย การที่เด็กอายุน้อยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อเสียคือ เด็กประสบการณ์น้อย รู้จักแต่ใช้ภาษาประจำท้องถิ่นของตน โดยปกติเด็กจะเลียนระดับเสียงในภาษาของตนได้เกือบทั้งหมด ภายในอายุ 3 - 4 ปี บางคนอาจช้ากว่านั้น

2.2 ภาษาถิ่นที่เด็กใช้ เมื่อเด็กเข้ามาเรียนภาษาไทยกลาง อันเป็นภาษาที่ไม่คุ้นเคยต่างจากภาษาถิ่นของเด็ก ซึ่งเป็นภาษาที่คุ้นเคยและพูดได้คล่องอยู่แล้ว เด็กก็จะถ่ายทอลักษณะบางประการจากภาษาถิ่นของตนมาสู่ภาษาไทยกลาง การถ่ายทอลักษณะภาษาเดิมของตนมาสู่ภาษาใหม่โดยมีผลทำให้นักเรียนออกเสียงภาษาใหม่ไม่ชัดหรือไม่ถูกต้องเช่นนี้ ถือว่าเป็นการแทรกแซงจากภาษาที่นักเรียนพูดได้คล่องกว่าลักษณะการแทรกแซงเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอนขึ้นได้

2.3 ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ในด้านระดับความสามารถ ความต้องการเป้าหมายและความสนใจในการเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองของนักเรียน

2.4 แรงจูงใจ การ์ดเนอร์ (Gardner) พบว่าแรงจูงใจมีผลต่อความสำเร็จ

ในการเรียนรู้ภาษาที่สองของนักเรียนมี 2 ประเภท แรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้าสู่สังคมของภาษาที่เรียน และแรงจูงใจที่ผู้เรียนภาษาที่สองเรียนไปเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต ในระหว่างแรงจูงใจทั้ง 2 ประการ ดังกล่าวข้างต้นแรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้ากับสังคมของเจ้าของภาษานั้นจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมีความสามารถเกือบเท่าเทียมกับเจ้าของภาษาได้มากกว่าแรงจูงใจที่จะเรียน เพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนหรือการทำงาน

3. ครู การเรียนของนักเรียนจะประสบผลดีเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ

ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนของเด็กนักเรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลหรือเกิดความล้มเหลว อาจสรุปบทบาทของครูสอนภาษาไทยกลางให้แก่เด็กนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น ดังนี้

3.1 ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับ “ภาษา” สนใจศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่าง

ระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นที่นักเรียนใช้ โดยปกติสภาพการใช้ภาษาของครูจะมีอยู่สองลักษณะด้วยกัน

ลักษณะแรก ครูเป็นผู้มีภูมิชำนาญอยู่ในท้องถิ่นนั้นรู้ภาษาถิ่นอย่างดี พูดได้ทั้ง 2 ภาษา จึงอาจใช้ประโยชน์จากการรู้ภาษาถิ่น อธิบายหรือบอกคำศัพท์ให้นักเรียนเข้าใจความหมายเป็นภาษาถิ่นได้

ลักษณะที่สอง ครูเป็นคนมาจากท้องถิ่นอื่นไม่รู้ภาษาถิ่นของนักเรียนเลย การสอนในระยะแรกๆ จึงอาจประสบปัญหาด้านการสื่อความหมายให้นักเรียนเข้าใจไม่ว่าครูจะรู้ภาษาถิ่นของนักเรียนอยู่แล้วหรือไม่ก็ตามได้ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาษาถิ่นจะช่วยให้ครูมีความรู้อย่างเป็นระบบ สามารถที่จะเข้าใจการเปรียบเทียบลักษณะต่างๆ ของภาษาได้โดยสะดวก และจะเข้าใจภาษาของนักเรียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมการสอนให้มีประสิทธิภาพ

เจตคติของครูเกี่ยวกับภาษาที่เป็นเรื่องสำคัญมาก กล่าวคือ ครูควรเข้าใจธรรมชาติของภาษาในฐานะที่เป็นสื่อความสัมพันธ์ให้แก่สมาชิกในสังคมที่ใช้ภาษานั้น และควรจะเข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นต่างๆ ว่าเป็นธรรมชาติของภาษา เพราะภาษาแต่ละภาษานั้นย่อมแตกต่างกันตามธรรมชาติ ไม่มีภาษาใดดีกว่าภาษาใด การที่ทุกคนเรียนภาษาไทยกลางไม่ใช่เพราะภาษาไทยกลางดีกว่าภาษาถิ่น แต่ทุกคนเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ในการสื่อสารให้เข้าใจตรงกันทุกสิ่งทุกภาคตลอดทั้งประเทศ เมื่อนักเรียนเรียนภาษาไทยกลางแล้วก็จะใช้ภาษาไทยกลางเพิ่มขึ้นได้อีกภาษาหนึ่งสามารถสื่อสารกับคนในท้องถิ่นอื่นๆ ได้ทั่วประเทศ

3.2 ครูควรมีการดำเนินการที่เอื้อต่อการสอนภาษาที่สองอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.2.1 รวบรวมคำศัพท์ซึ่งนักเรียนในถิ่นนั้นอาจไม่เข้าใจ เนื่องจากเป็นศัพท์ที่ใช้ต่างไปจากภาษาถิ่นหรือเป็นคำศัพท์ใหม่ ศัพท์ถิ่นที่นักเรียนไม่เคยเห็นมาก่อน

3.2.2 พิจารณาประโยคหรือข้อความที่นักเรียนอาจไม่เข้าใจ แล้วรวบรวมไว้เพื่อเตรียมการสอนและช่วยเหลือนักเรียนให้ถูกต้อง

3.2.3 ครูควรสนใจวิธีสอนภาษาที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาที่สองได้แม่นยำอย่างรวดเร็ว เช่น วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งจะกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนใช้ภาษาที่กำลังเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ

3.2.4 ครูควรเลือกใช้สื่อการสอนต่างๆ เช่น เกม เพลง ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม นักเรียน สื่ออื่นๆ นอกจากของจริงแล้ว ควรเป็นสื่อที่ทำขึ้นได้เองอย่างง่าย สะสมหรือเสาะหามาได้อย่างสะดวก เช่น ภาพ บัตรคำ บัตรภาพ ฯลฯ ผู้สอนจะใช้สื่อการสอนชนิดใดก็ตามจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนและบทเรียนนั้นๆ และจะต้องเตรียมล่วงหน้าเสมอ

3.3 การให้การสนับสนุนและทำที่ของครู ความคาดหวังของครูในเรื่องการแสดงผลออกต่อเด็กชนกลุ่มน้อย

3.4 ยุทธศาสตร์การสอน มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียนภาษาที่สองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีการมุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการพูดมากขึ้นด้วย

4. สังคม สภาพของชุมชนที่นักเรียนมีภูมิลำเนาอยู่นั้น สภาพชุมชนแต่ละแห่งจะต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มในเมืองกับชุมชนในชนบท ชุมชนในเมืองจะมีผู้ใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้น นักเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนภาษาไทยกลางมากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ห่างไกลออกไป การจัดเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียน จึงอาจจะต้องพิจารณาถึงสภาพของชุมชนที่นักเรียนเป็นสมาชิกอยู่ด้วย เพราะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนที่พูดภาษาถิ่น การสอนจะสัมฤทธิ์ผลได้ย่อมขึ้นอยู่กับความกระตือรือร้นของครูในการเอาใจใส่ให้นักเรียนในการชวนหาหาความรู้ด้านความแตกต่างของภาษาและความพยายามในการวางแผนและเตรียมการสอนให้เหมาะสม เมื่อครูเข้าใจถึงความเกี่ยวเนื่องของปัจจัย คือ นักเรียน และครู ปัญหาในการสอนก็น่าจะลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด

4.6 หลักและแนวการสอนภาษาที่สอง

มิลล์ และ มิลล์ (1993: 34) จากการวิจัยเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาที่สอง คือ

1. ฝึกใช้ภาษาทางร่างกาย
 2. ฝึกหรือทำซ้ำๆ และฝึกการพูดในพิธีกรรมต่างๆ และนำมาใช้อย่างเหมาะสม
 3. ลดการใช้อำนาจที่มีอยู่ของครูในการสนับสนุนส่งเสริมภาษาหรือต้องยอมอดทนกับการต้องไว้วินัยบางอย่างในระยะสั้น โดยหวังว่าวินัยเป็นเรื่องของผลพลอยได้ที่จะเกิดในระยะยาว
 4. สังเกตนักเรียนทุกคนอย่างใกล้ชิด
 5. เข้าถึงจิตใจของนักเรียนโดยตระหนักว่าการเรียนภาษาที่สอง เป็นกระบวนการที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่สามารถทำได้เร็วราวปาฏิหาริย์
 6. ต้องมีความสมดุลระหว่างการฝึกซ้ำในโครงสร้างภาษาและการให้เนื้อหาแบบปลายเปิด
 7. ต้องพร้อมที่จะยอมรับข้อผิดพลาดและความไม่เข้าใจว่าเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งก่อให้เกิดความถูกต้องทั้งในแง่การใช้ภาษาที่สองและการตีความหมายภาษาแม่
 8. คุ้ยเขี่ยและให้แรงเสริมแก่เด็กเมื่อเด็กพูดสนทนาเป็นภาษาที่สองบ้างแล้ว
 9. ครูไม่ควรหวังจะให้เด็กพัฒนาภาษาอย่างกะทันหันหรือรีบป้อนคำถามอย่างมากมายไปให้เด็กตอบคงเป็นการไม่ถูกต้องนัก
 10. ชั่วโมงพลศึกษาที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ทางภาษามากมาย เพราะการที่จะได้รับผลสัมฤทธิ์ในการตอบสนองทางการส่วนใหญ่มากทีเดียว จะขึ้นอยู่กับความเข้าใจภาษาและภาษาที่ใช้อธิบายการกระทำก็อยู่ที่การกระทำนั่นเอง การเข้าใจคำพูดและการเข้าใจคำใกล้เคียงต้องอาศัยเนื้อหา ครูจะพูดสิ่งไปยังเด็กโดยผ่านการกระทำและนี่เป็นการให้คำศัพท์แก่คนที่พูดภาษาอื่นนอกจากภาษาที่สอง
11. ให้ความเห็นอกเห็นใจ ความอบอุ่นและสภาพแวดล้อมที่ดี
 12. ครูเอาใจใส่ในภูมิหลังทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของเด็ก
 13. ให้แรงจูงใจโดยอาจจะได้รับจากพ่อแม่ เพื่อนร่วมชั้นคนอื่นๆ รวมทั้งครูด้วย
 14. ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ภาษาแม่ แสดงออกถึงความต้องการ ความกลัว ฯลฯ
 15. ส่งเสริมให้พูดภาษาแม่ในการเรียนรู้ภาษาใหม่
 16. ใช้เพื่อนร่วมชั้นเป็นสื่อ
 17. ครูสนับสนุนให้ใช้ท่าทางและการแสดงออกทางใบหน้า
 18. ใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการร่วมทำงาน
 19. สอนคำที่สำคัญหรือโครงสร้างที่สำคัญซ้ำบ่อยๆ

20. ให้โอกาสในการทำงานกลุ่มทั้งในห้องเรียนและในกิจกรรม

21. แรงจูงใจ ความสนใจ ความคาดหวังและการสนับสนุนของเด็กเอง

22. เด็กจะมีความไวมากกว่าควรใช้ภาษาแม่เมื่อไร และควรใช้ภาษาที่ควรจะเป็นมาตรฐานเมื่อไร เด็กหลายคนจะรู้สึกสบายใจเมื่อใช้ภาษาแรกทั้งในและนอกห้องเรียนและเต็มใจพูดภาษาแม่กับเพื่อนๆ ระหว่างที่เล่นในเวลาพักแต่อาจไม่สะดวกใจที่จะใช้ภาษาแม่ในโอกาสที่เป็นทางการหรือวิชาการ เช่น เวลาทำความเคารพและทักทายพ่อแม่ เมื่อมางานโรงเรียนหรือร่วมกิจกรรมในห้องเรียน

ดังนั้นโรงเรียนต้องมีนโยบายชัดเจนเพื่อให้เด็กสามารถรับบทบาทของตนว่าตนควรพูดภาษาแม่ของตนในโอกาสใดบ้าง ได้เสนอแนะโอกาสต่อไปนี้

- ช่วงเวลาข่าว
- เวลาร้องเพลงและท่องคำคล้องจอง
- เวลาเด็กโตเล่านิทานให้เด็กเล็กฟัง
- เวลาสัมภาษณ์
- เวลาแปลหนังสือ
- เวลาเล่นบทบาทสมมติ
- เวลาที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายในกลุ่มย่อย

ณ เวลานั้นเด็กจำเป็นต้องได้รับกำลังใจพวกเขาจำเป็นต้องรู้ ภาษาแม่มีบทบาทสำคัญในหลักสูตร ครูอาจแสดงความเห็นด้วยโดยทางสีหน้าหรือคำชมเชยอย่างอื่น ๆ เมื่อเด็กไม่ใช้ภาษาแม่เมื่อได้รับการส่งเสริมให้พูดนั้น ครูต้องชุกคิดแล้วว่าน่าจะมีอะไรผิดปกติหรือเปล่าเป็นเพราะเด็กเข้าใจว่าภาษาแม่ที่พูดที่บ้านหรือพ่อแม่ไม่ให้พูดไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ผลกระทบที่ตามมาคือ ครูมีโอกาสอย่างจำกัดมากที่ได้ทราบถึงความสามารถของเด็กนั้นและอาจมีโอกาสน้อยในพัฒนาการของภาษาที่สองด้วย

23. บางสถานการณ์เหมาะที่จะสนับสนุนให้เด็กได้ใช้ภาษาแม่ คือ เล่นบทบาทสมมติของท้องถิ่น บทละครจินตนาการ ตอนวางแผนเล่นเกม ทำงานกับเด็กที่พูดได้ 2 ภาษาหรือผู้ใหญ่ทำอาหาร

24. ต้องให้เด็กมีโอกาสพูดภาษาแม่ของตนในห้องเรียน ไม่ใช่เพียงเพื่อช่วยย้ำว่าเด็กก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยลดความกดดันในใจของเด็กจากการที่เขาต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อมจากบ้านมาสู่โรงเรียนที่ต่างกันอีกด้วย เพราะการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะมีผลต่อจิตใจของเด็กอย่างยิ่งและมีผลที่อาจตามมาเกี่ยวกับการปรับตัวและทัศนคติของเด็กต่อตัวเองต่อพ่อแม่ ครอบครัวและโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

25. ให้ความสำคัญแก่ภาษาของเด็ก เพื่อเด็กจะได้มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาก้าวหน้าต่อไป และก็เป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องมีครูที่พูดทั้งภาษาแม่ของเด็กและภาษาที่สองได้อยู่ในโรงเรียน โดยที่ครูผู้นั้นต้องได้รับการฝึกอบรมในการสอนเด็ก 2 ภาษามาก่อน

26. ในบางโอกาสการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมมากๆ โดยเทียบเคียงกับคำหรือเรื่องในภาษาแม่ของเด็กก็เป็นวิธีที่ง่ายและได้ผลดีที่สุด

ดวงเดือน ศาสตราจารย์ (2537: 35) ได้เสนอวิธีการสอนภาษาที่สองให้แก่เด็กซึ่งใช้ภาษาถิ่นต่างๆ เป็นภาษาแม่ ดังนี้คือ

1. ด้านวิธีสอน

1.1 การใช้ภาษาของนักเรียนช่วยการสอนในระยะแรกๆ ที่นักเรียนมาโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสื่อความหมายให้เข้าใจได้โดยรวดเร็ว วิธีการใช้ภาษาแม่ของนักเรียนมาช่วยในการสอนเรียกว่า Transitional Bilingual Approach ในประเทศอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยกว่า 13,000 เกาะ มีคนอยู่ตามเกาะต่างๆ ราว 6,000 เกาะ ประชาชนราว 156 ล้านคน มีภาษาพูดต่างๆ กันมากกว่า 400 ภาษา ประเทศอินโดนีเซียจึงประสบปัญหาในการสอนภาษาประจำชาติเป็นอันมาก จึงได้แก้ปัญหาในการใช้ภาษาแม่เข้ามาช่วยและใช้การสอนมาจนถึงระดับมัธยมศึกษา ดังที่ปรากฏในรายงานของ P.W.J.Nababan เรื่อง The Teaching of the Mother Tongue in Indonesian Secondary School เมื่อเปรียบเทียบจำนวนพลเมืองและจำนวนภาษาถิ่นระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศไทยแล้ว จะเห็นว่าปัญหาในประเทศไทยนั้นมีปัญหาไม่มากนัก โดยเฉพาะในกรณีที่คำศัพท์ภาษาไทยกลางครูก็ควรลดการใช้ลงครูก็อาจใช้ภาษาไทยถิ่นบอกความหมายให้ทราบได้ในกรณีคำศัพท์ใหม่ใช้อยู่ แต่ครูจะใช้ภาพบอกความหมายให้ทราบเป็นภาษาถิ่น

เมื่อครูและนักเรียนพบกันครั้งแรก การสื่อสารกันอาจมีปัญหาถ้าใช้ภาษาต่างกันเพราะภาษาถิ่นบางภาษามีบางคำที่ใช้ต่างไป ฉะนั้นต้องใช้ภาษาถิ่นของนักเรียนบอกกล่าวแก่นักเรียนให้เข้าใจตรงกันเสียก่อนแล้วค่อยๆ สอนภาษาไทยกลางซึ่งมีความหมายเดียวกันให้ใช้แทนคำเหล่านั้น เช่น คำสั่งต่างๆ และคำบอกเล่าต่างๆ สำหรับใช้พูดกับนักเรียนเป็นประจำครูต้องใช้อยู่เสมอๆ และให้นักเรียนใช้อย่างถูกต้องด้วย

1.2 จัดกิจกรรมการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาไทยกลางมากที่สุด การได้ใช้ภาษาที่เรียนใหม่บ่อยๆ ทำให้เกิดนิสัยในการใช้ภาษา ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาใหม่ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ การสอนภาษาจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติและต้องใช้ภาษาด้วยตนเองอย่างจริงจัง เช่น อาจจัดการสอนโดยใช้สถานการณ์ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาไทยกลางได้ทำกิจกรรมในลักษณะของการสื่อสารต่อกันทั้งนี้เพื่อให้มีโอกาสใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้น จนสามารถใช้ภาษานี้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ข้อที่ครูควรตระหนักไว้เสมอ คือ แม้จะอธิบายแล้วว่านักเรียนจะหมดปัญหาในด้านความเข้าใจและปัญหาด้านการออกเสียงทั้งหมด การฝึกออกเสียงภาษาใหม่จนเป็นนิสัยนั้นต้องการเวลาฝึกนานพอสมควรและต้องใช้ความพยายามฝึกอย่างสม่ำเสมอด้วย

2. ด้านสื่อการเรียน

ควรมี “แบบฝึก” ขึ้นใช้เพื่อจุดประสงค์เฉพาะต่างๆ เช่น ฝึกการฟัง การออกเสียง พยัญชนะ สระหรือเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นปัญหานั้นควรจัดทำทเรียนเสริม ให้มีกิจกรรม การเรียนที่ใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้น เช่น การใช้คำศัพท์ที่ต่างไปจากภาษาถิ่น การฝึกใช้คำศัพท์ที่ก่อความสับสนแก่นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีเสียงพ้องกันระหว่างภาษาไทยถิ่น และภาษาไทยกลาง แต่ใช้ความหมายที่ต่างกันและครูได้รับทราบปัญหาของนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น เกี่ยวกับปัญหาของคำศัพท์เสียก่อน และอาจประมวลลักษณะศัพท์ที่นักเรียนอาจจะไม่เข้าใจได้ดังนี้

1) ศัพท์ที่บางถิ่นใช้ต่างกัน

2) คำศัพท์ที่พ้องเสียงกับภาษาไทยถิ่นกลางแต่ความหมายต่างกัน คำศัพท์เดียวกันแต่ออกเสียงต่างกันออกไป

3) เมื่อนักเรียนพูด ครูควรสังเกตทั้งการออกเสียง การใช้ศัพท์ว่ามีสิ่งใดผิดพลาดบกพร่องในการใช้ภาษาไทยกลางบ้าง หากมีข้อบกพร่องครูควรแก้ไขด้วยการบันทึกไว้ เพื่อนำมาฝึกแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น

จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของการสอนภาษาที่สองจากอดีตสู่ปัจจุบัน คือ การเปลี่ยนแปลงจากการเน้นการใช้ภาษามาตรฐานเพียงภาษาเดียว ไปสู่การให้ความสำคัญแก่ทั้งภาษาถิ่นและภาษาที่สองควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของตนและคนอื่นจะทำให้เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตนและของคนอื่น

4.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาที่สอง งานวิจัยต่างประเทศ

เทอร์เนอร์ (Mills; & Mills. 1993; citing Turner. 1988: 11) ทำการศึกษาวิจัยเด็กหญิงคนหนึ่งชื่อว่า ฟาติมา (Fatima) อายุ 8 ขวบ เรียนในปากีสถาน 2 ปี พี่สาว 1 คน พี่ชาย 1 คน ทั้งครอบครัวอยู่อังกฤษได้ 7 เดือน พ่อพูดภาษาอังกฤษได้ดีทั้งครอบครัวพูดภาษาปากีสถาน ตอนเข้าเรียนฟาติมา (Fatima) ไม่รู้ภาษาอังกฤษเลย เธอจะเงียบเมื่อร่วมโต๊ะกับเพื่อนๆ เฝ้าสังเกตทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความสนใจ เมื่อพูดภาษาถิ่นปากีสถานทราบว่าครูไม่เข้าใจคำพูดตนเธอจะวิ่งไปรอบๆ และกอดรัดครูสับสนกับความแปลกใหม่ทุกอย่างเรียนรู้ที่จะตอบชื่อตนเอง เมื่อมีการเรียกชื่อตัวทุกครั้งที่มีกิจกรรมจะตั้งใจแล้วเริ่มทำตามนั้นถ้าทำได้ ทำงานทุกอย่างด้วยความสนใจเต็มที่พูดภาษา

ถิ่นไม่เคยหยุดแต่จะเพิ่มเติมภาษาอังกฤษเข้าไปในภาษาถิ่นเพียงเรื่อยๆ เมื่ออยู่ในกลุ่มจะใช้ภาษาท้องถิ่นปนกับภาษาอังกฤษ จะถามตอบและจะพูดในสิ่งที่คิดไว้ เขียนอักษรภาษาอังกฤษจากตัวแรก พูดออกเสียงตัวอักษรได้ดีพยายามอ่านได้ดีมีเสียงต่อเนื่องด้วย ฟาติมา (Fatima) ใช้เวลาอันสั้นในการปรับตัวให้เข้ากับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

แฮทช์ (Kenji Hakuta. 1996; citing Evelyn Hatch. 1984: 14) ได้ดูแลวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเรื่อง การรับเอาภาษาที่ 2 ซึ่งได้อ้างถึงในวิทยานิพนธ์ของ Denise Young ซึ่งได้เริ่มสังเกตเด็กสเปน 3 คนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอเมริกัน หนึ่งในจำนวนนั้นคือ Alma ซึ่งได้เรียนภาษาอังกฤษน้อยมากในระยะเวลา 8 เดือน ได้เขียนไว้ว่า “ก่อนหน้านี้ Young เคยคิดจะเอา Alma ออกจากงานวิจัยแต่กลับคิดว่าเธออาจจะเป็นคนสุดท้ายที่เรียนรู้ก็ได้หรือไม่เช่นนั้นก็ไปได้รวดเร็วในขั้นพัฒนาความหมายของคำ สิ่งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเลยเมื่อ Alma เริ่มพูดภาษาอังกฤษหลัง 8 เดือนไปแล้ว ก็ได้ข้อมูลอย่างเดียวกันกับที่ได้พบในการเรียนของนักเรียนส่วนมากระหว่างทำการสังเกตในเดือนแรก”

งานวิจัยในประเทศ

จิระภา กัณฐียาภรณ์ (2532: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาที่ส่งผลต่อความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองที่เรียน โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับวิธีสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โรจน์ ราชประโคน (2536: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องต่างๆ ในการพูดและเขียนภาษาไทยในด้านเสียง ศัพท์และโครงสร้างของนักเรียนที่พูดภาษาเขมร ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นเขมรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกเสียงการเล่าประสบการณ์ การบรรยายภาพและการเรียงความ ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องในการพูด ได้แก่ การออกเสียงวรรณยุกต์ การออกเสียงข้อบกพร่องในการเขียน ได้แก่ ข้อบกพร่องในด้านสะกดการันต์และการใช้ศัพท์สำนวน

ทักษิณา สมประสงค์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดจากอุปสรรคทางภาษาระหว่างครูกับนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1. ปัญหาการสอนของครู คือ ครูไม่ได้เตรียมการสอนหรือเตรียมการสอนรวม ไม่แยกเตรียมเฉพาะกลุ่ม ครูขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ครูไม่สามารถบริหารชั้นเรียนให้เกิดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ดีและครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้หรือพัฒนาตามที่ต้องการไม่ได้
2. วิธีแก้ปัญหาของครู คือ ครูเตรียมการสอนรวมและไม่แยกเตรียมเตรียมการสอนสำหรับเด็กกระเหรี่ยง ครูพูดภาษาไทยกลางประกอบท่าทาง ครูให้นักเรียนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยกลางและภาษากระเหรี่ยงเป็นล่าให้ครูเปลี่ยนกิจกรรม ครูใช้สื่อช่วยในการสื่อสาร ครูเลือกสนใจเฉพาะนักเรียนที่ให้ความร่วมมือและพยายามชมและพูดกระตุ้นเด็กให้ร่วมกิจกรรม ครูจับมือเด็กให้ทำที่ครูต้องการ ครูปล่อยให้เด็กค่อยๆ ปรับตัวไปตามธรรมชาติและครูส่งเสียงดูและดีเด็ก
3. ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน คือ เด็กไม่เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการ รู้สึกว่าตนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนและสื่อสารกับครูไม่เข้าใจทำให้ไม่สามารถแสดงความรู้สึกและความต้องการของตนให้ครูเข้าใจได้
4. วิธีแก้ปัญหาของนักเรียนซึ่งมีวิธีในทางบวก คือ พยายามเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน ด้วยการหาวิธีการเรียนรู้ที่อื่นมาช่วย ได้แก่ การพยายามพูดภาษาไทยตามครู พยายามพูดภาษาไทยตามเพื่อนเมื่อเพื่อนพูดภาษาไทยตามครู การให้เพื่อนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากระเหรี่ยงเป็นล่ามในการใช้ภาษากระเหรี่ยงในการเล่นกับเพื่อนหรือร่วมกิจกรรม การจ้องดูครูแล้วปฏิบัติตามโดยไม่พูดใดๆ และพยายามพูดตามที่ชั้นประถมศึกษา ส่วนวิธีในทางลบ คือ นักเรียนหันไปมีพฤติกรรมอื่น ได้แก่ การนั่งนิ่งเงียบ การพูดคุยกับเพื่อนโดยใช้ภาษากระเหรี่ยง การแยกตัวอยู่ตามลำพังและการนอนลงไม่สนใจในกิจกรรมที่ดำเนินอยู่

ทิพากร วงศ์ปลั่ง (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิธีการส่งเสริมการพูดภาษาไทยกลางของครูให้แก่เด็กพูดภาษาถิ่นเขมรชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

1. ด้านวิธีการส่งเสริมภาษาไทยกลาง พบว่า
 - 1.1 ครูทั้งสี่โรงเรียนเน้นการส่งเสริมให้เด็กที่พูดภาษาถิ่นเขมรสูงใช้แต่ภาษาไทยกลางเป็นสำคัญ แต่จะยินยอมให้เด็กใช้ภาษาถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่ของตนเมื่อเด็กมีปัญหาการสื่อสาร อย่างไรก็ตามครูทุกคนไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการพูดภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นเขมรควบคู่กัน

1.2 ครูส่วนใหญ่มักจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น โดยครูเป็นผู้เริ่มกิจกรรมต่างๆ ยกเว้นครูโรงเรียนชม ซึ่งจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยและกิจกรรมรายบุคคลให้แก่เด็กๆ ในชั้นของตนวิธีการสอนโดยทั่วไป คือ การบูรณาการส่งเสริมการพูดภาษาไทยกลางในกิจกรรมการเรียนการสอนประจำวันในชั้นเรียนและการจัดฝึกทักษะภาษาไทยกลางบางด้าน

1.3 การตอบสนองของครูต่อเด็กแปรตามพฤติกรรมการพูดของเด็ก

1.4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การใช้ภาษาไทยในชั้นเรียนและความสัมพันธ์ที่ห่างเหินระหว่างครูกับเด็กที่พูดภาษาถิ่นเขมร ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้ภาษาไทยกลาง

2. ด้านปัญหาการส่งเสริมภาษาไทยกลาง พบว่า

2.1 ปัญหาครู ได้แก่

2.2 การส่งเสริมภาษาไทยกลางของครูไม่ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของเนื้อหาภาษาไทย กล่าวคือ เน้นเฉพาะคำศัพท์

2.3 กิจกรรมและสื่อไม่สัมพันธ์กับพื้นฐานของเด็ก

2.4 มีการสอนที่เน้นการท่องจำคำและข้อความที่กำหนดให้

3. ปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่

3.1 ปัญหาเกิดจากภาษาโดยตรง คือ การที่เด็กไม่สามารถสื่อสารความต้องการและความรู้สึกของตนได้และการที่เด็กไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน

3.2 ปัญหาที่เป็นผลจากปัญหาภาษาของเด็ก คือ การที่เด็กไม่ไว้วางใจครูของตนเอง การที่เด็กขาดความมั่นใจในตนเองและความภูมิใจในภาษาแม่ของตน

กล่าวได้ว่า งานวิจัยที่ทำการศึกษานี้พบว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาที่สองได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเกิดจากตัวเด็กที่ยังมีความเขินอายและยังไม่กล้าที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่น หากครูผู้สอนสามารถหาวิธีที่จะสามารถกระตุ้นหรือหากิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกและสื่อสารกับผู้อื่นจะทำให้เด็กไม่พัฒนาการด้านภาษาได้ในที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าและการหาคุณภาพ
3. วิธีการดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชาวไทยอีสาน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสามเสนนอก สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ห้องเรียน เด็กปฐมวัย ไทยอีสานทั้งหมด 107 คน โดยพิจารณาจากกลุ่มประชากรที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ชาวอีสาน) ด้วยการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนในการใช้ภาษาในการสื่อสาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชาวไทยอีสาน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสามเสนนอก สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเลือกห้องเรียนที่มีจำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสานมากที่สุด 1 ห้องเรียนซึ่งมีเด็กปฐมวัยไทยอีสานทั้งหมด 20 คน ใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากเด็กที่มาเรียนสม่ำเสมอเพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าและการหาคุณภาพ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้เครื่องมือทดลองและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
2. แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
3. แบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

การสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา แบบรับภาษาชั้นอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

3. ศึกษาความสำคัญ ความเป็นมา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ของ ภาวิณี แสนทวีสุข (2538) ดวงเดือน ศาสตรภัทร (2529) สุภัทรา คงเรือง (2538) กนิษฐา ชูจันทร์ (2541) ศิริประภา พงศ์ไทย (2542) มยุรี กันทะลือ (2543)

4. ศึกษาการจัดกิจกรรมมุม ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของ รัญจวน ประโมจันทร์ (2544) เนื่อน้อง สนับบุญ (2541) สมภาพ สามเตี้ย (2545) วี เกียสกุล (2530) นฤมล ปิ่นดอนทอง (2544) พนิดา ซาตยาภา (2544) วรรณีย์ อยู่คง (2547)

5. สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่ศึกษาในข้อ 1 , 2 , 3 และ 4 เป็นโครงสร้างการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

6. ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมเด็ก หนังสือสำหรับเด็กและงานวิจัยแล้วสรุปเลือกกิจกรรม ที่จะนำมาประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

6.1 กิจกรรมการเล่านิทาน เกณฑ์ในการคัดเลือกหนังสือนิทาน ประกอบกิจกรรม มีดังนี้

- ตัวละครและองค์ประกอบของรูปภาพในนิทานดึงดูดความสนใจ
- จำนวนตัวหนังสือในนิทาน จากเนื้อเรื่องสั้น ๆ และเพิ่มจำนวนเนื้อเรื่องให้ยาวขึ้น
- ความยากง่ายของภาษา เรียงจากค่าง่าย ๆ ไปหาคำที่ยากขึ้น

6.2 กิจกรรมเกมการศึกษา เกณฑ์ในการคัดเลือกเกมประกอบกิจกรรมมีดังนี้

- คัดเลือกคำศัพท์พื้นฐานหรือคำคุ้นตาระดับชั้นอนุบาล ที่มีความเกี่ยวข้องกับ

ภาษาถิ่น (ไทยอีสาน)

- รูปภาพที่ใช้เป็นภาพถ่ายจากของจริง ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน
- เรียงลำดับความยากง่ายของเกมให้เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน

6.3 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เกณฑ์ในการคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ประกอบกิจกรรม มีดังนี้

- คัดเลือกกิจกรรมจากระดับพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก
- วัสดุที่ใช้มีความหลากหลาย ดึงดูดความสนใจและเกี่ยวข้องกับในชีวิตประจำวันของเด็ก

7. สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เสริมทักษะการพูด ได้แก่ กิจกรรม การเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

8. ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ จำนวน 24 แผน ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลซึ่งในแต่ละแผนมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์ดังนี้

8.1 ขั้นนำ เด็กวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับครู ทำกิจกรรมที่ครูจัดให้ ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

8.2 ขั้นกิจกรรม เด็กทำกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ให้ โดยที่เด็กมีอิสระในการคิด และการถ่ายทอดความคิดออกมาทางการพูด เป็นการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจความรู้สึกของตนเอง เด็กทำกิจกรรมทักษะทางด้านภาษาซึ่งประกอบด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียนและคิดอย่างมีกระบวนการในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีครูคอยดูแล และแนะนำขณะทำกิจกรรมเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ

8.3 ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนั้นๆ โดยผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ เด็กได้ใช้ทักษะทางภาษาทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและคิดอย่างมีกระบวนการ

วิธีการหาคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

1. นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเพื่อหาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมสื่อการเรียนรู้อะไร และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

อาจารย์นฤมล เนียมหอม

ครูผู้สอนชั้นอนุบาล

โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

อาจารย์กนิษฐา ชูจันทร์

ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล

โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย

กรุงเทพมหานคร

อาจารย์ลักษณา ฤทธาคนี

ครู คศ. 2 ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล

โรงเรียนสามเสนนอก

สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

2. ปรับปรุงขั้นตอนและแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่ใช้ร่วมกับกิจกรรม ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในข้อ 1
 - ตรวจสอบการพิมพ์ของคู่มือและแบบทดสอบให้ถูกต้อง
 - ปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับการสอน
3. นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยใช้เกณฑ์ความเห็นตรงกัน 2 ใน 3 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดประสบการณ์ทางภาษาตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน
4. นำแผนการจัดประสบการณ์ที่ปรับปรุงเหมาะสมแล้วไปจัดทำเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1 ชาวไทยอีสาน ที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี จำนวน 15 คนที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนสามเสนนอก เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลาที่กำหนดไว้คือ 50 นาที
5. ทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์ทางภาษาตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การสร้างแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

การสร้างแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย กับเอกสารงานวิจัยของ นภาพรณันท์ อินทะผลา (2547) จุฑา สุกใส (2545) สมภาพร สามเตี้ย (2545) นงเยาว์ คลินิกคลาย (2543) มยุรี กันทะลือ (2543) เบญจจะ คำมะสอน (2544) อภิญา กังสนารักษ์ (2530) เนื่อน้อง สนับบุญ (2541) และเอกสารทางการศึกษาปฐมวัย
2. ศึกษาบัญชีคำศัพท์เด็กอายุ 4 – 6 ปี ของศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ (2529 - 2531)
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 , 2 มากำหนดขอบเขตของทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติศึกษาแบบทดสอบทักษะการพูดของของสมภาพร สามเตี้ย (2545) เนื่อน้อง สนับบุญ (2541) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยและได้ทำการทดสอบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี เกี่ยวกับทักษะการพูดภาษาไทย 2 ด้านได้แก่

- 3.1 ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ จำนวน 18 ข้อ ได้แก่
- 3.1.1 บอกคำที่มีความหมายให้ตรงกับรูปภาพ จำนวน 9 ข้อ
- 3.1.2 บอกคำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน จำนวน 9 ข้อ
- 3.2 ด้านการเล่าเรื่อง จำนวน 3 ข้อ
4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อ 1 , 2 และ 3 มาสร้างเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบให้ครอบคลุมทักษะทางการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานในโรงเรียนสามเสนนอกทั้ง 2 ด้าน โดยสร้างเป็นแบบประเมินค่า กำหนดตัวเลข 3 ระดับ ได้แก่ 0, 1, 2 (Numerical Rating Scale) เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบมีดังนี้
2	คะแนน	เมื่อนักเรียนสามารถบอกชื่อรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้ได้ถูกต้องชัดเจนเป็นภาษาไทยกลาง โดยครูไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติม
1	คะแนน	เมื่อนักเรียนสามารถบอกชื่อรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้ได้เป็นภาษาอีสานได้ถูกต้องหรือเมื่อครูอธิบายเพิ่มเติมสามารถบอกเป็นภาษาไทยอีสานหรือภาษาไทยกลางได้ถูกต้อง
0	คะแนน	เมื่อนักเรียนไม่สามารถบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้เป็นภาษาไทยกลางหรือภาษาอีสานได้ถูกต้อง เมื่อครูได้อธิบายเพิ่มเติม
5. ในการทดสอบผู้วิจัยทำการทดสอบเด็กปฐมวัยไทยอีสานด้วยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นรายบุคคลและบันทึกคะแนน ทำการทดสอบคนละ 15 นาที
6. นำแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่สร้างไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีอายุ 4 – 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนสามเสนนอก โดยผู้วิจัยทำการทดสอบและบันทึกคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน เพื่อศึกษาความชัดเจนของทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

วิธีการหาคุณภาพของแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

- นำแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องของทักษะกับจุดประสงค์ จำนวน 3 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

รศ.วีธีร์ ตระกูลงาม	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
ดร.วรรณาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร
อาจารย์สำเร็จ จันทร์โอกุล	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลสามเสน กรุงเทพมหานคร

2. นำแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความเห็นตรงกันของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน ดังต่อไปนี้

- +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้อง
- 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจ
- 1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้อง

3. ปรับปรุงแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน ดังนี้

- ปรับปรุงรูปภาพ โดยการใช้ภาพจริงและมีความสัมพันธ์กับคำถาม เพื่อสื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ แบบทดสอบชุดที่ 1 – 2 และชุดที่ 2
- ตรวจสอบการพิมพ์ของคู่มือและแบบทดสอบให้ถูกต้อง
- ปรับการใช้ภาษาในคำถามที่ใช้ในการประเมินเด็กแต่ละข้อให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย

4. หาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบโดยนำแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ลงความเห็นและให้คะแนนแบบทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับทักษะและจุดประสงค์ แล้วคัดเลือกข้อที่มี IOC เท่ากับ .50 (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 89) จำนวนแบบทดสอบมีทั้งหมด 21 ข้อ จำนวน 21 คะแนน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .80 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก จ)

5. แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 อายุ 4 – 5 ปี โรงเรียนสามเสนนอก สำนักเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยทำการทดสอบและบันทึกผลการทดสอบ นำคะแนนมาคิดค่าอำนาจจำแนกรายข้อเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) .20 ขึ้นไป เมื่อนำแบบทดสอบไป try out ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .31 - .87 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก จ)

6. หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน มาวิเคราะห์ซ้ำเพื่อหา (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 200; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951) จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่น .90

การสร้างแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเด็กปฐมวัย การสังเกตพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรมและเกณฑ์พัฒนาการและพฤติกรรมของนักเรียน 4 - 5 ปี จากคู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 15)

2. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย กับของศรียา นิยมธรรมและประภัสร์ นิยมธรรม (2541) ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์ (2529) มยุรี กันทะลือ (2543) สมภาพร สามเตี้ย (2545) ปานใจ จารุวณิช (2548) และเอกสารทางการศึกษาปฐมวัย

3. ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 , 2 , 3 มากำหนดขอบเขตของลักษณะทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมของ สมภาพร สามเตี้ย (2545) ปานใจ จารุวณิช (2548) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานเกี่ยวกับทักษะการพูดภาษาไทย มี 2 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ รวม 6 ข้อ ได้แก่

4.1 ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ จำนวน 3 ข้อ

4.1.1 การใช้คำได้ตรงกับภาพ จำนวน 1 ข้อ

4.1.2 พูดยุติความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ จำนวน 1 ข้อ

4.1.3 หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่เกี่ยวข้องได้ จำนวน 1 ข้อ

4.2 ด้านการเล่าเรื่อง จำนวน 3 ข้อ

4.2.1 การเชื่อมโยงประโยค สร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์

จำนวน 1 ข้อ

4.2.2 เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง จำนวน 1 ข้อ

4.2.3 พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์ จำนวน 1 ข้อ

5. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อ 1, 2, 3 และ 4 มาสร้างเกณฑ์การประเมินแบบสังเกตให้ครอบคลุมทักษะทางการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานในโรงเรียนสามเสนนอกทั้ง 2 ด้าน โดยสร้างเป็นแบบประเมินค่า กำหนดตัวเลข 2 ระดับได้แก่ 0,1

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกต

0 หมายถึง เด็กปฏิบัติไม่ได้ คือ เด็กพูดภาษาอีสานมากกว่าภาษาไทย หรือพูดแต่ภาษาอีสาน

1 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ คือ เด็กพูดภาษาไทยมากกว่าภาษาอีสาน หรือพูดภาษาไทยทั้งหมด

ระดับการประเมินทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ระดับดีมาก ได้คะแนน 3 คะแนน

ระดับดี ได้คะแนน 2 คะแนน

ระดับพอใช้ ได้คะแนน 1 คะแนน

ระดับควรปรับปรุง ได้คะแนน 0 คะแนน

6. ในการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ทำโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย รวมผู้สังเกตจำนวน 2 คน ผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นบุคคลที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับเด็กอย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี ก่อนการสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการทดลองจนกระบวนการในการสังเกตให้กับผู้ช่วยผู้วิจัย

7. นำแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่สร้างไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีอายุ 4 – 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนสามเสนนอก โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry – Stock. 1996 : 256) เพื่อศึกษาความชัดเจนของทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

วิธีการหาคุณภาพของแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

1. นำแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ จำนวน 3 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

รศ.วัชรวิ ตระกูลงาม	อาจารย์คณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
ดร.วรรณาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร
อาจารย์สำเร็จ จันทรโสภา	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน กรุงเทพมหานคร

2. นำแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมิน ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความเห็นตรงกันของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน ดังต่อไปนี้

+1	หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้อง
0	หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจ
-1	หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้อง

3. ปรับปรุงแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน

4. หาความเที่ยงตรงของแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ลงความเห็นและให้คะแนนแบบทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับทักษะและจุดประสงค์ แล้วคัดเลือกข้อที่มี IOC เท่ากับ .50 (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 89) จำนวนแบบสังเกตมี 2 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ รวม 6 ข้อ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .89 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก จ)

5. นำแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่สร้างไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีอายุ 4 – 5 ปี จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนสามเสนนอก โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน รวมเป็นผู้สังเกต 2 คน ร่วมกันทำการสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานตามข้อ 4 ในระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติและนำผลคะแนนของการสังเกตที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตจากผู้สังเกต 2 คน โดยใช้สูตรความเชื่อมั่นของการสังเกต RAI (Burry – Stock. 1996: 256) ผลของการหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตพบว่าค่า RAI = .83 ถือว่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตอยู่ในระดับสูง (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก จ)

6. คะแนนจากแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ 8 สัปดาห์ นำมาประเมินระดับทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ผู้วิจัยแบ่งการประเมินเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก , ดี , พอใช้และควรปรับปรุง

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Quasi – Experimental Research Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองที่ประยุกต์มาจากการดำเนินการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 249) มีขั้นตอนดังนี้

1. สัปดาห์แรกก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แบบทดสอบที่จัดทำขึ้น ทำการทดสอบ
2. ในระหว่างที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติครูผู้สอนทำการสังเกตและบันทึกทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน นำผลการสังเกตที่ได้มาสรุปคะแนนลงในแบบสังเกตทุกสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์
3. หลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ทำการทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ในสัปดาห์ที่ 9 เป็นรายบุคคลและบันทึกคะแนนซึ่งแบบแผนการทดลองดังกล่าวมีดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง	ทำการทดลอง	หลังทดลอง
E	T ₁	X	T ₂
E	แทน	กลุ่มตัวอย่าง	
X	แทน	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ	
T ₁	แทน	ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ	
T ₂	แทน	ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ	

ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

ในการทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ วันละ 50 นาที โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ก่อนการทดลองผู้วิจัยนำกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ทำการทดสอบทักษะทางการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน (Pretest) แล้วนำข้อมูล มาวิเคราะห์หาคะแนนพื้นฐานของเด็กปฐมวัยไทยอีสานแต่ละคนในแต่ละด้าน

2. ดำเนินการทดลองโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ กับกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงเวลา 09.00 – 09.50 น. เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ ในวันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ วันละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรม ตามขั้นตอนในการจัดกิจกรรม

ตาราง 2 แสดงกำหนดระยะเวลาดำเนินการทดลอง

วิธีดำเนินการ	คาบกิจกรรม	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
ก่อนการทดลองสังเกตทักษะทางการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน เป็นรายบุคคล เป็นเวลา 1 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน รวม 3 ครั้ง ก่อนสัปดาห์ที่ทำการทดลอง	1. คาบกิจกรรมเสริมประสบการณ์	วันจันทร์	09.00 – 09.50 น.
	2. คาบกิจกรรมเสรี	วันอังคาร	09.50 – 10.50 น.
	3. คาบกิจกรรมกลางแจ้ง	วันพุธ	10.50 – 11.30 น.
ดำเนินการทดลองการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน รวม 24 ครั้ง	1. คาบกิจกรรมเสริมประสบการณ์	วันจันทร์	09.00 – 09.50 น.
		วันอังคาร	09.00 – 09.50 น.
		วันพุธ	09.00 – 09.50 น.

3. ระหว่างเด็กทำกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ในวันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ ครูผู้สอนทำการสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานนำข้อมูลมาสรุปและบันทึกลงในแบบสังเกต 2 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ จำนวน 3 ข้อ

3.1.1 การใช้คำได้ตรงกับภาพ จำนวน 1 ข้อ

3.1.2 พูดยุติแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ จำนวน 1 ข้อ

3.1.3 หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่เกี่ยวข้อได้ จำนวน 1 ข้อ

3.2 ด้านการเล่าเรื่อง จำนวน 3 ข้อ

3.2.1 การเชื่อมโยงประโยค สร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์

จำนวน 1 ข้อ

3.2.2 เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง จำนวน 1 ข้อ

3.2.3 พูดยุติสัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์ จำนวน 1 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกต

0 หมายถึง เด็กปฏิบัติไม่ได้ คือ เด็กพูดภาษาอีสานมากกว่าภาษาไทย หรือพูดแต่ภาษาอีสาน

1 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ คือ เด็กพูดภาษาไทยมากกว่าภาษาอีสาน หรือพูดภาษาไทยทั้งหมด

เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์

2. เมื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติครบ 8 สัปดาห์

ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ (Posttest) กับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบที่ใช้ก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบและการสังเกตไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.00 – 09.50 น. โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ (Pretest) และทำการทดสอบหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ (Posttest) ด้วยแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากคะแนนแบบทดสอบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ไปวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ
3. ระหว่างที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ผู้วิจัยทำการสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน 2 ด้านได้แก่
 - 3.1 ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ประกอบด้วย การใช้คำได้ตรงกับภาพ , พูดแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ ,หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่เกี่ยวข้อกันได้
 - 3.2 ด้านการเล่าเรื่อง ประกอบด้วย การเชื่อมโยงประโยค สร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์ ,เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง,พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์
4. ทำการสังเกตและบันทึกคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ในแต่ละสัปดาห์เป็นรายบุคคล โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดจากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ ทั้ง 8 สัปดาห์ ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนดังนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานโดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติรายบุคคลและรายสัปดาห์
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้ t – test แบบ Dependent Samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ
 - 1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบและแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างทักษะกับจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526: 89) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพัฒนาการกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (try out) กับเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน วิธีหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Berry – Stock.1996 : 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{K=1}^K \sum_{N=1}^N |R1kn - R2kn|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ	$R1kn, R2kn$	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ
	N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
	K	แทน	จำนวนทักษะการพูด
	I	แทน	จำนวนช่วงคะแนน (0, 1)

1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบัค (ลัวัน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 200; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

1.4 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมทั้งหมด (Item – Total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2547: 118)

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสานในกลุ่ม
	x	แทน	คะแนนรายชื่อ
	y	แทน	คะแนนรวมทั้งหมด

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 79)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
	$(\sum X)^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมคะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสานทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้สูตร t – test for dependent samples (ล้วน สายยศ; & อังคณา สายยศ. 2538: 104) โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	การแจกแจงแบบที
	D	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่อง ทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการแปรความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
K	แทน	จำนวนข้อสอบ
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าวิกฤตที่ใช้ในการแจกแจงความถี่
p	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์แปรผลข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติแต่ละช่วงสัปดาห์

1.1 การวิเคราะห์คะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติแต่ละช่วงสัปดาห์ รายบุคคล

1.2 การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติแต่ละช่วงสัปดาห์ รายกลุ่ม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

2.1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์

2.2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ด้านการเล่าเรื่อง

2.3 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

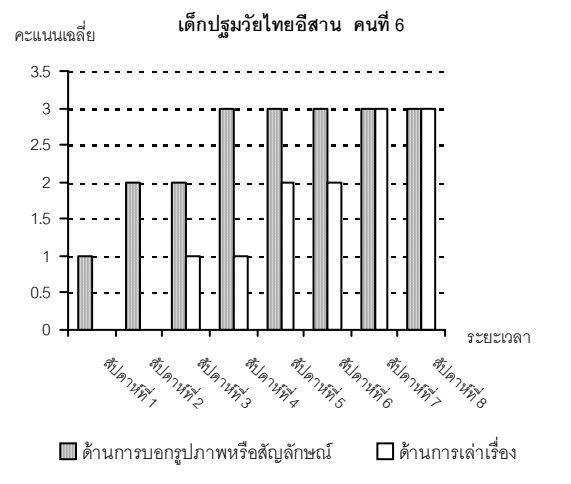
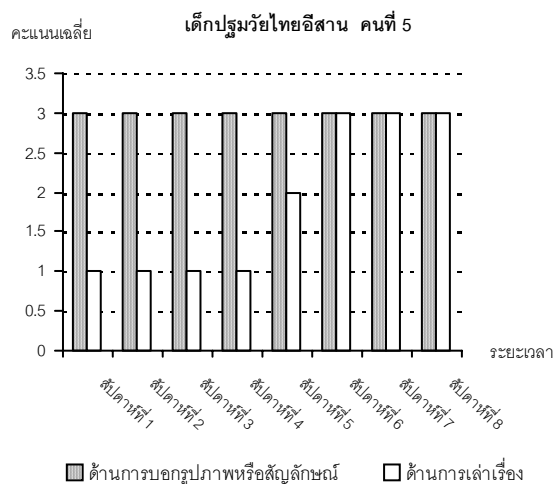
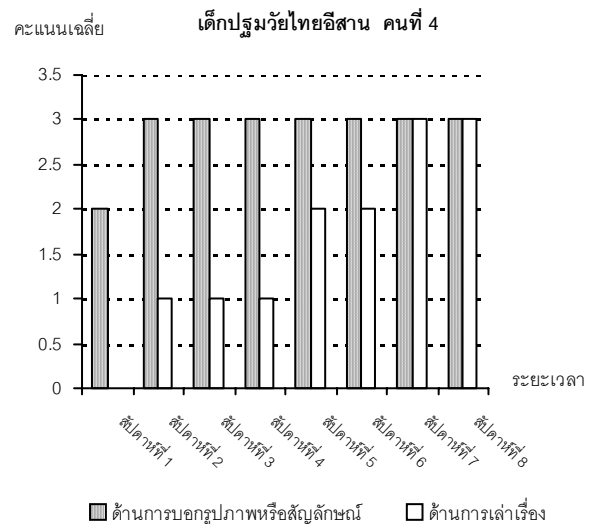
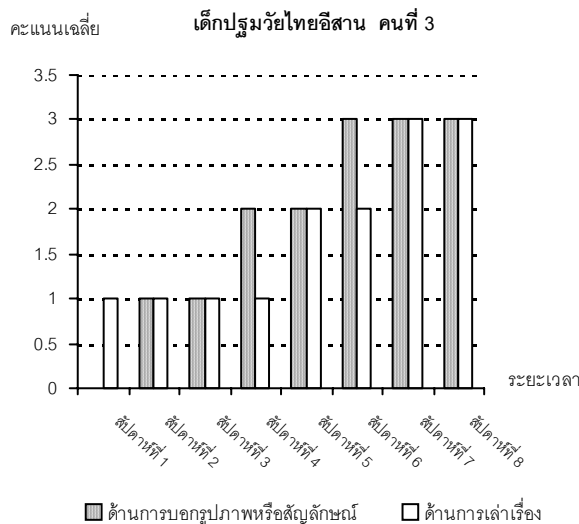
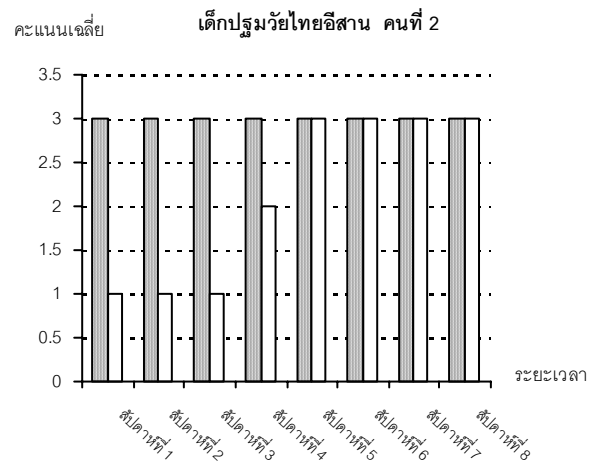
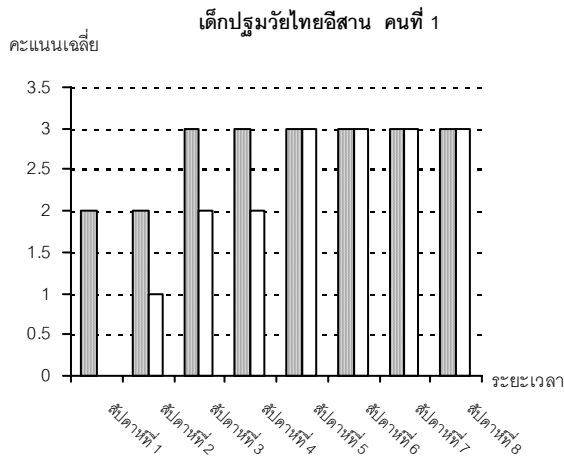
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ปรากฏผลดังนี้

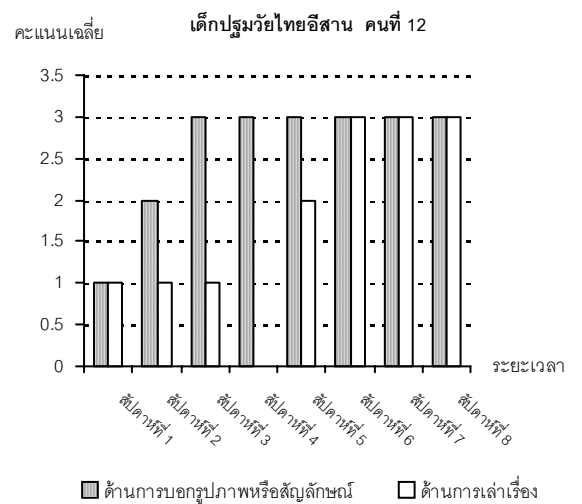
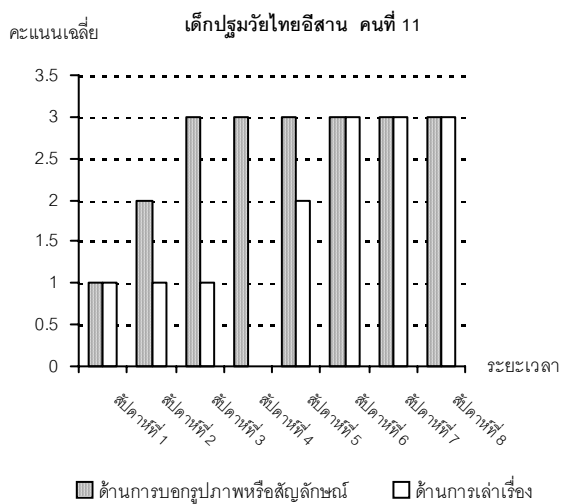
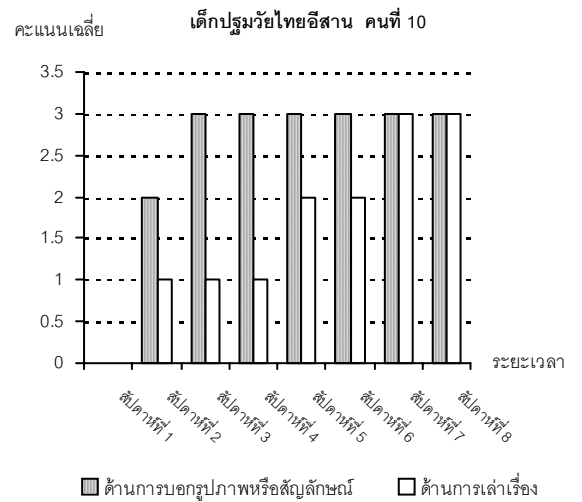
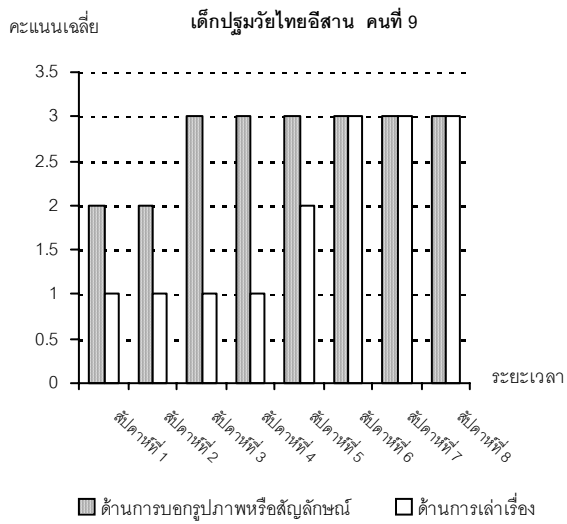
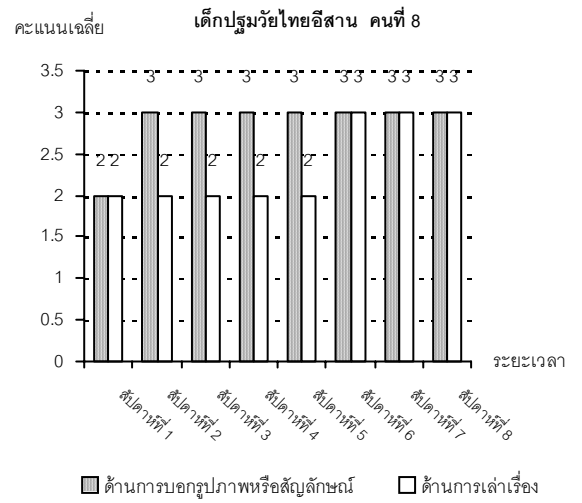
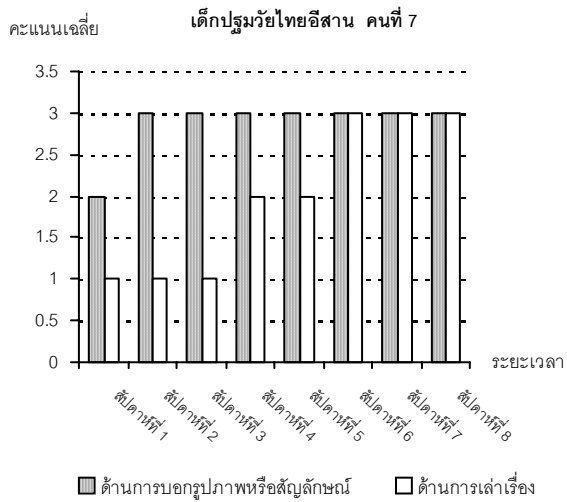
ตอนที่ 1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ แต่ละช่วงสัปดาห์

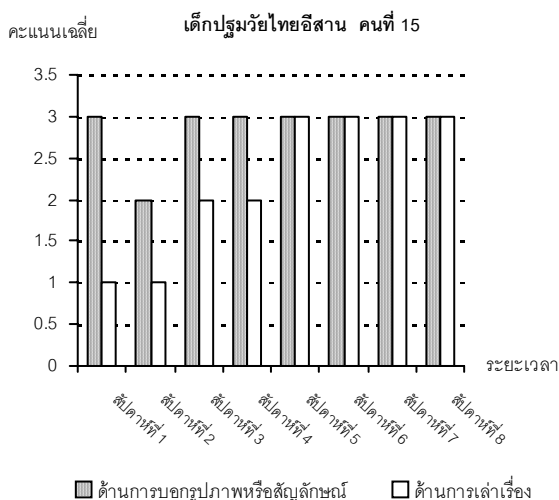
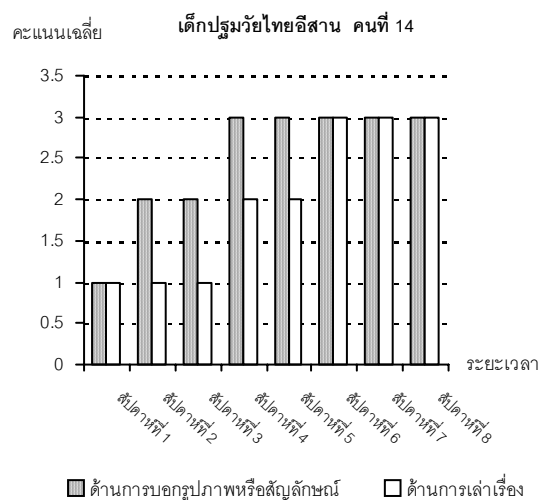
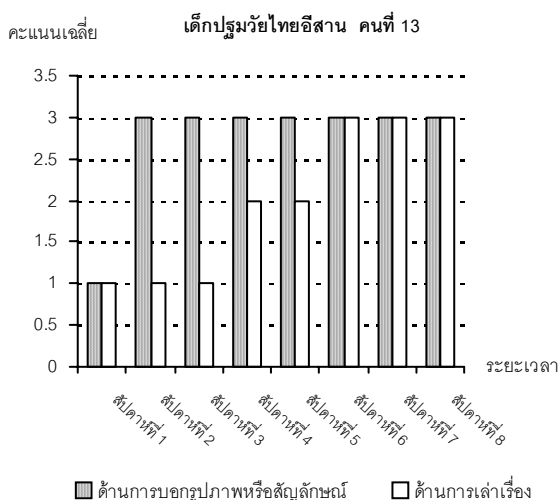
1.1 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ แต่ละช่วงสัปดาห์ ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และด้านการเล่าเรื่อง รายบุคคล

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและทำการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติรายด้าน เป็นรายบุคคลในสัปดาห์ที่ 1 – 8 ดังแสดงในตาราง 3

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของ
 เด็กปฐมวัยไทยอีสานรายด้านในแต่ละสัปดาห์ของการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษา
 แบบธรรมชาติ รายบุคคล

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทย ของเด็กปฐมวัยไทยอีสานรายด้านระหว่างจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ รายบุคคล

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 และจากภาพประกอบ 2 ปรากฏว่าคะแนนทักษะการพูดภาษาไทย ของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ของนักเรียนคนที่ 1 – 10 , 13 – 15 มีค่าเฉลี่ยตลอดช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยทักษะการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และด้านการเล่าเรื่องของ เด็กปฐมวัยไทยอีสานมี แนวโน้มสูงขึ้น แต่มีนักเรียนคนที่ 11 ในสัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยทักษะการพูดภาษาไทยด้านการเล่า เรื่องลดลง เนื่องจากขาดเรียนไป 2 วัน เพราะไม่สบายพอมาทำกิจกรรมในวันสุดท้ายจึงไม่สามารถ ตอบคำถามเรื่องราวที่เรียนไปแล้วได้ นักเรียนคนที่ 12 สัปดาห์ที่ 4 ค่าเฉลี่ยทักษะการพูดภาษาไทย ด้านการเล่าเรื่องลดลง เนื่องจากขาดเรียนไป 2 วัน ผู้ปกครองพาไปต่างจังหวัดทำให้ไม่สนใจไม่ยอมพูด หรือตอบคำถามและเมื่อวิเคราะห์เป็นรายบุคคล พบว่า

เด็กปฐมวัยไทยอีสานคนที่ 13 เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติมีทักษะการพูดภาษาไทยในด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ในสัปดาห์ที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ สัปดาห์ที่ 2 – 8 มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการเล่าเรื่องในสัปดาห์ที่ 1 - 4 มีคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ สัปดาห์ที่ 5 - 6 มีคะแนนอยู่ในระดับดีและสัปดาห์ที่ 7 – 8 มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก

เด็กปฐมวัยไทยอีสานคนที่ 14 เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติมีทักษะการพูดภาษาไทยในด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ในสัปดาห์ที่ 1 อยู่ในระดับพอใช้ สัปดาห์ที่ 2 – 3 มีคะแนนอยู่ในระดับดี สัปดาห์ที่ 4 – 8 มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการเล่าเรื่อง ในสัปดาห์ที่ 1 - 3 มีคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ สัปดาห์ที่ 4 - 5 มีคะแนนอยู่ในระดับดีและสัปดาห์ที่ 6 – 8 มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก

เด็กปฐมวัยไทยอีสานคนที่ 15 เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติมีทักษะการพูดภาษาไทยในด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ในสัปดาห์ที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก สัปดาห์ที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับดี สัปดาห์ที่ 3 – 8 มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการเล่าเรื่อง ในสัปดาห์ที่ 1 - 2 มีคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ สัปดาห์ที่ 3 - 4 มีคะแนนอยู่ในระดับดีและสัปดาห์ที่ 5 – 8 มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก

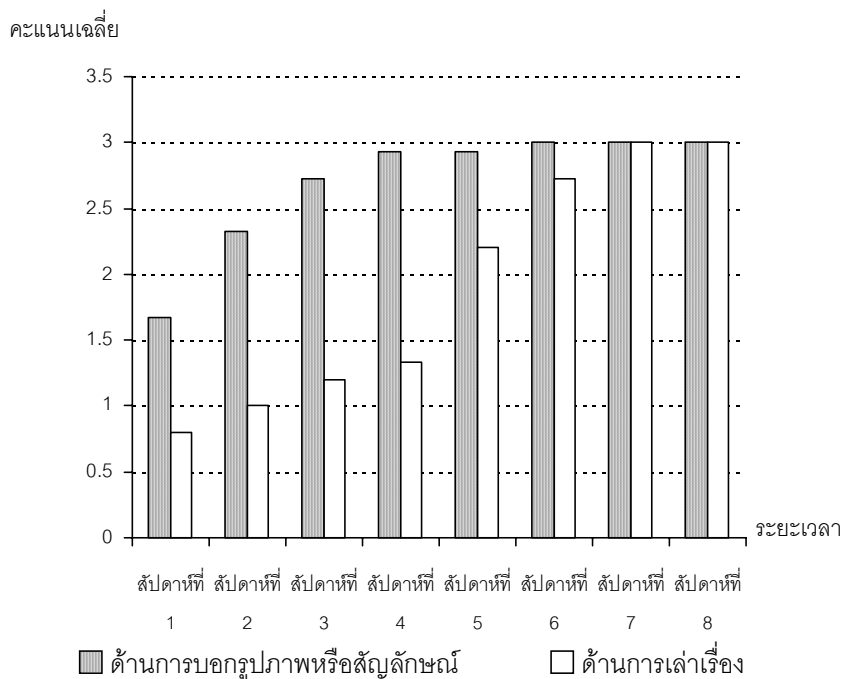
1.2 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติแต่ละช่วงสัปดาห์ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และด้านการเล่าเรื่องเป็นรายกลุ่ม

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและทำการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติรายด้าน เป็นรายกลุ่มในสัปดาห์ที่ 1 – 8 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยคะแนนทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติแต่ละช่วงสัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม

ทักษะทางการพูด	ค่าเฉลี่ยรายสัปดาห์ (\bar{X})							
	1	2	3	4	5	6	7	8
ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์	1.87	2.6	2.73	2.93	2.93	2.93	3	3
ด้านการเล่าเรื่อง	0.93	1.27	1.47	1.73	2.33	2.80	3	3

แผนภูมิแสดงคะแนนเฉลี่ยของแบบสังเกตทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานรายด้านระหว่างจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เป็นรายกลุ่ม

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงคะแนนเฉลี่ยแบบสังเกตทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานรายด้านระหว่างจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ รายกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 และจากภาพประกอบ 3 แสดงว่าตลอดช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์คะแนนเฉลี่ยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และด้านการเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัยไทยอีสานมีแนวโน้มสูงขึ้น และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายกลุ่ม พบว่า

สัปดาห์ที่ 1 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ คะแนนโดยเฉลี่ย 1.67 ด้านการเล่าเรื่องคะแนนโดยเฉลี่ย 0.8 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 3 คน ระดับพอใช้ 5 คน ระดับควรปรับปรุง 2 คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง 1 คน ระดับพอใช้ 10 คน ระดับควรปรับปรุง 4 คน

สัปดาห์ที่ 2 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ คะแนนโดยเฉลี่ย 2.33 ด้านการเล่าเรื่องคะแนนโดยเฉลี่ย 1 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 6 คน ระดับปานกลาง 8 คน ระดับพอใช้ 1 คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง 1 คน ระดับพอใช้ 13 คน ระดับควรปรับปรุง 1 คน

สัปดาห์ที่ 3 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์คะแนนโดยเฉลี่ย 2.73 ด้านการเล่าเรื่องคะแนนโดยเฉลี่ย 1.2 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 12 คน ระดับปานกลาง 2 คน ระดับพอใช้ 5 คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง 3 คน ระดับพอใช้ 12 คน

สัปดาห์ที่ 4 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์คะแนนโดยเฉลี่ย 2.93 ด้านการเล่าเรื่องคะแนนโดยเฉลี่ย 1.33 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 14 คน ระดับปานกลาง 1 คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง 6 คน ระดับพอใช้ 7 คน ระดับควรปรับปรุง 2 คน

สัปดาห์ที่ 5 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์คะแนนโดยเฉลี่ย 2.93 ด้านการเล่าเรื่องคะแนนโดยเฉลี่ย 2.2 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 14 คน ระดับปานกลาง 1 คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับดี 3 คน ระดับปานกลาง 12 คน

สัปดาห์ที่ 6 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์
คะแนนโดยเฉลี่ย 3 ด้านการเล่าเรื่องคะแนนโดยเฉลี่ย 2.73 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 15 คน คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง 10 คน ระดับปานกลาง 5 คน

สัปดาห์ที่ 7 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์
คะแนนโดยเฉลี่ย 3 ด้านการเล่าเรื่อง คะแนนโดยเฉลี่ย 3 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 15 คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับดี 15 คน

สัปดาห์ที่ 8 ทักษะด้านการพูดภาษาไทยด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์
คะแนนโดยเฉลี่ย 3 ด้านการเล่าเรื่องคะแนนโดยเฉลี่ย 3 ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสาน

ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ อยู่ในระดับดี 15 คน

ด้านการเล่าเรื่อง อยู่ในระดับดี 15 คน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ค่าเฉลี่ยและ
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลัง
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์

2.1 การวิเคราะห์ตารางครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ยและ
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์
ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์

ทักษะทางการพูดภาษาไทย	N	K	\bar{X}	S.D.
ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์				
ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	15	18	18.20	3.10
หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	15	18	32.20	2.37

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่า คะแนนทักษะการพูดภาษาไทยด้านการบอก
รูปภาพหรือสัญลักษณ์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบ
ธรรมชาติมีค่าเฉลี่ย 18.20 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
มีค่าเฉลี่ย 32.20

2.2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของ
เด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ด้านการเล่าเรื่อง

การวิเคราะห์ตารางครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐานของทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการเล่าเรื่อง ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ด้านการเล่าเรื่อง

ทักษะทางการพูดภาษาไทย	N	K	\bar{X}	S.D.
ด้านการเล่าเรื่อง				
ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	15	3	.47	.74
หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	15	3	3.53	.74

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 ปรากฏว่าคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการเล่าเรื่องมีค่าเฉลี่ย 0.47 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติมีค่าเฉลี่ย 3.53

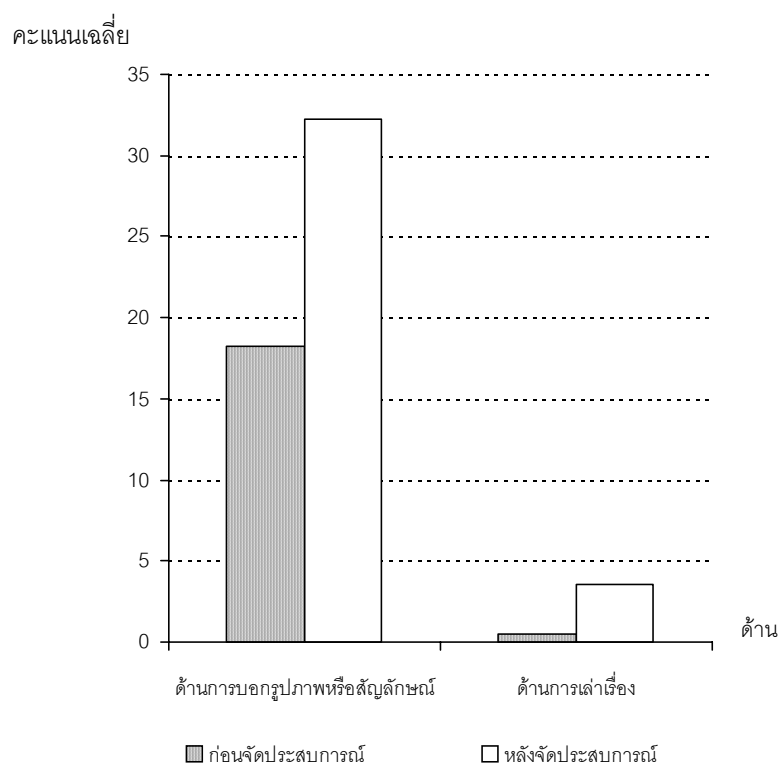
2.3 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ทักษะทางการพูดภาษาไทย	N	K	\bar{X}	S.D.	t	p
ด้านที่ 1						
ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	15	18	18.20	3.10	24.25*	.000
หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้		18	32.20	2.37		
ด้านที่ 2						
ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	15	3	.47	.743	46.00*	.000
หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้		3	3.53	.743		
ก่อนทดลอง	15	21	18.67	3.56	28.57*	.000
หลังทดลอง	15	21	35.73	2.96		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานเป็นรายด้านก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานเป็นรายด้านก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

จากตาราง 7 และจากภาพประกอบ 4 แสดงว่าหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน พบว่ามีทักษะการพูดภาษาไทยโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และด้านการเล่าเรื่องสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาทักษะทางการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางภาษาตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบธรรมชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบธรรมชาติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครู ในการใช้วัตกรรมการเรียนการสอน โดยการนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางภาษาแบบธรรมชาติ มาใช้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยเน้นการพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านต่าง ๆ ได้

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

หลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ใช้ภาษาไทยจะมีทักษะด้านการพูดภาษาไทยโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชาวไทยอีสาน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสามเสนนอก สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากนักเรียน 12 ห้องคัดเลือกห้องที่มีเด็กไทยอีสานมากที่สุด 1 ห้อง
2. จากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนที่มาโรงเรียนสม่ำเสมอ จำนวน 15 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ วันละ 50 นาที รวม 24 ครั้ง

วิธีดำเนินการทดลอง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.00 – 09.50 น. โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ (Pretest) และทำการทดสอบหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ (Posttest) ด้วยแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากคะแนนแบบทดสอบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ
3. ระหว่างที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ผู้วิจัยทำการสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน 2 ด้าน ได้แก่
 - 3.1 ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ประกอบด้วยการใช้คำได้ตรงกับภาพ พูดแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่เกี่ยวข้องได้
 - 3.2 ด้านการเล่าเรื่อง ประกอบด้วย การเชื่อมโยงประโยค สร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์ เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์

ทำการสังเกตและบันทึกคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานในแต่ละสัปดาห์เป็นรายบุคคล โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดจากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้ง 8 สัปดาห์ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางการพูด \bar{X} และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

1. จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติเด็กปฐมวัยไทยอีสานหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติมีทักษะการพูดภาษาไทยภาพรวมและจำแนกรายด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ในระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ พบว่า

- 1.1 เด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายบุคคลในแต่ละสัปดาห์พบว่า

ผลจากคะแนนการสังเกตทำให้ทราบถึงพื้นฐานทางด้านการพูดภาษาไทยและประสบการณ์เดิมของเด็กปฐมวัยไทยอีสานในแต่ละคนหลัง และระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ผ่านกิจกรรมส่งเสริมทักษะการพูดทั้ง 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์แรกที่เด็กปฐมวัยไทยอีสาน 15 คน ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษา

แบบธรรมชาติ มีทักษะการพูดภาษาไทย ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์อยู่ในระดับดี 3 คน ระดับพอใช้ 5 คน ระดับปรับปรุง 2 คน และด้านการเล่าเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง 1 คน ระดับพอใช้ 10 คน ระดับควรปรับปรุง 2 คน คะแนนทักษะด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าด้านการเล่าเรื่อง เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2550 จากสาเหตุนี้ทำให้เด็กปฐมวัยไทย อีสานมีการปรับภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับครูผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ทำให้ทักษะทางการพูดภาษาไทยในสัปดาห์แรก มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในด้านการเล่าเรื่องยังต้องได้รับการแนะนำ และฝึกฝนจากครูผู้สอนเพิ่มขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะด้านการเล่าเรื่องให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แมคคินทอชที่กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กว่า มี 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เด็กต้องมีโอกาสรับฟังภาษาที่จะเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และสามารถแยกแยะความแตกต่างของคำที่ได้ยินและสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง ขั้นตอนที่ 2 เด็กจะพยายามเลียนแบบคำ วลีหรือรูปประโยคจากครู ขั้นตอนที่ 3 เด็กจะพยายามออกเสียงและพูดออกมาให้ถูกต้องและเป็นไปโดยอัตโนมัติด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาให้ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานสูงขึ้น ระหว่างที่จัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสานทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานแต่ละคนมีคะแนนทักษะการพูดแตกต่างกัน มีสาเหตุหลักคือ ตัวเด็ก เด็กบางคนมีอายุน้อยเมื่อเข้าเรียน การที่เด็กเข้าเรียนเร็วมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่ข้อเสียคือ เด็กมีประสบการณ์ทางภาษาน้อยจะรู้จักแต่ใช้ภาษาประจำถิ่นของตนและจะเริ่มมีการพัฒนาขึ้นช่วงอายุ 3-4 ปี แต่บางคนอาจช้ากว่านั้น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กในด้านความสามารถ ความต้องการ เป้าหมายและความสนใจในการเรียน (พิณทิพย์ ทวยเจริญ. 2536: 20) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิเซล ที่กล่าวว่า พัฒนาการของเด็กจะเป็นไปตามธรรมชาติ ตามอายุของเด็ก เมื่อถึงวันนั้นเด็กจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ โดยไม่ต้องไปเร่งหรือฝึกเด็ก นักการศึกษาหรือพ่อแม่ควรให้อิสระเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นหากต้องการให้เด็กมีการพัฒนาทักษะการพูด เด็กควรได้รับการจัดกิจกรรมแบบซ้ำๆ เพื่อให้เกิดการซึมซับ สอดคล้องกับแนวคิดของซิมชัน ที่ศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กอนุบาล 4 ปี ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลจากการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้นและบุคคลที่จะช่วยส่งเสริมและทำให้เด็กพัฒนาทักษะการพูดเพิ่มขึ้นคือ ครู สอดคล้องกับแนวคิดของเฟรนเดอร์ (1980. อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527: 12) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ของเด็กเพราะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน หากครูรู้จักกระตุ้น ใช้คำถาม แนะนำแนวทาง ให้คำชมเชย จะได้รับพฤติกรรมตอบสนองจากนักเรียนในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ นางเยาว์ คลินิกฉาย (2543: บทคัดย่อ) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดมากกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ

1.2 การวิเคราะห์ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติแต่ละช่วงสัปดาห์เป็นรายกลุ่ม พบว่า

หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมส่งเสริมทักษะการพูดทั้ง 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ก่อนที่เด็กปฐมวัยไทยอีสาน 15 คน จะได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ มีทักษะการพูดภาษาไทย ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์โดยเฉลี่ย 1.6 และด้านการเล่าเรื่องโดยเฉลี่ย 0.8 คะแนน ทักษะด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าด้านการเล่าเรื่อง ผลจากคะแนนการสังเกตทำให้ทราบถึงพื้นฐานทางด้านการพูดภาษาไทยและประสบการณ์เดิมของเด็กปฐมวัยไทยอีสานในแต่ละคน ทำให้ทราบถึงวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสานให้เหมาะสมกับตัวเด็ก โดยนำหลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (กรมวิชาการ, 2540: 23 -24) ได้แก่ กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกันจึงควรจัดให้มีกิจกรรมหลายประเภทที่เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กมีโอกาสเลือกตามความสนใจและ กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่让孩子ทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ โดยเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม ครุณาหลักการดังกล่าวและแนวทางการจัดกิจกรรมของ ผุสดี กุญอินทร์ (2536: 186 – 187) ที่กล่าวถึงได้แก่ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทำให้เด็กเกิดความวางใจทำให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออก การกระตุ้นให้เด็กพูด สนทนาให้เด็กได้ตอบโดยไม่บีบบังคับ เพื่อให้เด็กรู้สึกเหมือนคุยธรรมดา เมื่อเด็กเริ่มมั่นใจแล้วกระตุ้นให้เด็ก เล่าเรื่องที่เด็กมีประสบการณ์หรือเรื่องที่ใกล้ตัว จัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการพูดให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์และเนื้อหาในหลักสูตร โดยเลือกกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กเล่นและได้รับความรู้ไปด้วย และส่งเสริม ให้เด็กกล้าแสดงออกในโอกาสต่างๆ เพื่อให้เด็กได้พูดได้ถูกต้อง โดยใช้วิธีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยให้กับเด็กปฐมวัยไทย ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เด็กพบ ทำให้เกิดการปรับภาษาขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของไวโกตสกีที่กล่าวว่า อิทธิพลของสังคมและกลุ่มบุคคลอื่นมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่ละน้อยโดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น จนเด็กสามารถคิดและเกิดเป็นความรู้ภายในตนเองได้จึงทำให้ทักษะทางการพูดภาษาไทยในสัปดาห์แรกมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีแต่ในด้านการเล่าเรื่อง เด็กยังไม่สามารถใช้คำศัพท์

เชื่อมโยงประโยคและการเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องได้ ส่วนหนึ่งมาจากจำนวนเด็กที่เรียนในห้องมีจำนวนถึง 60 คน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้เน้นเฉพาะกลุ่มทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยไทย อีสาน ซึ่งต้องมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทย รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะด้านนี้ ครูควรจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการและจัดการจัดการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับเด็กทำให้ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ เพียเจต์ (1955 : 87) ที่กล่าวว่า การเรียนเป็นกระบวนการที่อาศัยความกระตือรือร้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมเกมการศึกษากิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ช่วยจูงใจเด็ก ในการเรียนรู้แบบต่างๆ ที่ต้องฝึก ทำให้เด็กไม่สนใจมีส่วนร่วมในการเรียนทำให้เด็กเกิดความสนุก สนานและยังช่วยทบทวนเนื้อหาและฝึกทักษะทางภาษาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาพร สามเตี้ย ที่ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยการเล่นเกมทางภาษากับเด็กปฐมวัยอายุ 5 – 6 ปี จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดเฉลี่ยรวมก่อนการจัด กิจกรรมและหลังจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้น ส่วนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของโลเวนเฟลด์ (1987: 77) กล่าวว่า การที่เด็กได้ปฏิบัติงานศิลปะนั้น ช่วยส่งเสริม พัฒนาการด้านสุนทรียภาพ การรับรู้สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสร้างสรรค์และเทคนิคการ ทำงานและศิลปะช่วยเด็กเป็นตัวของตัวเองแทนการเลียนแบบผู้อื่น เด็กแต่ละคนมีความต้องการ ภายในที่จะแสดงออก ศิลปะถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออก ซึ่งความต้องการ ภายในของตน ศิลปะเป็นกระบวนการพื้นฐานของมนุษย์และช่วยให้มนุษย์ได้สำรวจ ทดลองและ ค้นพบ รวมตลอดถึงแสดงออกซึ่งความคิดความรู้และประสบการณ์ของตน ศิลปะเป็นกระบวนการซึ่ง ความคิดพัฒนาขึ้น จากกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมจึงสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กสนใจ ที่จะทำกิจกรรมและเกิดการรับรู้ผ่านกิจกรรมที่ทำ สอดคล้องกับแนวความคิดของการ์เวีย (1976: 14) ที่เสนอแนะครูเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อสอนภาษาที่สองให้กับเด็ก ได้แก่ การเล่นเกม บท สมนิติ เรื่องเล่า คำคล้องจองและเพลงและเกมส์ จะเห็นว่าเมื่อเด็กได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติในทุกๆ สัปดาห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการพูดของเด็ก ปฐมวัยไทยอีสานสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่มีกลุ่มตัวอย่างคนที่ 11 ในสัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยทักษะ การพูด ด้านการเล่าเรื่องลดลง เนื่องจากสัปดาห์นี้ไม่สบายและไม่รู้จักคำที่ใช้แทนรูปภาพที่นำไปใช้ใน กิจกรรมเกมการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ 12 สัปดาห์ที่ 4 ค่าเฉลี่ยทักษะการพูดภาษาไทยด้านที่ 2 ลดลง เนื่องจากขาดเรียนไป 2 วัน เพราะผู้ปกครองไปต่างจังหวัด ซึ่งอารี สัตนหวิ (2537 : 188) กล่าวว่า การพัฒนาทางภาษาเกิดจากการติดต่อและโต้ตอบระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กกับผู้ใหญ่และการให้

การยอมรับในสิ่งที่เด็กแสดงออกเป็นการกระตุ้นให้เด็กพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ ชอมสกี (Chomsky) ซึ่งกล่าวว่า เด็กเกิดมาพร้อมกับความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษา อายุประมาณ 4 ปี เด็กจะเรียนรู้ภาษามากมายประสบการณ์และการเลียนแบบนั้น เพราะว่าหลังการทดลองเด็กกลุ่มทดลองอายุอายุ 4 – 6 ปีสามารถวาดภาพสื่อสารได้ เพราะมีประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดประสบการณ์ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ยิ่งเด็กได้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมศิลปะ วาดรูป ตีตะปี่ ฟังนิทาน ฟังการอ่านหนังสือ พูดคำคล้องจอง ร้องเพลง ตลอดจนการทำ cooking ในการจัดกิจกรรมประจำวัน จากการจัดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมทำให้ในสัปดาห์ที่ 8 นักเรียนทุกคนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทักษะการพูดอยู่ในระดับดี

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

2.1 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ปรากฏว่า ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีค่าเฉลี่ยทักษะการพูดมีคะแนนเฉลี่ย 18.20 คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.10 หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีคะแนนเฉลี่ยทางการพูดเป็น 32.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.37 จากการประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติผ่านการจัดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม ส่งผลทำให้เด็กมีการเชื่อมโยงความคิดจากการทำกิจกรรมเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการกระทำ สอดคล้องกับแนวคิดของ ราซี ทองสวัสดิ์ (2527: 7) กล่าวว่าเด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงได้พัฒนาภาษา เด็กปฐมวัยสามารถเข้าใจคำศัพท์ที่สัมพันธ์กันกับสิ่งของหรือภาพได้และสามารถเข้าใจคำศัพท์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนวัตถุสิ่งของ สามารถเชื่อมโยงคำ 2 คำกับสิ่งของสองสิ่งได้และสามารถพูดคำถามได้ถูกต้อง ยิ่งความสามารถในการเรียนรู้ด้านการพูดของเด็กเป็นผลมาจากการที่ให้ได้มีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ พูดคุยสนทนาร่วมกับผู้อื่นเสมอ การพูดบ่อยๆ จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนการออกเสียงต่างๆ และฝึกการนำคำมาเรียงเป็นประโยคด้วย ซึ่งสอดคล้องกับภรณ์ คุรุรัตน์ (2535 : 17 – 18) ได้กล่าวว่า ความสามารถการใช้ภาษาของเด็กนั้นย่อมเป็นผลเนื่องมาจากโอกาสที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น จึงทำให้ความสามารถทางการพูดสูงขึ้น วันเพ็ญ บุญประกอบ (2536 : 3 – 4) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กในช่วงวัย 3 – 6 ปี เป็นวัยที่เจริญมากสำหรับการเรียนรู้ภาษา เด็กวัยนี้จะช่างซักถาม พูดคุย ซึ่งจะทำให้เด็กรู้ภาษามากขึ้นเด็กที่ใช้ภาษาเก่ง พูดเก่ง จะรู้คำศัพท์มากโดยเฉพาะเด็กที่ได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่ ครูและผู้ที่อยู่ใกล้ชิด

ซึ่งกิจกรรมเกมการศึกษา มีส่วนในการพัฒนาทักษะทางการพูดทำให้ครูสามารถสังเกต พฤติกรรมของนักเรียนได้ง่ายขึ้น เกมที่เลือกมาจัดประสบการณ์จะมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ในการเรียนรู้ เวลา สถานที่และความต้องการ ความสนใจและความสามารถของนักเรียนโดยเกม จะเริ่มจากง่ายไปหายาก ซึ่งเกมฝึกทักษะการพูดเป็นสื่อในรูปของเกมมีจุดประสงค์เน้นทักษะการคิด เป็นหลักโดยเด็กมีอิสระในการเลือกเล่นเกมตามความสนใจและในการเล่นมีกติกา ข้อตกลงและวิธี การเล่นที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะการพูดให้มีการพัฒนาต่อเนื่องไปและยัง ช่วยพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อารี สัณห์วี (2537 : 71 – 72 ; อ้างถึงใน รัญลักษณ์ ลิขวนเค้า. 2544 : 31) กล่าวว่า ควรลำดับเกม ความสามารถเริ่มจากสิ่งที่ไม่ละเอียดนัก เพราะเด็กจะสังเกตจากสิ่งที่ใหญ่ก่อนเมื่อเด็กสังเกตจดจำ มากแล้ว จึงจะให้เด็กได้สังเกตส่วนย่อยละเอียดมากขึ้นตามลำดับ ควรให้เด็กได้เล่นที่มีลำดับ ความยากเพิ่มขึ้นเพื่อให้เด็กได้รู้จักคิด รู้จักสังเกตจดจำอย่างมีเหตุผลมากขึ้น วิธีการที่ให้เด็กเล่น อาจให้เป็นกลุ่มเล่นคนละชุดหรือสองคนต่อหนึ่งชุด โดยเล่นเสร็จก่อนถูกต้องตามกติกาให้เล่นเกม ชุดต่อไป ระยะเวลาแรกเด็กจะสังเกตและลองเล่นโดยผลัดกันเล่นครั้งละ 6 – 8 คน เด็กจะเล่นระยะหนึ่ง จากนั้นครูจึงให้เด็กเล่นเอง โดยแบ่งกลุ่มให้รับผิดชอบแต่ละเกมจะวางกติกาคือ แต่ละกลุ่มไม่ส่งเสียง ดัง ต้องไม่แย่งกัน เล่นด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง รู้จักรักษาของไม่ฉีกขาด เล่นเสร็จแล้วต้อง เก็บให้เรียบร้อย เมื่อเด็กมีความชำนาญในการเล่น ครูต้องเพิ่มเกมโดยจัดเกมที่ยากและแปลกขึ้น เรื่อยๆ เพื่อให้เด็กรู้จักคิด สังเกตและจดจำอย่างมีเหตุผลทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็ก

นภลัย สุวรรณธาดา (2536 : 53 – 54) กล่าวว่า ประโยชน์ของเกมในการสอนภาษา คือ ช่วยสร้าง และฝึกฝนทักษะทางภาษา เช่น การเขียน การสะกดคำ การพูดช่วยให้ครูมีโอกาสสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียนได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมภาพ สามเตี้ย (2545 : 69) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัดกิจกรรมเล่นเกมภาษาพัฒนาการทางการพูดด้านการเข้าใจความหมายและการสร้างประโยค สูงขึ้น

2.2 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและ หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ด้านการเล่าเรื่องปรากฏว่า ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีค่าเฉลี่ยทักษะการพูดมีคะแนนเฉลี่ย 0.47 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีคะแนนเฉลี่ยทางการพูด เป็น 3.53 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษา แบบธรรมชาติผ่านกิจกรรมเล่านิทานและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนา ทักษะทางการพูดผ่านกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการโต้ตอบคำถามระหว่างครูและเพื่อนใน

ห้องเรียน จากกิจกรรมที่กล่าวมากิจกรรมการเล่านิทาน การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการพูดอย่างหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ (2537: 63 – 66) กล่าวว่า เด็กอายุ 4 – 5 ขวบมีความสนใจภาษาพูดและเริ่มมีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น สามารถเข้าใจคำพูดข้อความยาวๆ ของผู้ใหญ่ได้ดี เริ่มมีคำถามที่มีเหตุผลมากขึ้นและชอบฟังนิทานและเนื้อเรื่อง สนับบุญ (2541 : 45) ที่พบว่า การจัดประสบการณ์เล่านิทานทำให้ความสามารถทางการพูดและการฟังของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น นภาภรณ์ อันตะผลา (2547 : 7) ที่พบว่ากิจกรรมการเล่านิทานทำให้ทักษะทางการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนรัชนีบุลสูงขึ้นไป จวีวรรณ กินาวงศ์ (2526: 125 – 126) กล่าวว่า การเล่านิทานนั้นมีคุณค่าต่อเด็ก โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียนจะทำให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้นและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา

2.3 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ปรากฏว่า ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการพูด 18.20 คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.10 หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีค่าเฉลี่ยทางการพูดเป็น 32.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 2.37 แสดงว่าหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางการสอนแบบภาษาธรรมชาติให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสานซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น คือ 1. กิจกรรมเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่ครูเป็นแบบอย่างในการพูดให้เด็กดู ฟังและเด็กพูดตามเด็กจะได้มีประสบการณ์ในการพูดจากการเล่านิทาน 2. กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ครูจะนำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็กมาใส่บัตรคำแล้วให้เด็กนำไปเล่นเกมการศึกษา เช่น เกมจับคู่ เกมหาความสัมพันธ์ เกมโดมิโน เป็นต้น โดยให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามคำฟังหรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้เด็กจะได้มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ของรูปภาพนั้น รู้จักการสังเกต ความเหมือน ความต่างกัน ความสัมพันธ์กันเพิ่มขึ้นและพูดคำศัพท์เหล่านั้น 3. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสกล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็นและทำผลงานได้หลากหลาย จากการที่ครูให้อิสระในการทำงาน โดยถ่ายทอดผ่านผลงานของตนเอง

กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นวิธีการจัดประสบการณ์ตรงให้แก่เด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางภาษา ส่งผลให้เด็กมีทักษะทางภาษาที่ดี สอดคล้องกับที่ ผุสดี ภูฏอินทร์ (2536 : 186 – 187) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งเสริมความสามารถด้านการพูด ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการพูดให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์และเนื้อหาในหลักสูตร โดยเลือกกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เล่นและได้รับความรู้ไปด้วย นักปรัชญา

การศึกษา จอห์น ดิวอี้ กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by doing) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีส่วนในการพัฒนาทักษะการพูดซึ่ง เพ็ญทิพา อ่วมมณี (2547 : 28) กล่าวว่า ศิลปะเป็นการแสดงออกทางด้านความคิดและความรู้สึกต่างๆ ซึ่งศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก เด็กที่ต้องการจะแสดงออกที่อยากถ่ายทอดความรู้สึก ความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพตลอดจนความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็ก จากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสานจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดผ่านผลงานและสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจผ่านผลงานหรือจากการอธิบายงานของตนเอง ซึ่งสมคิด ชนแดง (2540 : 53) พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องคำรูปธรรมประกอบการวาดภาพ มีความสามารถทางภาษาเพิ่มสูงขึ้นต่างจากกิจกรรมการเล่าเรื่องแบบปกติหรือการเล่าเรื่องคำรูปธรรม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติผ่านกิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานในงานวิจัยครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีทักษะการพูดภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้เนื่องจาก ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงทำให้การพูดภาษาไทยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ถูกต้อง ชัดเจนและเด็กไม่รู้จำคำศัพท์ที่ใช้เรียก เช่น ภาพฟักทอง เด็กบางคนจะบอกว่าเคยเห็นแต่ไม่รู้จำชื่อ ภาพรองเท้า เด็กจะพูดว่า “เกิบ” ทำให้การสื่อสารกับครูค่อนข้างลำบาก เพราะเด็กยังไม่รู้จำคำศัพท์บางคำในภาษาไทย ทำให้ครูไม่ทราบที่เด็กไม่รู้จำหรือไม่รู้คำศัพท์คำนั้น การออกเสียงก็เป็นปัญหาอย่างหนึ่ง เด็กจะออกเสียงไม่ชัด เด็กจะออกเสียง “ส” เป็น “ซ” ส่วนใหญ่ เช่น “ว่าจิงไส” ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กมีพื้นฐานด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์สูงกว่าการเล่าเรื่อง เนื่องจากเด็กมีประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับรูปภาพหรือสัญลักษณ์เหล่านั้นทำให้เด็กสามารถบอกคำศัพท์ได้ถูกต้อง ส่วนด้านการเล่าเรื่องนั้นเด็กไม่ได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมหรือให้โอกาสในด้านนี้มากนัก จึงทำให้ขาดทักษะในการใช้คำเชื่อมโยงประโยคให้มีความต่อเนื่องได้ จึงทำให้ไม่สามารถพูดเล่าเรื่องเป็นประโยคได้

เมื่อเด็กผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เด็กมีโอกาสดำเนินการ ได้แสดงออกทางพฤติกรรมทางภาษาไทยบ่อยขึ้น ได้เรียนรู้ภาษาด้วยตนเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายสมบูรณ์จากประสบการณ์จริง

ในสิ่งแวดล้อมตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้เด็กเกิดทักษะทางการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องไม่แยกจากกัน ถึงแม้ว่าบางครั้งจะมีการเน้นทักษะหนึ่งทักษะใดเป็นพิเศษก็ตาม จึงทำให้ทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานสูงขึ้น ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ภาษาธรรมชาติเป็นนวัตกรรมที่มีส่วนช่วยในการฝึกฝนให้ผู้เรียนในบริบทของสังคมหรือสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 13) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพกรณ์ อินทะผลา (2547 : 45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลราชินีบุดู เขตวังทองหลาง กทม. สมมติฐานที่ว่า ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานหลังการทดลองจะสูงกว่าผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนทดลอง กล่าวคือหลังทดลองพบว่า เด็กมีทักษะทางการพูดสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภาพ สามเตี้ย (2545 : 69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยไทยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมนทางภาษามีความสามารถทางการเข้าใจความหมายและความสามารถในการสร้างประโยคหลังจัดกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ข้อสังเกตที่ได้จากงานวิจัย

จากการศึกษาทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เป็นการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดของเด็กในแต่ละสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเนื่องจากบรรยากาศและควมมีอิสระในการแสดงออกทางภาษาด้วยการทำกิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ พบข้อสังเกต ดังนี้

1.1 ช้่นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นขั้นตอนสำคัญเพราะเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ การร้องเพลงประกอบท่าทาง ปริศนาคำทาย คำคล้องจองทำให้เด็กมีบรรยากาศความเป็นกันเอง เด็กมีความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมด้วยการกล้าพูด กล้าแสดงออก พร้อมที่จะเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม

1.2 ชั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ระหว่างที่ครูร่วมสนทนา พูดคุยกับเด็กกระตุ้น ให้เด็กคิดและเชื่อมโยงสู่การถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดผ่านกิจกรรมต่างๆ ในสัปดาห์แรกนั้นเด็กยัง พูดภาษาไทยไม่ถูกต้อง เนื่องจากเด็กในโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการพูดภาษาไทยให้กับเด็ก และยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม

1.3 ชั้นสรุป เมื่อเด็กได้พูดภาษาไทยบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดให้ ครูมีการชมเชยและนำผลงานของเด็กติดที่ป้ายนิเทศ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับ ผลงานกับเพื่อน ทำให้เกิดพัฒนาทางภาษาได้ระดับหนึ่ง

2. ในสัปดาห์ที่ 6 – 8 การพัฒนาการด้านการพูดภาษาไทยของเด็กจะเริ่มคงที่ คือ เด็กสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ในแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยได้ว่าจะทำอย่างไร ถึงจะพูดภาษาไทยได้ชัดเจนถูกต้อง เด็กจะเริ่มมีความพร้อมมากขึ้นกว่าเดิมจะเห็นได้ว่าการสอน ภาษาแบบธรรมชาติในการพัฒนาทักษะการพูดจะพัฒนาไปตามธรรมชาติ มุ่งให้เด็กเรียนด้วยความ สนุกสนานเพลิดเพลิน พัฒนาการเรียนรู้ไปตามความสามารถเด็กและไม่มีการบังคับให้เด็กเรียน หรือท่องจำในสิ่งที่เด็กไม่สนใจ

3. การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลางโดยให้เด็กเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ทุกขั้นตอน ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงกันและให้มากที่สุดจะส่งผลการพูดตามวิธีการสอน ภาษาแบบธรรมชาติได้มาก เพราะการที่เด็กได้มีบทบาทต่างๆ ในการใช้ภาษาจะช่วยให้เด็กเกิด ความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ เด็กและเด็กกับเพื่อนๆ ด้วยกัน ทำให้พวกเขากล้าที่จะแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ มาก ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะเป็นวิธีการเรียน การสอนที่ฝึกให้เด็กมีทักษะทางด้านภาษาไทย มีความคุ้นเคยและมั่นใจที่จะใช้ภาษาไทยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าระบบของภาษา ทฤษฎีที่ว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร

4. การนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการจัด กิจกรรมและการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

5. เมื่อเด็กได้รับการจัดประสบการณ์ในระยะ 1 สัปดาห์ พบว่าเด็กปฐมวัยสามารถ ทำกิจกรรมที่จัดให้ได้ดี เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่และไม่ซ้ำกันในแต่ละวัน เด็กแต่ละคน ได้มีโอกาสทำกิจกรรมทำให้เกิดการกระตุ้นการเรียนรู้ เด็กจะให้ความสนใจและซักถามว่า “จะเรียนอะไรหรือทำกิจกรรมอะไรในพุงนี้”

6. ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติเด็กปฐมวัยไทยอีสานมีทักษะการพูดภาษาไทยสูงขึ้นและมีแนวโน้มว่าทักษะการพูดภาษาไทยจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้น หากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพูดของ ครูต้องให้อิสระให้เด็กได้ใช้ความคิดอย่างอิสระและเข้าใจความพร้อมของเด็ก เด็ก 4 – 5 ปี ต้องรู้จักการรอคอย สิ่งที่สำคัญควรสร้างกำลังใจให้เด็กกล้าคิดและกล้าแสดงออกด้วยความมั่นใจ ครูต้องใจเย็น รอคอย ใช้คำพูดที่ส่งเสริมความมั่นใจในตนเองให้กับเด็ก หากเด็กไม่ให้ความร่วมมือต้องใช้เทคนิคด้านต่างๆ กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ในการพูดครูควรออกเสียงอักขระให้ถูกต้องชัดเจน

2. ครูควรลดบทบาทลงเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกพูดและใช้ภาษามากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการ แต่ในการจัดประสบการณ์ระยะแรกๆ ครูควรให้กำลังใจ โดยการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับการเล่าเรื่องของเด็ก ทางสีหน้า น้ำเสียงและคำพูด เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจและเกิดความเชื่อมั่นในการที่จะสื่อความคิดออกมาเป็นภาษาพูดให้ครูและเพื่อนได้ฟัง ครูควรกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยได้พูดภาษาไทยในห้องเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้ใช้ภาษาไทย ในการติดต่อสื่อสารกันในขณะอยู่ในห้องเรียน ขณะเล่นและขณะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มากที่สุด เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่าเรื่องหน้าห้อง

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติการสอนครั้งแรกๆ อาจอุ่นว้าย เสียงดัง ดังนั้นก่อนเริ่มทำกิจกรรม ครูต้องเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่ปฐมนิเทศว่าเด็กควรทำอย่างไร และมีรูปแบบขั้นตอนอะไรบ้างในการทำกิจกรรมนั้นๆ รวมถึงการเตรียม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ควรจัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก และมีความหมายในชีวิตประจำวันของเด็กที่จะต้องใช้ในการทำกิจกรรมไว้ล่วงหน้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสานโดยการให้เทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ เช่น การประกอบอาหาร การทัศนศึกษา ศิลปสร้างสรรค์และกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

2. ควรมีการศึกษาระยะยาวอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามผลของการใช้กิจกรรมการพูดตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อประเมินความคงทนและความสามารถในการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดสองภาษา

3. ควรมีการศึกษากิจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติหรือการจัดกิจกรรมการพูดตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ที่ส่งเสริมความสามารถด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่นหรือพูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เช่น พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อในการทำงานศิลปะ การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ วินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น

4. ควรมีการนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติไปศึกษากับเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด หรือเด็กระดับอื่นที่มีกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ชูจันทร์. (2541). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนที่ดีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรภัตสร ประเสริฐศักดิ์. (2539). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชิงเหตุผลและประกอบคำถามเชิงเปรียบเทียบ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2539). แนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6ปี). กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). การเล่านิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- จงใจ ขจรศิลป์. (2535). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และกิจกรรมการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑา สุขใส. (2545). ผลของการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฬารัตน์ อินุพัฒน์. (2543). พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์เพ็ญ สุภาพล. (2538). การพัฒนาแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อและแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1และเขต 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ กิनावงษ์. (2526). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ: พิมพ์.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). การทำหนังสือเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.

- ฉันทนา ภาคบงกช. (2537, 18 มีนาคม). *แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาโดยส่วนรวม*. เสนอที่โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2525). *ทักษะและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์พิทักษ์อักษร.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. (2529). *การเปรียบเทียบบทกวีที่พัฒนาการเด็ก*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2537). *การวัดและการประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย*. ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 5-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองพร สุทธิธรรม. (2534). *การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทักษิณา สมประสงค์. (2538). *การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดจากอุปสรรคทางภาษาระหว่างครูกับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ อินทรบำรุง. (2539). *วินัยในตนเองของเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานก่อนกลับบ้าน*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพากร วงศ์ปลั่ง. (2539). *การศึกษาวิธีการส่งเสริมการพูดภาษาไทยกลางของครูให้กับเด็กพูดภาษาถิ่นเขมรชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ : การศึกษาเฉพาะกรณี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นงเยาว์ คลินิกคล้าย. (2543). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การใช้เพลงประกอบ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพรณิ์ อันทะผลา. (2547). *ผลของกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อทักษะการพูดนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลราชินีบุล เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นภาลัย สุวรรณธาดา. (2536). *การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยเรื่อง "हिโตปเทศคำกลอน"* สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล เดียบแหลม. (2545). *การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล เนียมหอม. (2540). *การศึกษาสภาพและปัญหาการสอนภาษาธรรมชาติในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล ปิ่นดอนทอง. (2544). *การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเล่นเกมสร้างมโนทัศน์ด้านจำนวน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แนนน้อย เพียรสุขสวัสดิ์. (2525). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การสะกดคำภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการใช้เกมและแบบธรรมดา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เนื่อน้อง สนับบุญ. (2541). *ความสามารถทางภาษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2547). *การวัดประเมินการเรียนรู้: การวัดประเมินแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญโชติ นุ่มปาน. (2537). *ผลการใช้เกมคณิตศาสตร์ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุษบง ดันติวงศ์. (2536). *นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย*. เทคนิคและวิธีการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2538). *นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย*. เทคนิคและวิธีการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เบญจจะ คำมะสอน. (2544). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบ*.
 ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปาริชาติ อรุณศักดิ์. (2533). *การศึกษาการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปานใจ จารุณนิช. (2548). *พฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง*.
 ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มุสดี ภูอินทร์. (2536). *ประมวลสารชุดวิชาทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสำหรับเด็กประถมศึกษา = Basic Skills and Experiences for elementary school children* บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรรณี บุญประกอบ. (2528). *การเปรียบเทียบวิธีการให้ความรู้สองแบบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรใหม่ของครูมัธยมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียน*.
 ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2537). *ปฐมวัยศึกษา : กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการและการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. (2546). *คิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมฝึกทักษะการคิด*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พนิดา ชาดยาภา. (2544). *กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี ผลโยธิน. (2537, ตุลาคม). *พัฒนาภาษาแบบธรรมชาติในวัยอนุบาล*. รักลูก. 12(142): 195–196.
 _____. (2537, พฤศจิกายน). *ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติได้อย่างไร*. รักลูก. 12(142): 188–89.
 _____. (2538, กุมภาพันธ์). *พ่อแม่กับการเรียนภาษาแบบธรรมชาติของลูก*. รักลูก. 13 (142): 157– 58.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2536). *ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเอ็กเพรสมีเดีย.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2545). *สมองลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แปลนพับลิชชิงจำกัด.

- เพ็ญทิพา อ่วมมณี. (2547). *ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้ลวดกำมะหยี่สี ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แพง ชินพงศ์. (2540) *การวิเคราะห์บทความวิจัยธรรมชาติของเด็กปฐมวัยในนิตยสารสำหรับครอบครัว*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). *เทคนิคการเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535). *การเล่นของเด็ก*. เอกสารคำสอนวิชา ปว. 333. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2532). *ปฏิสัมพันธ์การสร้างเชื่อมั่น : เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการพัฒนาอนุบาลศึกษา ระหว่างวันที่ 3 – 5 เมษายน*.
- ภาวิณี แสนทวีสุข. (2538). *การพัฒนาชุดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สำหรับเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภิญญาพร นิตยะประภา. (2534). *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2513). *ภาษาถิ่น*. สงขลา: โรงพิมพ์สงขลา.
- มยุรี กันทะลือ. (2543). *ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อ พัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2527). *การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย*. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมมิตร.
- รัญจวน ประโมจน์ย์. (2544). *ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้าน การเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2532). *การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กเล็กแต่ดรุณด้วยรัก*. กรุงเทพฯ: ครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- โรจน์ ราชประโคน. (2536). อิทธิพลของภาษาที่มีต่อข้อบกพร่องต่างๆ ในการพูดและเขียนภาษาไทย ในด้านเสียง คำศัพท์และโครงสร้างของนักเรียนที่พูดภาษาเขมร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดา นีละมณี. (2527). หน่วยที่ 7 สื่อการเล่าเรื่องและนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2537). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณิ์ ศิริสุนทร. (2532). เอกสารคำสอนวิชา ปร 620 การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
- วรรณิ์ อยู่คง. (2547). ความสามารถของกล้ามเนื้อมือเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมปั้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วนาท รักสกุลไทย. (2547, ธันวาคม – มกราคม). เด็กไทยสมาคมไทยสร้างสรรค์ฉบับหนังสือ เด็ก. (20): 5.
- วันเพ็ญ บุญประกอบ. (2536). “พาลูกรักเข้าเรียนอนุบาล” รักลูก. 11(142): 77 – 78.
- วาสี ปรุณสิงห์. (2524). การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาลศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2544). ผลิตศิลป์น้อย : คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: ศูนย์แห่งชาติเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ. สดศ.
- _____. (2539). ศิลปศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- _____. (2526). การออกแบบ. กรุงเทพฯ: วัฒนาสาร.
- วิไลวรรณ เกื้อทาน. (2540). ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและเขตเทศบาล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลพร พงษ์ศรีทัศน์. (2533). ผลการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารกับแบบปกติที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีรย์ เกียรติกุล. (2530). การเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมและแบบฝึก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศรียา นิยมธรรม; และ ประภัสสร นิยมธรรม.. (2541). พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2518). พัฒนาการทางภาษา. กรุงเทพฯ: เจริญพัฒนา.

ศิริประภา พงศ์ไทย. (2542). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับครู
อนุบาลโดยใช้วิธีการไตร่ตรองสารนิทัศน์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สมคิด ชนแดง. (2540). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องคำรูปธรรมและการเล่าเรื่องรูปธรรม
ประกอบการวาดภาพที่มีต่อความสามารถทางภาษาเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมจิต สอนธนไพบูลย์. (2526). วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กประถม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมศักดิ์ ปรีปุระณะ. (2542). นิทานความสำคัญและประโยชน์. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 2:47-64.

สมาพร สามเตี้ย. (2545). พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดย
การเล่นเกมหาษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สรราชัย ศรีสุข. (2530). เปรียบเทียบของค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมเกมนิทาน

และปริศนา คำทายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2538). แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา.

กรุงเทพฯ: ดวงกลม.

สุภาวดี ศรีวรรณะ. (2542). การฝึกทักษะการฟังของเด็กนักเรียนอนุบาลโดยใช้การละเล่นของ
เด็กไทยและบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุภาวดี ไยพิมล. (2534). ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่
ได้รับการฟังนิทานโดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุภัทรา คงเรือง. (2538). ผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อ
ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2537). วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2527). *การศึกษาความพร้อมของนักเรียนชั้นเด็กเล็กในโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ.

_____. (2529). *ชุดฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับประถมศึกษาหน่วยที่ 10 วิธีเตรียมความพร้อมภาษาไทยชั้นเด็กที่พูดภาษาอื่น*. กรุงเทพฯ.

_____. (2532). *แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ.

_____. (2536). *แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1*. กรุงเทพฯ.

_____. (2539). *คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2540). *คู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ.

_____. (2543). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวการเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิชมรมไทยอิสราเอลในพระบรมราชูปถัมภ์.

_____. (2542). *การประเมินพัฒนาการนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปี 2541 : รายงานกลุ่มวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาด้านวิจัยและประเมินผลคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2533). *หลักการจัดอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.

หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

หรรษา นิลวิเชียร; & พรรณรัศมี เ่งธรรมสาร. (2534). *ลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็กเล็ก*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

อภิญา กังสนารักษ์. (2530). *การศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนด้วยคำและการใช้ประโยค ในการสื่อสารของเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์และในครอบครัวปกติ*. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อารี สันหนวี. (2535). *นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.

_____. (2537). *การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย*. เอกสารการสัมมนาการศึกษาปฐมวัยหน่วยที่ 4 – 7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมมิตร.

Bruner, J. (1983). *Child's talk*. New York: w.w. Norton.

Bryant, C. K.; & Unngerford, M. B. (1993). *Analysis of Strategies for Teaching Environment Concepts and Values Classification in Kindergarten*. Journal of Environment Education. 9(1).

- Burby, Stock.; et al. (1996). *Rater Agreement Indexes for Performance Assessment*. Educational and Psychological Measurement. 52(6): 256.
- Cress, S. W. (1989). *Journal writing In Kindergarten (writing)*. Dissertation Abstracts International. 51(989): 03 – A; n.d.
- Dewey, J. (1944). *How We Think*. Boston D.C.: Health and Co.,th.
- Dixon, D. J. J.; & Sultz, E. (1997, June). *Training Disadvantaged Preschoolers on Various Fantasy Activities Effect on Cognitive Functioning and Impulse Control*. Child Development. Wayne State University, 2: 367-369.
- Garvie, E. (1976). *Breakthrough to Fluency*. Oxford: Blackwell.
- Goodman, Y. M. (1989). *Roots of the whole Language Movement*. The Elementary School Journal. 90: 113 – 127.
- Kenji, Hakuta. (1996). *Mirror of Language The Debate on Bilingualism*. United States of America: Basic Book.
- Mills, Richard W.; & Mills, Jean. (1993). *Bilingualism in the primary school*. New York: Routledge.
- Paulson. (1990). *What makes a Portfolio*. In Evaluation : A Perspective For Change. America: Victoria.
- Piaget. (1955). *Play Drems and imitation in Childhood*. New York: W. W. Norton.
- Pine, J. M.; Lieven, Elena V. M.; & Rowland, C. F. (1997). *Single – Word Stage : Relations between Maternal Speech Characteristics and Children’s Vocabulary Composition and Usage*. Child Development. 68(5): 807 – 819.
- Simpson, T. (1988). *Characteristic of Oral Language used by Selected four – Year olds in story Retellings* Dissertation, Ph.D. University of Missouri – Columbia.
- Ward, V. Y. F. (1989). *The study of a First – Grade Teacher’s Implementation of Whole language principles in Reading and Writing*. Dissertation Abstracts International. 51: A. [Http://www.northeducation.ac.th/elearning/ed Child chap06/6 10 2.html](http://www.northeducation.ac.th/elearning/ed Child chap06/6 10 2.html).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
- แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
- ตารางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

คู่มือการประสพการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

หลักการและเหตุผล

การจัดประสพการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ เป็นการจัดกิจกรรมเสริมประสพการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยไทยอีสาน เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กให้สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ โดยการส่งเสริมทักษะการพูดในด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ การเล่าเรื่องราว โดยการจัดกิจกรรมเล่นนิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ที่มีความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและพัฒนาการของเด็กอายุ 4 - 5 ปี โดยครูเป็นผู้ดำเนินการจัดประสพการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเด็ก กิจกรรมที่คัดเลือกเน้นเนื้อหาเรื่องราวสอดแทรกสาระเพื่อส่งเสริมทักษะการพูด ดังที่กล่าวไว้ว่ากิจกรรมเล่นนิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญาให้ดีขึ้น จากกิจกรรมที่จัดให้มีความหลากหลายจะช่วยให้พัฒนาการของเด็กขณะทำกิจกรรมให้มีกระบวนการคิด และการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นคำพูด รูปภาพหรือสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนั้นครูจึงสามารถใช้กิจกรรมเหล่านี้เป็นสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้และประสพการณ์ใหม่เพื่อพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสานให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาที่สูงขึ้น

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาการทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ในโรงเรียนสามเสนนอกในด้าน

1. การบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์
2. การเล่าเรื่อง

เนื้อหา

จัดประสพการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และด้านการเล่าเรื่อง

หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ที่มีต่อทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

1. กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ อังคารและพุธ วันละ 50 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ รวม 24 กิจกรรม
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยคัดเลือกกิจกรรมที่เน้นส่งเสริมทักษะการพูดในด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และการเล่าเรื่อง
3. สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง โดยมีครูปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ระหว่างดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
4. ขั้นตอนในการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ มี 3 ขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการและขั้นสรุป
5. ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ สัปดาห์แรก ก่อนดำเนินการทำความเข้าใจจักสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก สัปดาห์ที่ 1 - 8 ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ กิจกรรมที่จัดในแต่ละวันจะเกี่ยวข้องกับ การบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ และการเล่าเรื่อง เด็กจะได้รับการทดสอบทักษะการพูดก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ และทดสอบหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ และระหว่างที่รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ครูจะขณะทำกิจกรรม จะทำการสังเกตพฤติกรรมฉบับที่กแบบสังเกตทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

บทบาทเด็ก

1. ร่วมกันทำกิจกรรมเล่นิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เด็กทำกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยที่ครูได้จัดให้ไว้ด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากเพื่อนร่วมห้อง
2. หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม
3. สรุปผลในการทำกิจกรรมในแต่ละวันจากการทำงาน ผลงาน จากการบินที่กและช่วยกันตรวจความเรียบร้อยของสถานที่จัดกิจกรรม

บทบาทครู

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ ดังนี้

1. จัดเตรียมกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
2. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นในการทำกิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรม

ศิลปสร้างสรรค์ สร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กขณะดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทย ให้เด็กมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม แสดงความคิดเห็น พูดคุย แสดงความรู้สึก

3. ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามให้เด็กได้คิด แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราว ঘটนาตอนสำคัญที่บ่งบอกถึงรูปภาพหรือสัญลักษณ์ การถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้คำถามดังต่อไปนี้

- 3.1 กิจกรรมที่ครูนำมาวันนี้มีอะไรที่เด็กๆ รู้จักบ้าง
- 3.2 เด็กๆ จะทำอย่างไรกับกิจกรรมเหล่านี้
- 3.3 เมื่อทำกิจกรรมนี้เสร็จแล้วมีใครอยากจะทำออกมาอธิบายผลงานของตนเองให้เพื่อนฟัง

บ้างไหม

รูปแบบขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นนำ

เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรม โดยให้เด็กเกิดความคุ้นเคยและกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม โดยมีการนำเข้าสู่กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลง การสนทนาพูดคุย เล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ เกมปริศนาคำทาย การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

ขั้นกิจกรรม

เป็นขั้นที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ในการดำเนินกิจกรรมครูต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนโดยใช้ความคิดอย่างมีระบบอย่างสอดคล้องผสมผสานเพื่อกระตุ้นให้เกิดทักษะผ่านการเรียนรู้และจากประสบการณ์

ขั้นสรุป

เป็นขั้นที่ครูใช้คำถามย้ำทบทวนเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องราวต่างๆ ในการทำกิจกรรม และกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมผ่านชิ้นงานหรือการพูดคุยสนทนา เพื่อให้เด็กเกิดการทบทวนเรียนรู้

**แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน**

สัปดาห์ที่ 1 วันจันทร์

ระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1

เวลาสอน 50 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการฟัง การบอกความหมายของคำที่ได้ยินจากการฟังนิทาน
2. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการพูด การบอกชื่อสิ่งของต่างๆ จากการเล่าเรื่อง
3. เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูแนะนำหนังสือนิทาน เรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” (รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ หนังสือนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” , เรื่องและภาพ โดยลำพูน แสงลก ,ปีที่พิมพ์ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 เดือน เมษายน พ.ศ. 2547 ,สำนักพิมพ์แฮปปี้คิดส์)

2. ครูเล่านิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี”

ขั้นสอน

3. เด็กและครูสนทนาร่วมกันถึง
 - ชื่อตัวละคร
 - ลักษณะนิสัยของตัวละคร
 - การแสดงออกของตัวละคร
 - สรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือนิทาน
4. เด็กๆ เข้าทำกิจกรรมในมุมนิทานที่ครูได้จัดเตรียมไว้ (ตุ๊กตาประดิษฐ์จากท่อนไม้ ที่มีตัวละครเหมือนในนิทาน)

5. เด็กๆ เล่นในมุมนิทานที่ครูจัดเตรียมไว้ (ครูสังเกตและบันทึกพฤติกรรมขณะทำกิจกรรม)

ขั้นสรุป

6. เด็กๆ แสดงบทบาทสมมติ โดยมีอาสาสมัคร 5 คน มาแสดงบทบาทสมมติ โดยมีเนื้อเรื่องเดียวกันกับนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” ที่ครูเล่าให้ฟังตามความเข้าใจ

7. เด็กๆ และครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” ว่า

- แม่ของลูกเปิดน้อยออกไข่มาก็ฟอง
- ตัวเอกของเรื่องนี่คือตัวอะไรมีรูปร่างลักษณะอย่างไร
- ลูกเปิดน้อยมีนิสัยอย่างไร
- มีใครบ้างที่แวะมาเยี่ยมครอบครัวเปิดน้อย
- ทำไมลูกเปิดน้อยถึงคิดว่าตัวเองพิเศษกว่าคนอื่น

สื่อการเรียนรู้

หนังสือนิทานเรื่อง	:	“ลูกเปิดอวดดี”
เรื่องและภาพ	:	ลำพู แสงลม
ปีที่พิมพ์	:	ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 เดือนเมษายน 2547
สำนักพิมพ์	:	แฮปปี้คิดส์
เนื้อเรื่อง	:	

แม่เปิดออกไข่มาก็ฟอง ไข่มสามฟองแรกฟักออกมาเป็นลูกเปิดสี่เหลืองน่ารัก ส่วนลูกเปิดตัวสุดท้ายที่ฟักจากไข่มฟองสุดท้ายก็มีสีเหลืองเหมือนพวกพี่ๆ แต่ ขนบนหัวของมันตั้งชี้ได้เด่ไม่เหมือนใคร แม่ไก่ แม่วัว และแม่ม้าแวะมาเยี่ยมครอบครัวเปิด แล้วทักว่า “ลูกเปิดตัวสุดท้ายนี่น่ารักกว่าใครเลย ดูขนบนหัวมันตั้งเหมือนมงกุฎด้วยนะ” ลูกเปิดน้อยได้ยินคำชมแล้วจึงคิดว่าตัวเองเป็นเปิดที่พิเศษจริงๆ เวลาที่แม่เปิดเรียกลูกๆ มากินอาหาร ลูกเปิดน้อยชอบวิ่งแข่งหน้าและชนพี่ๆ จนหกล้ม พี่ตัวที่หนึ่งหกล้มหน้าคะมำ พี่ตัวที่สองหกล้มก้นจ้ำเข้า พี่ตัวที่สามหกล้มหางท้อง ลูกเปิดน้อยไม่ยอมขอโทษพี่ๆ มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหมฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันก็ต้องได้กินอาหารก่อนใครๆ ซิ” เมื่อถึงเวลาเข้านอน ลูกเปิดน้อยรีบแย่งที่นอนที่ดีที่สุด มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดที่พิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันก็ต้องได้นอนบนที่ที่ดีที่สุดสิ” พวกพี่ๆ เบื่อลูกเปิดน้อยเต็มที จึงไม่ยอมเล่นด้วยอีกต่อไป แต่ลูกเปิดน้อยก็ทำเป็นไม่สนใจ มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันไม่ยอมเล่นกับพวกพี่ๆ หรอก” วันหนึ่ง แม่เปิดพาลูกๆ ไปหาว่ายน้ำ ลูกเปิดสามตัวเดินเตาะเตาะลงน้ำ และว่ายน้ำอย่างเปล็ดเปล็ด แต่ลูกเปิดน้อยยืนนิ่งอยู่บนฝั่ง มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันไม่ต้องหาว่ายน้ำหรอก” แม่เปิดรู้ดีว่า ลูกเปิดน้อยไม่กลัวว่ายน้ำ แม่เปิดจึงว่ายน้ำไปหาลูกเปิดน้อยแล้วดึงมันลงน้ำทันที ตู้ม! ลูกเปิดน้อยหัวที่มลงน้ำไปเลย ลูกเปิดน้อยไม่จมน้ำ และว่ายน้ำได้เหมือนพวกพี่ๆ มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันเลยว่ายน้ำได้เก่งอย่างนี้” พวกพี่ๆ หัวเราะกันใหญ่ “ดูให้ดีๆ ซิ มีมงกุฎที่ไหนกันล่ะ” ลูกเปิดน้อยรีบก้ม

ดูเงาของตัวเองในน้ำ มันตลกใจมาก และร้องว่า “ฉันเป็นเบ็ดพิเศษนะ จะบอกให้ ฉันเคยมีขนตั้งเป็น มงกุฏนะ แยกแล้วมงกุฏของฉันหายไปไหน” แม่เปิดบอกลูกน้อยว่า “มงกุฏของลูกไม่ได้หายไปไหนหรอก เพราะมันเป็นแค่น้ำที่โดนน้ำแล้วแบนราบลงมาเท่านั้นเอง ก็เหมือนเบ็ดตัวอื่นๆ นั่นแหละลูก” ลูกเปิดน้อยรู้แล้วว่ามันไม่ได้มีอะไรพิเศษกว่าใครเลย มันจึงเลิกอวดดี และบอกว่า “ฉันก็เป็นเบ็ดธรรมดาเหมือนพี่ๆ ต่อไปนี้ ฉันจะไม่อวดดีอีกแล้วล่ะ”

ประเมินผล

1. สังเกตการณ์สนทนาและการตอบคำถามของเด็กๆ
2. สังเกตความสนใจในการฟัง
3. สังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น

**แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน**

สัปดาห์ที่ 1 วันอังคาร

ระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1

เวลาสอน 50 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการฟัง การบอกความหมายของคำที่ได้ยินจากการฟังนิทาน
2. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการพูด การบอกชื่อสิ่งของต่างๆ จากการเล่าเรื่อง
3. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการสังเกตเปรียบเทียบ
4. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์
5. เพื่อฝึกการยอมรับและการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ และครูร่วมกันทบทวนนิทาน เรื่อง “ลูกเปิดขวดดี” (รายละเอียดของหนังสือได้แก่ หนังสือนิทานเรื่อง “ลูกเปิดขวดดี” , เรื่องและภาพ โดยลำพู แสงลม ,ปีที่พิมพ์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 เดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ,สำนักพิมพ์แฮปปี้คิดส์)
2. เด็กๆ และครูสนทนาและตอบคำถามร่วมกัน เกี่ยวกับ
 - ตัวเอกของเรื่องนี่คือตัวอะไร
 - ลูกเปิดน้อยมีนิสัยอย่างไร
 - ลูกเปิดน้อยทำอะไรกับพวกพี่เวลาจะกินข้าว
 - ลูกเปิดน้อยทำอะไรกับพวกพี่เวลาจะนอน
 - แม่ของลูกเปิดน้อยพาลูกเปิดน้อยไปทำอะไรที่สระน้ำ
3. เด็กๆ และครูทบทวนถึงกิจกรรมที่ได้ทำในวันจันทร์และกิจกรรมที่จะทำในวันอังคาร

ขั้นสอน

4. ครูแนะนำเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์
5. ครูแนะนำวิธีเล่นเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์
6. ให้เด็กๆ จับกลุ่มๆ ละ 4 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม
7. เด็กๆ เล่นเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ตามกลุ่มที่เลือกไว้ (ครูสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรม)
8. เด็กๆ ในกลุ่มช่วยกันตรวจดูความถูกต้องของเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ของกลุ่มตนเอง

9. เด็กๆ แลกเปลี่ยนกันตรวจสอบความถูกต้องของเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ของกลุ่มอื่นๆ

อีก 2 กลุ่ม

ขั้นสรุป

10. เด็กๆ และครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์เกี่ยวกับ

- วิธีการเล่นเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ตามความคิดของแต่ละกลุ่ม
- เกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์มีประโยชน์อย่างไรบ้าง
- เกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์เล่นแล้วได้ความรู้ในด้านใด

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี”
2. เกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ 3 ชุดจากนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” (รูปภาพแต่ละชุด

ไม่ซ้ำกัน)

ประเมินผล

1. สังเกตการณ์สนทนาและการตอบคำถามของเด็กๆ
2. สังเกตความสนใจในการเล่นเกม
3. สังเกตความสนใจในการฟัง
4. สังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น

**แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน**

สัปดาห์ที่ 1 วันพุธ
ระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1
เวลาสอน 50 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการฟัง การบอกความหมายของคำที่ได้ยินจากการฟังนิทาน
2. เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการพูด การบอกชื่อสิ่งของต่างๆ จากการเล่าเรื่อง
3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก
4. เพื่อส่งเสริมทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการ
5. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ และครูร่วมกันทบทวนนิทาน เรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” (รายละเอียดของหนังสือได้แก่ หนังสือนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” , เรื่องและภาพ โดยลำพู แสงลม ,ปีที่พิมพ์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 เดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ,สำนักพิมพ์แฮปปี้คิดส์)
2. เด็กๆ และครูสนทนาและตอบคำถามร่วมกัน เกี่ยวกับ
 - ตัวเอกของเรื่องนี่คือตัวอะไร
 - ทำไมลูกเปิดน้อยถึงไม่ยอมลงน้ำพร้อมพวกพี่ๆ
 - มงกุฏของลูกเปิดน้อยหายไปไหน
 - พอมงกุฏของลูกเปิดน้อยหายไปแล้วลูกเปิดน้อยทำตัวอย่างไร
 - หลังจากฟังนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” แล้วเด็กๆ คิดว่านิทานสอนอะไรให้กับเด็กๆ
3. เด็กๆ และครูทบทวนถึงกิจกรรมที่ได้ทำในวันจันทร์ วันอังคารและกิจกรรมที่จะทำในวัน

พุธ

ขั้นสอน

4. ครูแนะนำอุปกรณ์ที่จะทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การวาดรูปสีเทียน)
5. เด็กๆ แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
6. เด็กๆ ทำกิจกรรมการวาดรูปสีเทียน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” ให้เลือกเหตุการณ์ในนิทานที่เด็กๆ รู้สึกประทับใจหรือเหตุการณ์อื่นๆ

7. หาอาสาสมัครเด็กๆ 5 คน ออกมาเล่าเกี่ยวกับผลงานของตนเองให้เพื่อนๆ ฟังเกี่ยวกับผลงานของตนเองว่ามีรายละเอียดอะไรบ้างและทำไมถึงชอบเหตุการณ์นั้นๆ (ครูสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรม)

ขั้นสรุป

8. เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาถึงผลงานศิลปะของแต่ละคนที่ทำว่าได้ประโยชน์สิ่งใดบ้างจากทำกิจกรรมนั้น

9. เด็กๆ ร่วมกันนำผลงานที่ทำไปจัดนิทรรศการหน้าห้องเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี”
2. กระดาษวาดรูป
3. สีเทียน
4. เส้นน้ำมัน

ประเมินผล

1. สังเกตการณ์สนทนาและการตอบคำถามของเด็กๆ
2. สังเกตความสนใจในการวาดรูป
3. สังเกตความสนใจในการฟัง
4. สังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ตาราง 8 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อทักษะการพูด
ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

สัปดาห์ ที่	วันที่ทำ การ ทดลอง	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	เวลา
1	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “ลูกเปิดขวดดี” เกมจับคู่สัญลักษณ์จากนิทานเรื่อง “ลูกเปิดขวดดี” การวาดภาพสีเทียน	09.00 น.– 09.50 น.
2	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “โตมาเจ้าปลายักษ์” เกมจัดหมวดหมู่จากนิทานเรื่อง “โตมาเจ้าปลายักษ์” การพิมพ์ภาพ	09.00 น.– 09.50 น.
3	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “หนูกระจิด” เกมจับคู่ภาพเหมือนจากนิทานเรื่อง “หนูกระจิด” การปั้นแป้งโด	09.00 น.– 09.50 น.
4	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “ชายซักผ้ากับช่างปั้นหม้อ” เกมเรียงลำดับขนาดจากนิทานเรื่อง “ชายซักผ้ากับช่างปั้นหม้อ” การปะติด	09.00 น.– 09.50 น.
5	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “ปลาสายรุ้ง” เกมเรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่อง “ปลาสายรุ้ง” การวาดภาพด้วยสีเทียนบนกระดาษทราย	09.00 น.– 09.50 น.
6	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “กระตู่กระตักกระตักกระตัก” เกมหาความสัมพันธ์จากนิทานเรื่อง “กระตู่กระตักกระตัก กระตัก” การวาดภาพด้วยสีชอล์ก + ปะติดเศษวัสดุ	09.00 น.– 09.50 น.
7	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “ออมสินฟักทอง” เกมโดมิโนจากนิทานเรื่อง “ออมสินฟักทอง” การปั้นแป้งโด + ประดิษฐ์	09.00 น.– 09.50 น.
8	จันทร์ อังคาร พุธ	นิทาน เรื่อง “หนูเจ็ดตัว” เกมศึกษารายละเอียดจากนิทานเรื่อง “หนูเจ็ดตัว” การประดิษฐ์อิสระ	09.00 น.– 09.50 น.

ภาคผนวก ข

- คู่มือแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
- แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
- ใบบันทึกคะแนนแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัย
ไทยอีสานจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

คู่มือดำเนินการทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
จากการประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
(อายุ 4 - 5 ปี)

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบรูปภาพที่ใช้ในการทดสอบเด็กปฐมวัยถึงทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยใช้แนวความคิดการจัดการศึกษาในรูปแบบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ที่เน้นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมแล้วสนทนาพูดคุยกัน เด็กแสดงออกทางความคิดด้วยการพูด การเขียน การวาด การแสดง หรือการประดิษฐ์ตามความสมัครใจ โดยผ่านขั้นนำหรือการวางแผนขั้นกิจกรรมและขั้นสรุป กิจกรรมจะเน้นให้เด็กได้ประสบการณ์การสื่อสารด้วย ทักษะ ฟัง พูด อ่านและเขียนไปพร้อมกัน ครูมีบทบาทในการตอบสนอง ความต้องการความสนใจของเด็ก ช่วยเหลือ แนะนำ กระตุ้นให้เด็กสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระจากประสบการณ์เดิม โต้ตอบให้กำลังใจยอมรับความคิดเห็นและเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา โดยดำเนินการทดสอบทีละชุดและทำการทดสอบเด็กทีละคน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของแบบทดสอบทักษะทางการพูดมีทั้งหมด 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบทดสอบการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ต่างๆ จำนวน 18 ข้อ แบบทดสอบประเภทข้อคำถามที่เป็นรูปภาพและปฏิบัติโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบจับคู่รูปภาพที่มีความหมายตรงกัน เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนหาคำตอบที่มีความหมายตรงกับรูปภาพที่กำหนดให้ จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับคำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนหาคำตอบตามคำสั่งที่กำหนดไว้ จำนวน 9 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบทดสอบการเล่าเรื่องจากภาพ เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนพูดหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่กำหนดให้ จำนวน 3 ข้อ

การดำเนินการก่อนการทดสอบ

ในการดำเนินการทดสอบมี 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นเตรียมตัวก่อนการทดสอบ

1. ผู้ดำเนินการทดสอบ 1 คน
2. ตรวจจำแนกแบบทดสอบให้ครบถ้วนและเขียนชื่อของผู้รับการทดสอบเตรียมไว้ให้พร้อม

3. ศึกษาแบบทดสอบและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด จนเกิดความชำนาญในการใช้แบบทดสอบ

4. จัดสถานที่สอบให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะกับผู้รับการทดสอบ

5. เตรียมอุปกรณ์ทดสอบ ดังนี้

- แบบทดสอบและคู่มือทดสอบอย่างละ 1 ชุด
- นาฬิกาเที่ยงตรง 1 เรือน

6. ก่อนทำการทดสอบจัดให้ผู้รับการทดสอบ ดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย

7. ผู้ดำเนินการทดสอบต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้ได้รับการทดสอบไม่กังวล

มีความมั่นใจและร่วมมือทำแบบทดสอบเป็นอย่างดี

ขั้นตอนการทดสอบ

1. ผู้ดำเนินการทดสอบถามคำถามข้อละ 2 ครั้ง ในการทดสอบแบบทดสอบการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์แต่ละตอนใช้เวลาข้อละ 20 วินาที และแบบทดสอบการเล่าเรื่องจะให้เวลาผู้รับการทดสอบเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับรูปภาพ ภาพละ 90 วินาที

2. จับเวลาตามรายการที่ทดสอบและจดบันทึกรายละเอียดและประเมินคะแนนซึ่งรายละเอียดของแบบทดสอบแต่ละชุดมี ดังนี้

แบบทดสอบชุดที่ 1

แบบทดสอบการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ประกอบด้วยแบบทดสอบ 2 ตอน
แต่ละตอนประกอบด้วยแบบทดสอบจำนวน 9 ข้อ รวม 18 ข้อ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบความเข้าใจภาพหรือสัญลักษณ์ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับคะแนน 2 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถบอกชื่อรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้ได้อย่างชัดเจนเป็นภาษาไทยกลาง โดยครูไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติม

ระดับคะแนน 1 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถบอกชื่อรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้ได้เป็นภาษาอีสานได้อย่างถูกต้องหรือเมื่อครูอธิบายเพิ่มเติมสามารถบอกเป็นภาษาไทยอีสานหรือภาษาไทยกลางได้อย่างถูกต้อง

ระดับคะแนน 0 คะแนน เมื่อนักเรียนไม่สามารถบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้ เป็นภาษาไทยกลางหรือภาษาอีสานได้อย่างถูกต้อง เมื่อครูได้อธิบายเพิ่มเติม

เวลาทดสอบ ข้อละ 20 วินาที

ลักษณะแบบทดสอบ ทดสอบนักเรียนทีละคน โดยให้นักเรียนบอกคำตอบที่ถูกต้องและครูทำการบันทึกคะแนนลงในใบบันทึก โดยแยกคะแนนเป็นรายบุคคล

จำนวนข้อสอบ จำนวน 9 ข้อ

คำชี้แจง 1. นักเรียนมองที่รูปภาพ

2. ครูถามคำถามเกี่ยวกับรูปภาพ

3. นักเรียนบอกคำตอบและครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึก

คะแนน

**ผู้วิจัยกรูปรูปภาพแต่ละรูปให้นักเรียนดูพร้อมกับให้นักเรียนมองและสังเกตรูปภาพ
โดยให้เวลานักเรียนในการสังเกต จากนั้นครูตั้งคำถาม**

ข้อที่ 1

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพไม้กวาด)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือสิ่งที่เราใช้กวาดบ้านเวลาที่บ้านเราไม่สะอาด”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 2

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพควาย)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือสัตว์ที่เราใช้ไถนาเพื่อปลูกข้าว”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 3

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพจมูก)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือสิ่งที่เราใช้หายใจ และเวลาที่เป็นหวัดจะมีน้ำมูกไหลออกมาด้วย”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 4

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพส้มตำ)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือ “อาหารที่ชาวอีสานชอบทานกัน มีมะละกอ มะเขือเทศ กุ้งแห้ง ถั่วฝักยาว”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 5

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพลับปะรด)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือผลไม้ที่มีตาอยู่รอบๆ ตัวเนื้อสีเหลือง”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 6

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพฟักทอง)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือผักที่เรานำมาทำแกงบวดหรือนำมาผัดทาน มีสีเขียวแข็งสีเขียวและเนื้อสีเหลือง นุ่มเวลาทาน”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 7

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพซัอน)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือสิ่งที่เราใช้ตักอาหารเวลารับประทานอาหาร”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 8

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพบันได)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วดูว่าภาพใดคือสิ่งที่เราใช้ก้าวขึ้นเวลาที่เราจะขึ้นด้านบนหรือที่สูงขึ้น”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 9

ครู : “หนูรู้จักไหมคะ ว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร” (ภาพเก้าอี้)

เด็ก : ตอบคำถาม

ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูถามคำถามอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “ให้หนูลองดูรูปภาพที่อยู่ข้างหน้าแล้วคิดว่าภาพใดคือสิ่งที่เราใช้นั่งเรียนเวลาที่เราเรียนหนังสือ”

ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบคำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับคำที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกัน

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับคะแนน 2 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถบอกชื่อรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้ได้ถูกต้องชัดเจนเป็นภาษาไทยกลางและเลือกภาพที่สัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด โดยครูไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติม

ระดับคะแนน 1 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถบอกชื่อรูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่กำหนดให้ได้เป็นภาษาอีสานได้ถูกต้องหรือเมื่อครูอธิบายเพิ่มเติมสามารถบอกเป็นภาษาไทยอีสานหรือภาษาไทยกลางได้ถูกต้องและเลือกภาพที่สัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด

ระดับคะแนน 0 คะแนน เมื่อนักเรียนไม่สามารถบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์และเลือกภาพที่สัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนดให้เป็นภาษาไทยกลางหรือภาษาอีสานได้ถูกต้อง เมื่อครูได้อธิบายเพิ่มเติม

เวลาทดสอบ ข้อละ 20 วินาที

ลักษณะแบบทดสอบ ทดสอบเด็กทีละคน โดยให้นักเรียนบอกคำตอบที่ถูกต้อง และครูทำการบันทึกคะแนนลงในใบบันทึก โดยแยกคะแนนเป็นรายบุคคล

จำนวนข้อสอบ จำนวน 9 ข้อ มี 2 ตัวเลือก

คำชี้แจง 1. นักเรียนมองที่รูปภาพ

2. ครูถามคำถามเกี่ยวกับรูปภาพ

3. นักเรียนบอกคำตอบและครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึก

คะแนน

**ผู้วิจัยยกภาพแต่ละรูปให้นักเรียนดูพร้อมกับให้นักเรียนมองและสังเกตรูปภาพ
โดยให้เวลานักเรียนในการสังเกต จากนั้นครูตั้งคำถาม**

ข้อที่ 1

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “อาหาร”
“หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
“หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าอะไรที่เรารับประทานแล้วร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง”
ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม
(ภาพกล้วยเดี่ยวและภาพลูกอม)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “อาหาร” ภายในเวลา 20 วินาที
(ภาพกล้วยเดี่ยว)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน
“อาหารนี้จะมีลักษณะเป็นเส้น มีหมู ลูกชิ้นและถั่วงอกอยู่ในซาม มีทั้งแบบแห้งและ
แบบน้ำ” ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 2

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “ของใช้ในส่วนนี้”
“หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
“หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าอะไรที่เราใช้รดน้ำต้นไม้”
ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม (ภาพบัวรดน้ำและภาพกะละมัง)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “ของใช้” ภายในเวลา 20 วินาที
(ภาพบัวรดน้ำ)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน
“เราเอาน้ำใส่แล้วเอาไปรดต้นไม้ต้นเล็กๆ ที่เพิ่งปลูกลงดินจะได้ไม่โดนน้ำรดแรงเกินไป”
ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 3

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “พาหนะ”
 “หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
 “หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะถ้าเราจะไปเที่ยวน้ำตก เราจะไปได้อย่างไร”
 ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม
 (ภาพรถยนต์และภาพรถไถนา)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “พาหนะ” ภายในเวลา 20 วินาที
 (ภาพรถยนต์)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “เวลาที่มีคนไม่สบายจะพาคนป่วยไปหาหมอจะไปอย่างไร” ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
 ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 4

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “อากาศ”
 “หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
 “หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าอะไรที่อยู่บนท้องฟ้านอกจากดวงจันทร์ กับดวงอาทิตย์”
 ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม (ภาพก้อนเมฆและเรือ)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “อากาศ” ภายในเวลา 20 วินาที
 (ภาพก้อนเมฆ)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “สิ่งนี้จะรวมตัวกันเป็นก้อนเหมือนสำลี มีสีขาวลอยอยู่บนท้องฟ้า” ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
 ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 5

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “ฤดูหนาว”
 “หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
 “หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าเราจะใช้อะไรสวมใส่ตัวเราเพื่อทำให้ร่างกายอบอุ่น”

- ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม (ภาพเสื้อกันหนาวและแว่นตา)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “ฤดูหนาว” ภายในเวลา 20 วินาที (ภาพเสื้อกันหนาว)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน “เราจะสวมใส่สิ่งนี้เวลาที่อากาศหนาว เมื่อใส่แล้วร่างกายเราจะอบอุ่น”
ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
- ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 6

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “อ้วน”
“หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
“หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าเวลาที่เรากินมากๆ จะมีคนล่ำว่ากินเยอะแล้วจะเหมือนอะไรนะ”
ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม (ภาพฮิปโปโปเตมัสและกิ้งก่า)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “อ้วน” ภายในเวลา 20 วินาที (ภาพหมู)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน
“หากเรากินอาหารมากเกินไปจะทำให้เดินไม่ไหวเหมือนตัวเราที่เห็น”
ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
- ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 7

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “สีขาว”
“หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
“หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าเพื่อนนักเรียนที่หนูใส่มาโรงเรียนใส่มีสีอะไร”
ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม (ภาพเสื้อนักเรียนและภาพน้อยหน้า)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “สีขาว” ภายในเวลา 20 วินาที (ภาพเสื้อนักเรียนสีขาว)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน
“คุณครูมักจะเตือนเวลาที่หนูเล่นให้ระวังเสื้อเลอะเพราะว่าเสื้อที่เราใส่มีสีอะไร”
ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
- ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 8

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “ความเร็ว”
 “หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
 “หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปอะไร”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าสิ่งใดจะพาเราไปไหนได้ไกลและเร็วด้วย”
 ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม (ภาพเครื่องบินและภาพจักรยาน)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “สี่ขาว” ภายในเวลา 20 วินาที
 (ภาพเครื่องบิน)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียน
 “เวลาเราจะไปเที่ยวต่างประเทศเราจะเดินทางไปโดยสิ่งนี้” ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
 ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อที่ 9

- ครู : ให้นักเรียนบอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “กลางคืน”
 “หนูดูที่รูปที่อยู่ด้านหน้าหนูซิคะ”
 “หนูรู้ไหมคะว่ารูปที่หนูเห็นคือรูปภาพอะไรเวลาใด”
- เด็ก : นักเรียนตอบคำถาม
- ครู : “หนูดูซิคะว่าเมื่อพระอาทิตย์ตกดินแล้วจะเป็นอย่างไร”
 ครูนำภาพ 2 ภาพให้นักเรียนดู และตอบคำถาม
 (ภาพเขาวังตอนกลางคืนและภาพรุ่งกีนน้ำ)
- เด็ก : บอกคำที่มีความสัมพันธ์กับภาพ “สี่ขาว” ภายในเวลา 20 วินาที (ภาพเขาวังตอนกลางคืน)
- ครู : ถ้านักเรียนตอบผิด ครูอ่านคำสั่งอีกครั้งพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียน
 เวลานี้จะมีมืดและคนทั่วๆ ไปจะต้องเปิดไฟเพราะมองไม่เห็น” ให้เวลาเพิ่มอีก 10 วินาที
 ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

แบบทดสอบชุดที่ 2

แบบทดสอบการเล่าเรื่อง

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบการพูดหรือการเล่าเรื่องจากภาพของนักเรียน
เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 2 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถพูดภาษาไทยกลางเป็นประโยคที่สมบูรณ์ (ประธาน กริยา กรรม) เกี่ยวกับเรื่องราวในรูปภาพได้อย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 4 ประโยคอย่างต่อเนื่องหรือมากกว่า ภายในเวลา 90 วินาที ครูไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติม

ระดับ 1 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถพูดภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยอีสานเป็นประโยคที่สมบูรณ์ (ประธาน กริยา กรรม) เกี่ยวกับเรื่องราวในรูปภาพ 2 - 3 ประโยคภายในเวลา 90 วินาที

ระดับ 0 คะแนน เมื่อนักเรียนพูดภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยอีสานเป็นประโยคบอกรายละเอียดของรูปภาพที่สมบูรณ์น้อยกว่า 2 ประโยคเกี่ยวกับเรื่องราวในรูปภาพภายในเวลา 90 วินาที

เวลาทดสอบ ข้อละ 90 วินาที

ลักษณะแบบทดสอบ นักเรียนพูดหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับรูปภาพที่กำหนดให้

จำนวนข้อสอบ จำนวน 3 ข้อ

คำชี้แจง

1. นักเรียนดูรูป.....
2. ให้นักเรียนเล่าเรื่องที่เป็นประโยคเกี่ยวกับรูปภาพที่กำหนดให้

**ผู้วิจัยยกรูปภาพแต่ละรูปให้นักเรียนดูพร้อมกับให้นักเรียนมองและสังเกต
รูปภาพโดยให้เวลานักเรียนในการสังเกต จากนั้นครูตั้งคำถาม**

ข้อ 1 (รูปครูสอนหนังสือเด็กอยู่ในห้องเรียน)

- ครู : “หนูเห็นรูปที่อยู่ด้านหน้าไหมคะ”
 “หนูเห็นภาพอะไรบ้าง เล่าให้ครูฟังนะคะ”
 : ให้นักเรียนพูดหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับรูปภาพที่กำหนดให้ ภายในเวลา 90 วินาที
 เด็ก : เล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่กำหนดให้
 ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อ 2 (รูปคนตัดกระดาษทำบุญ)

- ครู : “หนูเห็นรูปที่อยู่ด้านหน้าไหมคะ”
 “หนูเห็นภาพอะไรบ้าง เล่าให้ครูฟังนะคะ”
 : ให้นักเรียนพูดหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับรูปภาพที่กำหนดให้ ภายในเวลา 90 วินาที
 เด็ก : เล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่กำหนดให้
 ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

ข้อ 3 (รูปแม่ค้าขายของในตลาดสด)

- ครู : “หนูเห็นรูปที่อยู่ด้านหน้าไหมคะ”
 “หนูเห็นภาพอะไรบ้าง เล่าให้ครูฟังนะคะ”
 : ให้นักเรียนพูดหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับรูปภาพที่กำหนดให้ ภายในเวลา 90 วินาที
 เด็ก : เล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่กำหนดให้
 ครูบันทึกคะแนนจากคำตอบที่นักเรียนตอบลงในใบบันทึกคะแนน

แบบทดสอบวัดทักษะด้านการพูด
โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์
 แบบทดสอบที่ 1.1 บอกคำที่มีความหมายตรงกับรูปภาพที่กำหนดให้
 คำสั่ง ให้เด็นักเรียนตอบคำถามที่ได้ยินจากครู

ข้อ 1 (ไม้กวาด)

ข้อ 2 (ควาย)

ข้อ 3 (จมูก)

ข้อ 4 (ส้มตำ)

ข้อ 5 (สับปะรด)

ข้อ 6 (ผักทอง)

ข้อ 7 (ช้อน)

ข้อ 8 (บันได)

ข้อ 9 (เก้าอี้)

แบบทดสอบที่ 1.2 บอกคำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน
คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามที่ได้ยินจากครู

ข้อ 1 อาหาร (ก๋วยเตี๋ยว, ลูกกวาด)

ข้อ 2 ของใช้ในสวน (บัวรดน้ำ, กะละมัง)

ข้อ 3 พาหนะเดินทาง (รถยนต์, รถไถนา)

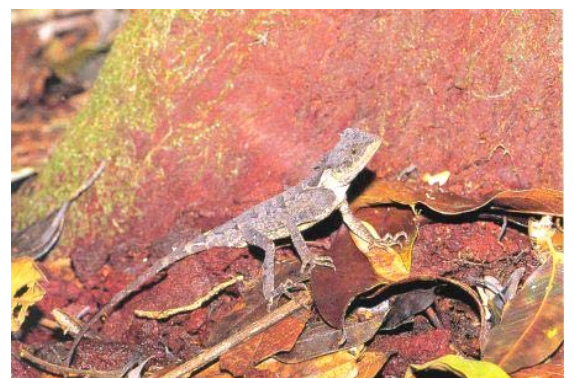
ข้อ 4 อากาศ (ก้อนเมฆ,เรือ)

ข้อ 5 ฤดูหนาว (เสื้อกันหนาว,แว่นตา)

ข้อ 6 อ้วน (ฮิปโป,กิ้งก่า)

© 2004 ZPO, CSLOXINFO, ZPACE. ALL RIGHTS RESERVED.

ข้อ 7 สีขาว (เสื้อนักเรียน, น้อยหน้า)

ข้อ 8 ความเร็ว (เครื่องบิน, จักรยาน)

ข้อ 9 กลางคืน (ดาวบนท้องฟ้า, ฝนตก)

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการเล่าเรื่อง
 แบบทดสอบที่ 2.1 พุดหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่กำหนดไว้
 คำสั่ง ให้นักเรียนดูภาพแล้วเล่าเรื่องจากภาพที่กำหนดให้

ข้อ 1 (รูปครูสอนหนังสืออยู่ในห้องเรียน)

ข้อ 2 (รูปคนใส่บาตรทำบุญ)

ข้อ 3 (รูปแม่ค้าขายของในตลาด)

ใบบันทึกคะแนนแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อ นามสกุล ชั้น อายุ ปี

เรื่อง	คะแนน			หมายเหตุ
	0	1	2	
ชุดที่ 1 การบอกรูปภาพสัญลักษณ์				
1.1 หาความหมายให้ตรงกับรูปภาพ				
ข้อ 1				
ข้อ 2				
ข้อ 3				
ข้อ 4				
ข้อ 5				
ข้อ 6				
ข้อ 7				
ข้อ 8				
ข้อ 9				
1.2 คำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน				
ข้อ 1				
ข้อ 2				
ข้อ 3				
ข้อ 4				
ข้อ 5				
ข้อ 6				
ข้อ 7				
ข้อ 8				
ข้อ 9				
ชุดที่ 2 การเล่าเรื่อง				
ข้อ 1				
ข้อ 2				
ข้อ 3				

อื่นๆ

.....

ภาคผนวก ค

- คู่มือแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
 - แบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
 - ใบบันทึกคะแนนแบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
- จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ รายสัปดาห์

คู่มือการใช้แบบสังเกตทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

คำชี้แจง

เนื่องจากวิจัยครั้งนี้ได้มีแบบสังเกตพัฒนาการการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน เพื่อที่จะสังเกตพัฒนาการการพูดของเด็กขณะที่เด็กทำกิจกรรมเล่นนิทาน กิจกรรมเล่นเกมการศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสังเกตโดยทำการสังเกตขณะที่เด็กทำกิจกรรมเวลา 09.00 น. – 09.50 น. ของวันจันทร์ วันอังคารและวันพุธ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสังเกตชุดนี้ใช้เพื่อสังเกตทักษะทางการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 4 - 5 ปี) ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
 2. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสังเกต
 3. แบบสังเกตพัฒนาการการพูด ประกอบด้วย
 - 3.1 ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ แบ่งได้ดังนี้
 - 3.1.1 การใช้คำต่างๆ ได้ตรงกับภาพ หมายถึง เด็กสามารถเรียกชื่อสิ่งของต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
 - 3.1.2 พูดแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ หมายถึง เด็กสามารถพุดอธิบายความคิดความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นได้เข้าใจและรับรู้ในสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง
 - 3.1.3 หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งที่เกี่ยวข้องได้ หมายถึง เด็กสามารถคิดหาคำที่เกี่ยวข้องกันและสามารถรู้ว่าคำนั้นมีหน้าที่หรือโครงสร้างของคำอย่างไร มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร
 - 3.2 การเล่าเรื่อง แบ่งได้ดังนี้
 - 3.2.1 การเชื่อมโยงประโยค สร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์ หมายถึง เด็กสามารถพุดรายละเอียดต่างๆ ที่มีอยู่ในภาพ พุดถึงส่วนประกอบต่างๆ ของรูปภาพที่มีอยู่
 - 3.2.2 เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง หมายถึง เด็กสามารถพุดเชื่อมโยงเรื่องราวถ้อยคำหรือประโยคต่อเนื่องจากของตนเองเพื่อนให้เป็นเรื่องเดียวกันได้อย่างกลมกลืนเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน
 - 3.2.3 พุดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์ หมายถึง เด็กสามารถพุดข้อความหรือประโยคได้ตรงกับภาพหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เห็นได้อย่างถูกต้อง

เกณฑ์ในการให้คะแนน

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 1 และ 0 ตามความหมายดังนี้

- 0 หมายถึง เด็กปฏิบัติไม่ได้ คือ เด็กพุดภาษาอีสานมากกว่าภาษาไทยหรือพุดแต่ภาษาอีสาน
- 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ คือ เด็กพุดภาษาไทยมากกว่าภาษาอีสานหรือพุดภาษาไทยทั้งหมด

ดำเนินการใช้แบบสังเกต

1. ศึกษาแบบสังเกตและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกตพัฒนาการการพูด
2. ทำการสังเกตทักษะการพูดของเด็กก่อนการทดลองเพื่อหาข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยการสังเกตพัฒนาการการพูดในช่วงกิจกรรมเสรี
3. เมื่อเด็กได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติผู้วิจัยดำเนินการสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ขณะทำกิจกรรมเล่นนิทานกิจกรรมเล่นเกม การศึกษาและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ในวันจันทร์ วันอังคารและวันพุธของทุกสัปดาห์ โดยสังเกตเด็ก 50 นาที ระยะเวลา 8 สัปดาห์
4. ในการบันทึกแบบสังเกตพัฒนาการการพูดของเด็ก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมการพูดในแต่ละข้อตรงกับช่องใด ให้ใส่คะแนน (0 , 1) ลงในข้อพฤติกรรมการใช้ภาษาไทย

แบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

สัปดาห์ที่ ระหว่างวันที่ เดือน พ.ศ.

พัฒนาทักษะทางการพูด	การบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์						การเล่าเรื่อง						รวม	หมายเหตุ
	ใช้คำต่างๆ ได้ตรงกับภาพ		พูดแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ		หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่เกี่ยวข้องได้		การเชื่อมโยงประโยคสร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์		เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง		พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์			
ชื่อ - นามสกุล	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														

แบบสังเกตทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ

สัปดาห์ที่ ระหว่างวันที่ เดือน พ.ศ.

พัฒนาทักษะทางการพูด	การบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์						การเล่าเรื่อง						รวม	หมายเหตุ
	ใช้คำต่างๆ ได้ตรงกับภาพ		พูดแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ		หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่เกี่ยวข้องได้		การเชื่อมโยงประโยคสร้างประโยครายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์		เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง		พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์			
ชื่อ - นามสกุล	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติไม่ได้	ปฏิบัติได้		
11.														
12.														
13.														
14.														
15.														

หมายเหตุ

0 หมายถึง เด็กปฏิบัติไม่ได้ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ ระดับคะแนนที่เด็กแสดงพฤติกรรมขณะทำกิจกรรม โดยใส่เลข 0, 1 ลงในช่องแสดงพฤติกรรมตามความเป็นจริง

ภาคผนวก ง

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญการตรวจแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1.1 อาจารย์นฤมล เนียมหอม ครูผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
 - 1.2 อาจารย์กนิษฐา ชูพันธ์ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลโรงเรียน
อนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร
 - 1.3 อาจารย์ลักษณา ฤทธาคนี ครู คศ. 2 ผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
โรงเรียนสามเสนนอก
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสังเกตและแบบทดสอบทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน
 - 1.1 รศ.วีชนี ตระกูลงาม อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
โปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
กรุงเทพมหานคร
 - 1.2 ดร.วรรณาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
กรุงเทพมหานคร
 - 1.3 อาจารย์สำเริง จันทร์โกล ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน
กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก จ

- ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
- ตารางแสดงการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ
- ตารางแสดงจำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสานของแต่ละห้องเรียน
- ตารางคะแนนของแบบสังเกต จากผู้สังเกต

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)
แบบทดสอบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

แบบทดสอบ		คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ	IOC
		รศ.วัชรีย์	อ.วรรณาท	อ.สำเร็จ			
1.การบอกรูปภาพสัญลักษณ์							
1.1 หาความหมายให้ตรงกับรูปภาพ	1.	1	1	1	3	3	1
	2.	1	1	1	3	3	1
	3.	1	1	1	3	3	1
	4.	1	1	1	3	3	1
	5.	1	1	1	3	3	1
	6.	1	1	1	3	3	1
	7.	1	1	1	3	3	1
	8.	1	1	0	2	3	.67
	9.	1	1	0	2	3	.67
	รวม	9	9	7	25	27	.92
1.2 คำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน	1.	1	1	0	2	3	.67
	2.	1	1	1	3	3	1
	3.	1	1	1	3	3	1
	4.	1	1	1	3	3	1
	5.	0	1	1	2	3	.67
	6.	0	1	1	2	3	.67
	7.	1	1	1	3	3	1
	8.	0	1	1	2	3	.67
	9.	1	0	1	2	3	.67
	รวม	6	8	9	22	27	.81
2. การเล่าเรื่อง	1.	1	1	1	3	3	1
	2.	0	1	1	2	3	.67
	3.	0	1	1	2	3	.67
	4.*	0	1	0	1	3	.33
	5.*	0	0	0	0	3	0
	รวม	1	3	3	7	9	.78
รวมทั้งฉบับ		16	20	19	55	69	.79

* แทนข้อที่ไม่ใช่ ค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 – 1.00

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)
แบบสังเกตทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

แบบสังเกต	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ	IOC
	รศ.วีชรี	อ.วรนาท	อ.สำเริง			
1.ด้านการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์						
1.1 การใช้คำต่างๆ ได้ตรงกับภาพ	1	1	1	3	3	1
1.2 พูดแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ	1	1	1	3	3	1
1.3 หาความสัมพันธ์ของลำดับสิ่งของที่ เกี่ยวข้องได้	1	1	0	2	3	.67
2. การเล่าเรื่อง						
2.1 การเชื่อมโยงประโยค สร้างประโยค รายละเอียดของภาพหรือเหตุการณ์	1	1	0	2	3	.67
2.2 เล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	3	3	1
2.3 พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์	1	1	1	3	3	1
รวมทั้งฉบับ	6	6	6	16	18	.89

ค่า IOC ของแบบสังเกตอยู่ระหว่าง .67 – 1.00

หมายเหตุ

(รศ.วีชรี ตระกูลงาม)

- การใช้คำต่างๆ ได้ตรงกับภาพเป็นหัวใจหลักของการบอกรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ดังนั้นภาพที่
นำเสนอควรชัดเจน

- พูดได้สัมพันธ์กับภาพหรือเหตุการณ์เป็นหัวใจหลักของการเล่าเรื่อง ดังนั้นภาพที่นำเสนอ
ควรชัดเจน ดูง่าย ใกล้เคียงตัวเด็ก เช่นภาพที่ 2, 3

ตารางแสดงการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (rxy)
แบบทดสอบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	แปลผล
1	.345	นำไปใช้ได้
2	.873	นำไปใช้ได้
3	.813	นำไปใช้ได้
4	.655	นำไปใช้ได้
5	.654	นำไปใช้ได้
6	.342	นำไปใช้ได้
7	.330	นำไปใช้ได้
8	.392	นำไปใช้ได้
9	.403	นำไปใช้ได้
10	.488	นำไปใช้ได้
11	.597	นำไปใช้ได้
12	.541	นำไปใช้ได้
13	.403	นำไปใช้ได้
14	.733	นำไปใช้ได้
15	.604	นำไปใช้ได้
16	.311	นำไปใช้ได้
17	.548	นำไปใช้ได้
18	.629	นำไปใช้ได้
19	.418	นำไปใช้ได้
20	.611	นำไปใช้ได้
21	.343	นำไปใช้ได้

ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .311 - .873

ตารางแสดงจำนวนเด็กปฐมวัยไทยอีสานของแต่ละห้องเรียน

ห้องเรียน	จำนวนนักเรียนไทยอีสาน	หมายเหตุ
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/1	11 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/2	9 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/3	10 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/4	8 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/5	7 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/6	20 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/7	4 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/8	15 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/9	3 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/10	9 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/11	6 คน	
อนุบาลศึกษาปีที่ 1/12	5 คน	
รวม	107 คน	

คะแนนของแบบสังเกต จากผู้สังเกต

คนที่	สังเกตคนที่1						สังเกตคนที่2						รวม
	ด้าน 1			ด้าน 2			ด้าน 1			ด้าน 2			
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	
1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	4
2	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	10
3	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	4
4	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	9
5	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	6
6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	11
7	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	4
8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
10	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	4
11	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	10
14	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	5
15	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	9
รวม	9	11	10	7	4	11	9	11	10	6	2	10	

ภาคผนวก จ

บัญชีคำศัพท์พื้นฐานหรือคำค้นตารางดับอนุบาล

บัญชีคำศัพท์พื้นฐานหรือคำคุณศัพท์ระดับชั้นอนุบาล

(สมาพร สามเตี้ย. 2545: 118 – 123; อ้างอิงจาก รุ่งนภา วุฒิและกองวิจัย กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ)

1. หมวดคำศัพท์พื้นฐานที่เกี่ยวกับอาชีพและตำแหน่ง

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	ครู	14.	คนกวาดถนน	27.	พ่อค้า
2.	หมอ	15.	ทำสวน	28.	คนขายผลไม้
3.	ตำรวจ	16.	ช่างไฟฟ้า	29.	คนขับรถ
4.	พระ	17.	ซ่อมรถ	30.	โน้ตหลวง
5.	ช่างทำผม	18.	บุรุษไปรษณีย์	31.	พระราชินี
6.	ทหาร	19.	นักมวย	32.	พระเจ้าอยู่หัว
7.	แม่ค้า	20.	ลูกจ้าง	33.	ก่อสร้าง
8.	ชาวนา	21.	นักดนตรี	34.	ชายขนม
9.	นักเรียน	22.	นักกีฬา	35.	ทหารเรือ
10.	ผู้ชาย	23.	ช่างทาสี	36.	ทหารอากาศ
11.	ผู้หญิง	24.	ค้าขาย	37.	ทหารบก
12.	ชาวประมง	25.	ทำไร่	38.	ช่างเย็บผ้า
13.	พยาบาล	26.	ช่างไม้	39.	มอเตอร์ไซด์รับจ้าง

2. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับเครือญาติ

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	พ่อ	8.	คนกวาดถนน	15.	ปู่
2.	แม่	9.	ผู้ปกครอง	16.	น้ำ
3.	พี่	10.	เจ้	17.	อา
4.	น้อง	11.	พี่เลี้ยง	18.	ยาย
5.	ตา	12.	หลาน	19.	ลูก
6.	เพื่อน	13.	ผู้ใหญ่	20.	ย่า
7.	ลุง	14.	ปู่	21.	ทวด

3. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับอวัยวะ

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	มือ	13.	ฟัน	25.	ศรัษะ
2.	ขา	14.	นิ้วมือ	26.	ลำตัว
3.	ปาก	15.	คิ้ว	27.	ผิวหนัง
4.	ตัว	16.	คอ	28.	หัวใจ
5.	ตา	17.	แขน	29.	ขนตา
6.	จมูก	18.	ตีน	30.	นิ้วเท้า
7.	นม	19.	หลัง	31.	เล็บ
8.	หน้า	20.	หัวเข่า	32.	หัว
9.	เท้า	21.	หัวไหล่	33.	ผม
10.	หู	22.	กระดูก	34.	แก้ม
11.	ข้อศอก	23.	สะโพก	35.	สะดือ
12.	เอว	24.	ก้น	36.	ท้อง

4. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับผลไม้

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	กล้วย	15.	ลำไย	29.	กระท้อน
2.	แตงโม	16.	ละมุด	30.	สาลี่
3.	มะพร้าว	17.	ส้มโอ	31.	แห้ว
4.	ส้ม	18.	ขนุน	32.	มะดัน
5.	เงาะ	19.	มะขาม	33.	แอปเปิ้ล
6.	มะละกอ	20.	กลางสาด	34.	มะปราง
7.	ชมพู่	21.	องุ่น	35.	สตอร์เบอร์รี่
8.	สับปะรด	22.	มะยม	36.	มะกอก
9.	ฝรั่ง	23.	กลางสาด	37.	พุทรา
10.	มะม่วง	24.	ลิ้นจี่	38.	มะเฟือง
11.	อ้อย	25.	แคนตาลูป	39.	กล้วยไข่
12.	ส้มเขียว	26.	มังคุด	40.	กล้วยหอม
13.	น้อยหน่า	27.	ทุเรียน	41.	กล้วยน้ำหว้า
14.	มะไฟ	28.	มันแกว	42.	ระกำ

5. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับผัก

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	ผักบุ้ง	9.	ผักกระเฉด	17.	แครอท
2.	คะน้า	10.	ผักกาดขาว	18.	มะเขือเทศ
3.	หน่อไม้	11.	มะระ	19.	ถั้วผักยาว
4.	พริก	12.	ฟักทอง	20.	ถั้วงอก
5.	กระเพรา	13.	กระเทียม	21.	หอม
6.	ต้นหอม	14.	แตงกวา	22.	หอมใหญ่
7.	ผักชี	15.	กะหล่ำปลี	23.	หัวไชเท้า
8.	ตำลึง	16.	กวางตุ้ง	24.	ถั้วผักยาว

6. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับอาหาร

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	ไข่	9.	ก๋วยเตี๋ยว	17.	นม
2.	ข้าว	10.	ลูกชิ้น	18.	ขนม
3.	น้ำ	11.	ส้มตำ	19.	ไข่พะโล้
4.	ขนมปัง	12.	ขนมจีน	20.	แกงเผ็ด
5.	น้ำตาล	13.	ไส้กรอก	21.	ต้มจืด
6.	น้ำปลา	14.	ข้าวต้ม	22.	ขนมเค้ก
7.	ข้าวสาร	15.	ไอศกรีม	23.	ลูกอม
8.	น้ำส้ม	16.	น้ำอัดลม		

7. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับสัตว์

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	ไก่	21.	เสื่อ	41.	ยี่ราฟ
2.	หมู	22.	ลิง	42.	ปลาหางนกยูง
3.	กระต่าย	23.	วัว	43.	หอย
4.	ปลา	24.	งู	44.	กิ้ง
5.	นก	25.	จระเข้	45.	มด
6.	แมว	26.	ควาย	46.	ห่าน
7.	เต่า	27.	นกแก้ว	47.	สุนัข
8.	หมี	28.	ม้า	48.	ไส้เดือน
9.	ปู	29.	สิงโต	49.	กบ
10.	ปลาทู	30.	กวาง	50.	จิ้งจี้
11.	เบ็ด	31.	หมา	51.	กระรอก
12.	ช้าง	32.	สัตว์บก	52.	ไดโนเสาร์
13.	ลูกเจี๊ยบ	33.	สัตว์น้ำ	53.	ผึ้ง
14.	จิ้งจก	34.	สัตว์เลี้ยง	54.	ตุ๊กแก
15.	หนอน	35.	สัตว์ป่า	55.	ชะนี
16.	หนู	36.	กิ้งกือ	56.	ตุ๊กแตน
17.	คางคก	37.	นกฮูก	57.	นกแก้ว
18.	ม้าลาย	38.	ปลาหมึก	58.	ผีเสื้อ
19.	ลูกอี๊ด	39.	เม่น	59.	ปลาโลมา
20.	แมลงปอ	40.	ปลาไหล		

8. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับยานพาหนะ

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	รถ	8.	รถบั๊ต	15.	รถตู้
2.	เรือ	9.	รถอีแต๋น	16.	รถทัวร์
3.	รถไฟ	10.	มอเตอร์ไซด์	17.	รถตุ๊กตุ๊ก
4.	รถยนต์	11.	เฮลิคอปเตอร์	18.	เรือโดยสาร
5.	เครื่องบิน	12.	จรวด	19.	รถตำรวจ
6.	รถสิบล้อ	13.	รถถัง	20.	รถนักเรียน
7.	รถจักรยาน	14.	รถไฟฟ้า	21.	รถแก๊ง

9. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	โรงเรียน	11.	ทะเล	21.	ธนาคาร
2.	บ้าน	12.	น้ำตก	22.	สระน้ำ
3.	วัด	13.	ห้องน้ำ	23.	ห้างสรรพสินค้า
4.	ตลาด	14.	สะพาน	24.	โรงหนัง
5.	ครัว	15.	ห้องสมุด	25.	ห้องแถว
6.	ห้องนอน	16.	สถานีตำรวจ	26.	นา
7.	โรงพยาบาล	17.	ภูเขา	27.	คลอง
8.	ถนน	18.	คลินิก	28.	ป่า
9.	สวนสัตว์	19.	โรงพัก	29.	สวนผลไม้
10.	สวนสนุก	20.	ร้านอาหาร	30.	สวนสาธารณะ

10. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับคำกริยา

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	วิ่ง	33.	ฟัง	65.	เห็น
2.	มี	34.	นั่ง	66.	ป็น
3.	ไป	35.	ดื่ม	67.	เที่ยว
4.	กิน	36.	ร้องไห้	68.	ดี
5.	ใส่	37.	ฉีดยา	69.	สอน
6.	ขาย	38.	เขียน	70.	ตัด
7.	เล่น	39.	กระโดด	71.	บิน
8.	ให้	40.	ไม่	72.	อ่าน
9.	ชอบ	41.	เก็บ	73.	กวาด
10.	มา	42.	กัด	74.	ไล่
11.	ล้าง	43.	พาย	75.	เปิด
12.	ซื้อ	44.	ร้อน	76.	มัด
13.	นอน	45.	หยิบ	77.	ตก
14.	เลี้ยง	46.	ปลูก	78.	ติด
15.	ดู	47.	หา	79.	ง่าย
16.	เดิน	48.	ชี้	80.	สูง
17.	รัก	49.	พา	81.	ใหญ่
18.	อาบน้ำ	50.	อ่อน	82.	เล็ก
19.	กลาง	51.	นิ่ม	83.	ดีใจ
20.	เร็ว	52.	แข็ง	84.	เดินไป
21.	ช้า	53.	อ้วน	85.	ยกขึ้น
22.	ร้อน	54.	หอม	86.	ง่าย
23.	เย็น	55.	เตี้ย	87.	ยาก
24.	เผ็ด	56.	โน	88.	ถอด
25.	ขาว	57.	ยาว	89.	ใส่
26.	ดำ	58.	ข้างหน้า	90.	น่ารัก
27.	แดง	59.	ข้างหลัง	91.	ข้างใน
28.	กลางคืน	60.	ข้างบน	92.	ข้างนอก
29.	กลางวัน	61.	ไหว้	93.	ปิด
30.	ระหว่าง	62.	ยื่น	94.	เดินมา
31.	หนา	63.	หัวเราะ	95.	วางลง
32.	บาง	64.	ข้างล่าง	96.	สิ้น

11. หมวดคำพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งของและอื่น ๆ

ที่	คำ	ที่	คำ	ที่	คำ
1.	หนังสือ	19.	กระป๋อง	37.	ร่ม
2.	แปรง	20.	หม้อ	38.	ประตู
3.	ช้อน	21.	ขัน	39.	กระเป๋า
4.	จาน	22.	แก้ว	40.	ตู้
5.	ชาม	23.	การ์ตูน	41.	ถ้วย
6.	โทรทัศน์	24.	รูปภาพ	42.	วิทยุ
7.	โต๊ะ	25.	ตู้เย็น	43.	ตะหลิว
8.	ของเล่น	26.	สมุด	44.	มีด
9.	ตุ๊กตา	27.	ถุง	45.	กระทะ
10.	พินอน	28.	เข็มขัด	46.	กางเกง
11.	เสื้อ	29.	บันไดลิง	47.	ถุงเท้า
12.	ขวด	30.	ห่วงยาง	48.	กระโปรง
13.	กระป๋อง	31.	หุ่นยนต์	49.	นาฬิกา
14.	หุ่นไล่กา	32.	ผ้าโยก	50.	สะพาน
15.	ดอกมะลิ	33.	ดอกเข็ม	51.	ดอกทานตะวัน
16.	ดอกบัว	34.	ดอกดาวเรือง	52.	ดอกจำปี
17.	ดอกกุหลาบ	35.	ดอกกล้วยไม้	53.	ดอกรัก
18.	ดอกพุด	36.	ดอกแก้ว	54.	ดอกกระดังงา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวตรีรัตน์ คล่องแคล่ว
 วันเดือนปีเกิด 19 กุมภาพันธ์ 2518
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 61-63/1 ถ.เจ้าพระยาบดินทร์ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว 27120
 ตำแหน่งหน้าที่การงาน ครู
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสำเร็จวิทยา อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2535 โรงเรียนสาริต มศว.ประสานมิตร กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2539 ค.บ. (สังคมศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2547 กศ.ม. (บริหารการศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
 พ.ศ. 2551 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ